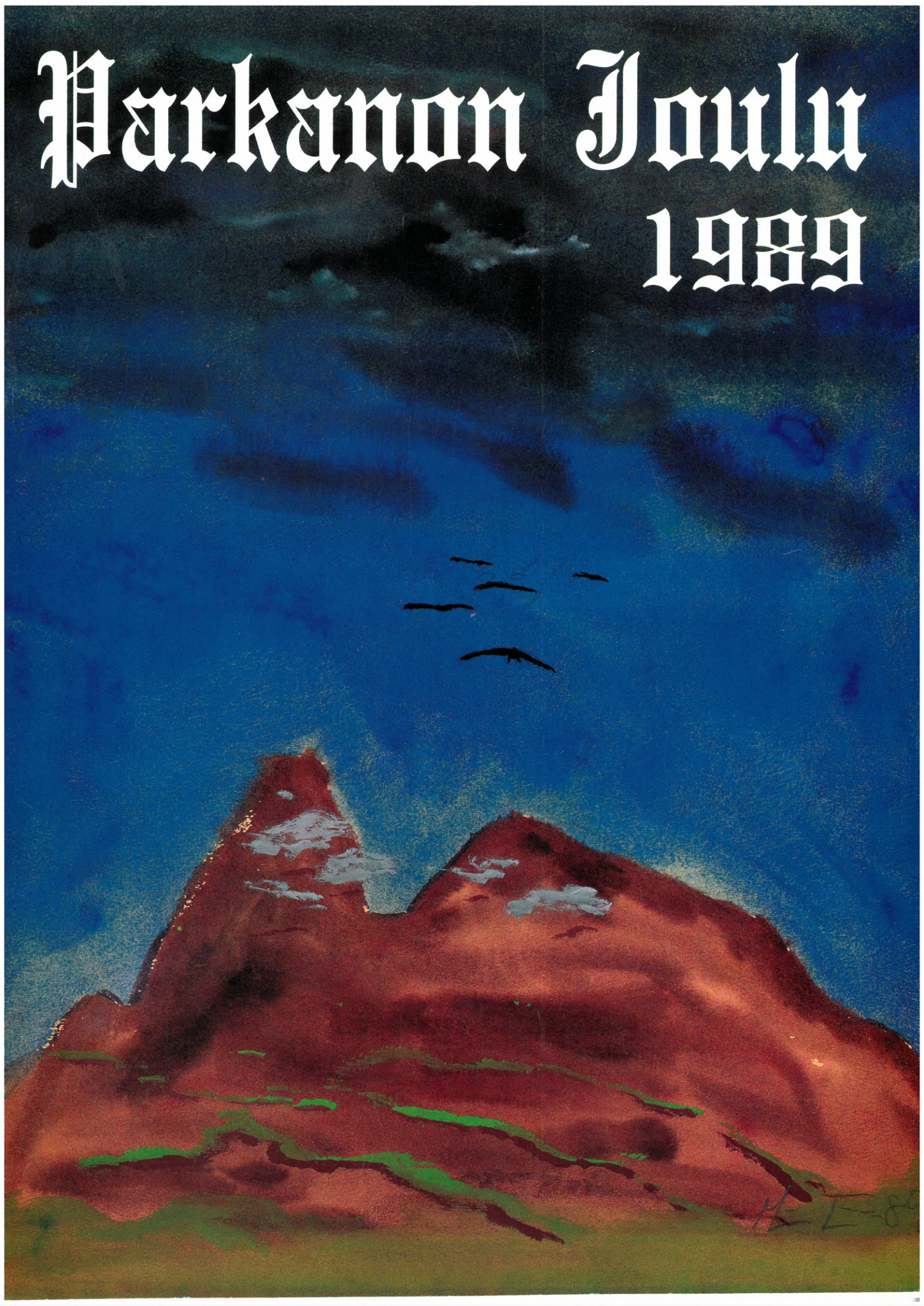

Harkanon Joulu 1989

Parkanon Joulun avustajakilpailu

Tämä lehti on perinteisesti kaikkien niiden esiintymispaikka, joilla on kotiseutuaiheista tai muutakin kerrottavaa — sanallisesti ja kuvin. Vanhaan tapaan toimitaan nytkin kilpailun muotoisesti. Ohjeet ja puitteet on harkittu näin:

Ei kilpailla varsinaisissa sarjoissa, mutta kirjoitukset (piirroksset, valokuvat) voisivat olla seuraavan tapaisia:

1. Perinteeseen liittyviä	6. Dokumentit
2. Pakinoita ja muita vapaita kertomuksia	7. Lasten ja nuorten kirjoitukset
3. Runoja	
4. Pienoisnäytelmiä	
5. Kaskuja Parkanosta	

Aineiston tulee olla ennen julkaisematonta. Lähetykset toimitetaan Parkanon Joululle os. Leena Perälä, Kanahaukankuja 9, 39700 Parkano 30.4.1990 mennessä. Osallistujien kesken jaetaan rahapalkintoja. Tuomaristona on lehden toimikunta.

Parkanon Joulun

Joulutervehdys Parkanosta

**Parkanon rahalaitokset
toivottavat Parkanon Joulun
lukijoille
Joulurauhaa ja Menestystä
Vuodelle 1990.**

**PARKANON
OSUUSPANKKI**

YHDYSPANKKI

PARKANO

**PARKANON
SÄÄSTÖPANKKI**

**KANSALLIS-OSAKE-PANKKI
PARKANO**

Parkanon Jouluku

NUMERO 18

JULKAISIJA

Parkanon Nuorisoseura

Painos 2400 kpl

Ladonta ja taitto: Parkanon Kirjapaino 1989

Kansikuva Mika Törmä:
Isojen lintujen lähtö.

Piirroksat: Salme Törmä

TOIMITUSKUNTA:

Liisa Soikkeli pj.
Markus Käenmäki
Reino Lehtisalo
Heikki Pentti
Leena Perälä siht.
Salme Törmä
Aila Viitasalo

Parkanon Joulun Lukijalle

Kirjailija F.E. Sillanpää on sanonut: "Jokaisella ihmisellä pitäisi olla ainakin yksi aihe, josta hän osaa kirjoittaa: oma elämänsä."

Tämä vuosi on talvisodan alkamisen merkkivuosi. Minullakin on talvi- ja jatkosodasta joitakin omakohtaisia muistoja. Itse asiassa varhaisimpia muistojani on radiosta tullut tiedotus siitä, että Suomi oli joutunut sotaan Neuvostoliittoa vastaan. Öisin heräsin usein hälytyssireenin ääneen ja herätelin muun perheen. Niin sitten juoksimme kellariin, sirpalesuojaan tai Pispalan uittotunneliin. Siellä istua kyyhöttimme, kunnes kuului "vaara ohi"-merkki.

Jouluna 1942 olin sairaalassa. Minulle oli kova pettymys, kun sairaanhoitajat söivät äitini minulle leipomat ja tuomat pikkuleivät. Joululahjaksi sain puusta veistetyt nukun pesuvadin ja -kannun sekä piirustusvälineet — ja olin kovin onnellinen.

Iloinen muisto oli myös se, että serkkuni tuli lomalle sodasta, otti minut syliinsä ja lauloi: "Väliaikaista kaikki on vaan..." Siinä melkein unohtuivat kaatunut eno ja naapurin setä.

Kesällä 1943 matkustin laivalla Siurosta Hämeenkyröön mummulaan. Ihmettelin, mitä puulaatikoita laivasta nostettiin rökkiöittäin Kirkkojärven

laivarantaan. Ne olivat kaatuneita, joita tuotiin kotipitäjän kirkkomaahan.

Vuonna 1945 järjestettiin Nuorten Talkoot neljännen kerran. Minäkin kannoin korteni kekon keräämällä metalliromua, pulloja, marjoja ja paperia. Hoidin kasvimaata ja vaalin kuntoani niin, että sain kultaisen talkoomerkin. Mainittakoon, että Suomen nuoret keräsivät talkoilla esimerkiksi marjoja yhteensä 25 682 300 litraa, apurehuja 42 848 000 kg ja pulloja 7 483 000 kpl. Talkoonuorten tunnus oli "Ahkeruus kovan onnen voittaa".

Näitä mietin istuessani sotaveteraanien kesäjuhlassa Parkanon urheilutalossa. Se oli mieleenpainuvien juhla, missä olen ollut mukana. Niin isänmaallista henkeä en ole sotavuosien jälkeen tavannut missään muualla. Jokainen ohjelmanumero esitettiin sydämellisesti. Liisa-pienen, Elämää juoksuhaudoissa -valssin ynnä muiden ohella jäivät mieleeni soimaan Sillanpään Marssilaulun sanat: "Siis Te lapset ja vanhukset ja Te äidit ja morsiamet, niin kauan Teillä on suojattu lies, kun on pystyssä yksikin mies."

Siunattua joulua

LIISA SOIKKELI

Joulu on Jeesuksen syntymäjuhla

”Nyt joululaulut kaikuu yössä taas, ja kynttilät ne loistaa valoaan. On aika rakkauden. Se täyttää jokaisen. Oi jospa aina joulun aika ois. Voit joulun elää joka päivä vaan ja parhaan vuotes tulet tuntemaan, jos vain Joulun Lapsi saa sydämessäs asustaa, niin silloin joulu luonas aina on.”

Elämme monenlaisten jouluvalmisteluiden aikaa. Tuntuu kuin kaikki etsisivät joulua. Lapset, nuoret, aikuiset. Sitä etsivät kiireiset työntekijät ja työttömät. Ostaja ja myyjä. Joulu tehdään yhdessä, valmistetaan, tuhlataan voimat ja rahat. Aavistuksissa olevaa joulun rauhaa etsitään lahjapapereihin käärityistä lahjapaketeista, tavarataloista, joulumusiikista, tonttuparaateista ja kinkuista. Kaikki tekevät paljon työtä löytääkseen joulunilon, joka on luvattu kaikelle kansalle.

Ensimmäinen joulu tuli arkisen, jopa kipeän elämänmenon keskelle. Joulun sanoma oli jotakin, mikä ei sopinut kuvaan. Paimenet olivat arkisen työnsä ääressä. Tuskin heille tuli edes mieleen, että Jumala lähestyisi heitä, että Jumala olisi heistä kiinnostunut. Kun sanomat Jeesuslapsesta kohtasi heidät, se oli heille iloinen yllätys. Sanoma Jeesuksen syntymästä sai paimenet liik-

keelle, he tahtoivat nähdä syntyneen lapsen.

Juuri tämän joulun alla, jouluvalmisteluiden keskellä haluaisin pysähtyttää sinut miettimään, mikä sinulle on joulussa tärkeintä? Onko se hengähdystauko talvisen työnteon keskellä? Vai onko se iloitsemista joulun todellisesta ilosanomasta Jeesuksen syntymästä. Joulu on meillä kaikilla, mutta erilainen jokaisella. On kuitenkin yksi asia joka yhdistää joulujamme, Joulun Lapsi Jeesus. Hän haluaa olla mukana jokaisen ihmisen joulunvietossa. Hän haluaa olla lähelläme rikkauttamassa jouluamme. Joulun Lapsi tuo valonsa pimeyteen, oman toivonsa epävarmuuden ja pettymysten keskelle, hänessä on löydettävissä joulun rauha ja ilo.

Pysähdy hetkeksi, sytytä itsellesi joulukynttilä, etsi Raamattusi ja lue sieltä jouluevankeliumi Luuk. 2:1—20.

”Sinulle on syntynyt Vapahtaja, joka Kristus Herra.”

Siunattua ja rauhaa joulunaikaa!
SALME LÄHDEKORPI

Hyvät Parkanon Joulun lukijat

Parkanon kaupungin puolesta haluan toivottaa kaikille parkanolaisille sekä muillekin Parkanon Joulun lukijoille rauhallista Joulua ja hyvää Uutta Vuotta.

Kulunut vuosi on ollut monien muutosten vuosi. Toiminta on ollut aktiivista ja kiintoisaa usealla eri alueella. Elinkeinoelämän puolella pystyttiin jatkamaan edellisenä vuonna aloitettuja projekteja, joiden vaikutus on näkyvissä yhtenä osana alhaisissa työttömyyslukuissa. Parkano elää hyvinkin voimakasta kehityskautta. Koko kaupungin yleisilmekin kokee myönteisiä muutoksia. Itse olen erittäin usein saanut myönteisiä mainintoja Parkanosta "maailmalla" kulkiessani. Ne osoittavat, että vuoden aikana olemme todella onnistuneet toimissamme.

Kaikki edellä oleva on kaikkien ansiota. Usein menestyksen mukana seuraa ns. pisteiden keruu ja sen jälkeen suuri kateus. On aina muistettava, että kaupungin kehitys on kaikkien osapuolten yhteistyötä ja siten tulokset myös kaikkien ansiota. Samoin on muistettava, että huonoina hetkinä kaikki ovat myös vastuussa. Ilman kaupungin virka- ja toimihenkilökunnan aktiivista asioiden valmistelua ei ole luottamuselimityksiä päätettävää. Toisaalta hyvin valmistellut asiat eivät voi toteutua ilman luottamuselinten päätöksiä. Parkanon "ihme" on juuri siinä, että hyvin vaikeassa ja lyhyessä ajassa molemmat osatekijät ovat tunteneet vastuun-

sa ja vaikeuksista on selvitty toistaiseksi. Toivon todellakin, että ilman kriisiäkin pystyisimme pitämään kehityksen suunnan myönteisenä.

Tuleva uusi vuosi aloittaa mittavat investoinnit. Uusi vanhainkoti ja koulukeskuksen rakentaminen merkitsevät huomattavaa palveluiden paranemista Parkanossa. On merkittävää, että me aloitamme kokonaan uuden vuosikymmenen nyt vuoden vaihtuessa. Kulunut 80-luku voitaisiin nimetä "elinkeinojen vuosikymmeneksi". 80-luvulla luotiin perusta ja edellytykset tulevalle 90-luvulle. 90-luku voitaisiin jo nyt nimetä "palvelujen vuosikymmeneksi". Jokaisen kaupunkilaisen peruspalveluihin voidaan laskea terveydenhoito, sosiaalipalvelut, koulupalvelut, asuminen sekä kulttuuri- ja liikuntapalvelut. Kaikilla edellä mainituilla alueilla tapahtuu kehitystä tulevalle 90-luvulle.

Näin jouluaikana meillä kaikilla on odotuksen tunne. Odotus kohdistuu itse kullakin erilaisiin asioihin; toisilla lahjoihin, toisilla sukulaisten ja ystävien kohtaamiseen, useimmilla joulun alkuperäiseen sanomaan. Toivon, että tämä odotuksen tunne säilyisi kaikilla jouluajan jälkeenkin, koska tulevaisuutta on vain jonkin odotuksessa.

Vielä kerran toivotan kaikille rauhallista odotuksen eli adventin aikaa! kaupunginhallituksen puheenjohtaja

JYRKI UOTILA

JUHANI KUIVANEN

Puheenjohtajan palsta

Hyvät Parkanon Joulun lukijat. Toimintatäyteinen, kansainvälistäkin kosketusta mukanaan tuonut nuorisoseuravuosi on jälleen lähestymässä loppuaan. Olemme viettäneet ikimuistoisen nuorisoseuralaisten kesäjuhlan Raumalla, osallistuneet TV-nauhoitukseen, pitäneet ilmat sekä saaneet olla isäntänä eestiläisille kansantanssistävillämme. Lisäksi olemme antaneet ohjelma-apua erilaisille yhteisöille ja yksityisille juhlien järjestäjille.

Perinteisesti kansantanssi, tanhutoiminta on seurassamme ollut voimakkaammin esillä. Näin on tilanne edelleenkin. Valioryhmämme Aino Pokkinen ohjaamana on saavuttanut maailman mainetta kansantanssifestivaaleille osallistumisillaan Viroa ja USAta myöden. Unohtaa ei myöskään sovi Kalevan nuortemme saavuttamaa voittoa "Kalkkareitten Kulttuurikeikassa" Huittisissa maaliskuussa Juhani Nuijanmaan ohjaamana.

Jo perinteeksi muodostuneet iltamamme keväällä olivat jälleen oiva näytös harrastajiemme voimasta sekä tasomme laajuudesta. Runsaat sata tanhuharrastajaamme alle kouluikäisistä aina valioryhmään asti saivat Puntin täyteiselle yleisölle omalla valloittavalla tavallaan tuoda esille talven aikana opittuja taitojaan. Oman panoksensa juhlaan toivat Teatteriheput valmiiksi hiotulla ohjelmallaan.

Kuluva vuosi oli poikkeus kesäjuhlan osalta totutusta. Emme osallistuneet Sata Häme Soi -juhlille, vaan suuntasimme kulkumme Kalevan Nuorten Satakunnan piirin omaan kesäjuhlaan Raumalle Pitsiviikkojen yhteydessä heinäkuun lopulla. Suurta ylpeyttä tuntien voin todeta, että nuorisoseuramme oli 123 osallistujan voimin suurin juhlille osallistunut yksittäinen seura. Tapahtuma oli voimakkaasti luomassa sitä yhtenäisyyden tunnetta, mitä nuorisoseuratoiminta parhaimmillaan on.

Juhla Raumalla oli muutenkin historiallinen. Vuonna 1969 Pohjois-Satakunnan Nuorisoseurojen keskusseura ja Satakunnan Nuorisoseurain Liitto yhdistyivät Satakunnan Nuorisoseurojen liitoksi ja nyt kahdenkymmenen yhteisen toimintavuoden jälkeen saatiin aikaiseksi yhteinen seuraa palveleva lippu. Tämän käsityönä suurlta osalta tehdyn lipun valmisti keskusseuran johtokunnan jäsen Aila Viitasalo. Lippu otettiin käyttöön sunnuntaiin pääjuhlassa juhlallisina vihkiäisereunioin.

Suoraan Raumalta saimme vieraaksemme Eestiläisen kansantanssin ohjaajista koostuneen ryhmän, joka Valioryhmän kutsumana saapui vastavierailulle Suomeen. Lyhyen Parkanossa olonsa aikana ryhmä ehti esiintymäänkin keskustassa runsaslukuiselle yleisölle ja mukaansa tempaavalla ohjelmallaan otti yleisön omakseen.

Syksyllä olimme mukana TV-ohjelman teossa. Muutama pari "Jussin" ryhmästä sai esiintyä TV kakkoisen nauhoittamassa neliosaisessa sarjassa "Osakkeet nousussa Osku". Ohjelma on Kasmasiinin tuotantoa, esitetään joskus keväällä.

Tätä kirjoittaessani syyskauden harjoitukset ovat käynnistyneet ja harrastajien runsaudesta päätellen voimme edelleenkin katsoa luottavaisesti tulevaisuuteen ja jäädä mielenkiinnolla odottelemaan tulevia Nuorisoseuratapahtumia ja tempauksia.

Lopuksi haluan toivottaa teille Parkanon Joulun lukijat, ilmoituksin toimintaamme tukeneet yritykset, hyvät Nuorisoseuralaiset oikein hyvää ja rauhallista Joulua, sekä menestystä vuodelle 1990.

Nähdään tulevana vuonnakin mukavissa, iloisissa nuorisoseuramerkeissä.

Tunnelmia viiden vuosikymmenen takaa

Vuodet 1938 ja 1939 olivat Euroopassa kuohunnan aikaa. Jo edellisinä vuosinakin oli havaittavissa Keski-Eurooppaan muodostuneen kriisipe-säkkeitä. Voimakas kansallisuusaate oli vallalla. Maailmansodan jälkeen olivat voittajavaltiot rauhanteon yhteydessä siirrelleet rajoja kansallisuusalueista välittämättä. Näin syntyi vaikeita kansallisuusongelmia. Enemmistöt pyrkivät sortamaan vähemmistöjä, joiden enemmistö oli toisella puolella valtakunnan rajaa.

Taloudellinen kehitys oli ollut suotuisa. Valtiot kilpailivat keskenään asukkaidensa hyvinvoinnin puolesta. Tullit ja muut kaupan esteet aiheuttivat kitkaa. Väki saatiin propagandan avulla uskomaan toisten kansojen ja kansallisuusryhmien pahansuopaisuuteen. Esimerkiksi Saksassa valtaan noussut kansallissosialistinen puolue, joka nosti maan nollapisteestä maailman kärkitiloille, otti ohjelmaansa opin saksalaisuudesta yli kaiken.

Saksa ja Venäjä saivat tehdä Euroopassa mitä halusivat. Tsekkoslovakia oli miehitetty. Puola oli jaettu. Baltian itsenäisyydestä neuvoteltiin. Länsivallat Englanti ja Ranska pyrkivät sopi-

muksilla säilyttämään rauhan hinnalla millä hyvänsä. Maailmansodan jälkeen oli perustettu Kansainliitto suurella innolla ja idealismin huumassa. Sen piti olla pienten turva. Sen avulla piti selvittää kaikki konfliktit. Liitto osoittautui kuitenkin heikoksi ja riitaisaksi. Päivittäin saimme lukea lehdistä ”sudettilä”- ja ”etupiiri”-ajattelusta. Sopimuksia rikottiin. Suomikin oli joutunut yhteen etupiiriin. Pohjoismaisena pienenä, rauhaa rakastavana ja puolueettomana kansana olemisen ei auttanut. Etupiirit oli jaettu suurten kesken. Hyökkäämättämyyssopimuskin oli voimassa naapurin kanssa.

Kaiken varalta oli kuitenkin pyritty vahvistamaan puolustuskykyä. Vapaaehtoisin voimin puolustusvoimien tukena eri kansalaisjärjestöt osallistuivat linnoitustöihin ja varojen keräykseen aseistuksen parantamiseksi. Neuvotte-luja käytiin naapurin kanssa.

Suomalaisuusaate ja yhteenkuuluvaisuus oli iskostettu ihmisiin vuosikymmenien aikana. Suurmiehistämme oli luettu kouluissa. Samoin oli luettu saavutuksistamme tieteen ja taiteiden aloilta. Oli saavutettu nuorena valtiona ulkomaiden kunnioitus. Oli ”juostu ja

heitetty” Suomea maailman kartalle. Tuntui täysin mahdottomalta, että joutuisimme sotaan. Jos kuitenkin niin kävisi, maata ei luovutettaisi ilman vastusta. Se tuntui olevan yleinen mielipide. Vanhat sisäiset riidat olivat unohtumassa.

Sitten tuli 8. 10. 1939, se päivä, jolloin me pojat saimme tehtäväksemme kuljettaa lkp. (liikekannallepano)-määräyksiä miehille. Kaikki tuntuivat ottavan käskyn vastaan ymmärtäen, vakavana ja nurkumatta. Taloista koottiin myös hevoset YH-käyttöön (ylimääräinen kertausharjoitus). Kun miehet olivat poissa, jouduimme me pojat miesten töihin. 10. 10. sain määräyksen saapua Parkanon torille hevosten kuljetusta varten.

En ollut aikaisemmin ajanut hevosia, ja siksi askeleeni olivat vähän epävarmat lähestyessäni torilla pöydän ääressä istuvaa kirjuria. Kuitenkin. Käsky oli käynyt ja tehtävä annettu. Se oli suoritettava parhaan taidon mukaan. Sain hevoseni numeron. Se oli kiinnitettynä puomiin torin kirkon eli Mäki-sen kahvilan puoleiselle sivulle. Hevosia oli paljon. Saattoväkeä oli kertynyt paljon joidenkin hevosten ympärille.

Parkanon torilta 10.10.1939. Kuvassa ”reserviin kutsutut hevoset rattaineen”. Kuva Bertta Laineen kokoelmista.

Hevoseni oli kookas ja ruskea. Sen vieressä olevan hevosen isäntä oli jo ikämies. Pyydettyäni hän lupasi auttaa minua vaikeissa paikoissa. Nyt olikin tullut jo lähdön hetki. Ajoneuvot alkoivat solua jonossa torilta Tammelan suuntaan. Sain hevosen kiinnitysnaarun irti puomista, ja neuvon mukaan sidoin sen aisan päähän. Nousin rattaille. Jännitin kovasti peruuttamista puomilta. Viereisen hevosen lähdettyä liikelle omani kääntyi sen perään ilman, että tein mitään. Todella viisas eläin. Se tiesi tarkoituksen ikään kuin olisi kuulut ja ymmärtänyt äskeisen keskustelumme naapurin kanssa. Valtatielle päästyämme kääntyi jono kohden keskustaa. Nythän tämä käy jo hienosti, ajattelin tyytyväisenä. Keskustassa oli paljon yleisöä. Osuuskaupan kohdalla tuli hevoseni vierelle kävelemään kaksi naista. He puhuttelivat hevosta Ukkopekaksi. Sanoivat sen olevan heidän. Se oli Vahojärveltä Aittoniemestä. Hevonen oli selvästi iloinen nähdessään tuttuja. Jono eteni nykyksin. Siellä edessäpäinkin saattoi olla hyvästelijoita. Hyvän huolen lupasin pitää Ukkopekasta Niinisaloon saakka. Siitä edelleen en tiennyt, mutta lupasin kertoa asiasta seuraajalleni. Kyynel silmäkulmassa naiset jättivät hevosen.

Ruokosen mäessä oli muodostunut ruuhka. Ajajien joukossa oli muitakin tottumattomia. Lapinnevalla järjestettiin "kolonnassa" välimatkat uudelleen. Joukkoon liittyi lisää ajoneuvoja. Nyt jonossa oli yli sata hevosta.

Hevoseni kulki kiltisti jonossa. Se säännösteli nopeutensa edellä kulkevien mukaan. Minua ei oikeastaan tarvittu. Kävelinkin pitkiä matkoja jonon sivulla toisten esimerkkiä noudattaen. Joskus saatoin torkahtaa rattaille. Onneksi ei satanut. Kolonnan alakuloisuus toi mieleeni Väinöliin Stoolin runoista "Kuormarenki" -runon. Jotakin masentavaa kulkueessa oli.

Ensimmäinen varsinainen tauko-paikka oli Jämsäjärvellä "Osk. Majan"

kohdalla. Sinne oli rakennettu köysistä kiinnityspaikat hevosille. Onnistuin ohjaamaan hevoseni kaverini viereen ja sain sen pysähtymään ennen köyttä. Siihen sitten taitoni loppuivatkin. Kaverini riisui Ukkopekan valjaista. Juotettiin sen ja antoi säkistä evästä.

Siirryin kaupalle tapaamaan toisia "kuormarenkeja". Siinä sitten kaupan portailla ja nurmikolla kerroimme kokemuksistamme. Utisiakin oli kuultu. Neuvottelijat olivat Moskovassa. Baltiassa oli kirjoitettu sopimuksia. Laskekelimme heidän olevan huonommassa asemassa puolustuksellisesti kuin me. Meidän mielestämme ei pitänyt myöntyä vaatimuksiin. Piti ainakin panna vastaan. Asein hankittu itsenäisyys piti myös aseina säilyttää. Tämä tuntui olevan myös vanhempien paikalla olijoiden mielipide. Myöntyvyydestä oli huonoja esimerkkejä. Sen ohella oli mennyt myös itsenäisyys. Nykyaikaisilla aseilla sota olisi kyllä tuhoisa, arvelivat "vanhat ja viisaat".

Tauko loppui ja palasimme hevos-temme luo. Hevoseni oli jo valmiina kääntymään edessä. Kiitokset ansaitsi kaverini. Taivas alkoi vetäytyä pilviin ja ilta alkoi pimetä, kun saavuimme Niinisaloon. Jono eteni nykyksin kohden kasarmialuetta. Kasarmin puomilla tarkistettiin hevoset luettelosta ja annettiin ajosuunta. Jouduin kaveristani erilleen. Tuli taas orpotunne.

Kasarmin takaiseen männikköön oli rakennettu havukatoksia, joissa oli pilttuita. Pian sain oppaaksi reserviläisen, joka otti Ukkopekan huostaan. Huomattuaan tottumattomuuteni hän lupasi hoidella hevosen edelleen. Olin siis vapaa.

Lyhdyt piltturivien päissä olivat kuin katuvalot. Niitä seuraten pääsin kasarmeille. Matkalla tapasin toisiakin "vapautuneita". Menimme hakemaan kasarmilta parkanolaisia "sankareita". Löytyihän sieltä sellainenkin tupa, jossa oli tuttuja. He olivat saaneet varusteensa ja tuntolevyt. He odottivat vain

kuljetusta edelleen. Tuntolevy oli meistä jännittävä. Joku oli kuulemma pyörtänytkin saatuaan levyn. Sitä nimitettiin "kuoleman levyksi", Molotoffin puhelinnumeroksi ym. Se oli jonkinlainen rekisterinumero, jonka kaikki saivat. Mieliala tuntui olevan korkealla ja hirtehin huumori kukoisti. Sekös meitä poikia viehätti.

Myöhemmin järvenrannalla olevan nuotion ympärillä yritettiin vielä kertoilla kuulemaamme, mutta tunnelma oli väsynyttä. Pieniä vesikuuroja alkoi tulla. Tarkoituksemme oli yöpyä täällä. Pieni porukka lähti kylälle kiertelemään kahviloihin, ja lopulta päädyimme Leivolle yöksi.

Komennus päättyi ja kotiuduun seuraavana päivänä. Pari kuukautta teimme kaikenlaisia siviilitöitä, jotka miehiltä olivat jääneet kesken. Pian alkoi valvonta- ja vartiopalvelus yötä päivää. 30. 11. 1939 alkoi sitten se sota, jota kaikki olivat pelänneet. Osittain oli jo ennätetty palata normaaleihin oloihin.

Tunnelma kiristyi. Paikoin saavutettiin torjuntavoittoja. Se antoi toivoa. Vartiotuvissa ja kahviloissa aloimme keskustella oman sissiosaston perustamisesta. Virallinen taho ei kuitenkaan tähän ottanut kantaa. Seuraavana vuonna lähti useita vapaaehtoisia palvelukseen.

Sodasta huolimatta tuli jouluku. Tätä Rauhanjuhlaa vietettiin rintamalla ja kotona. Aineellinen puute, yksinäisyys ja murhe sävyttivät joulun viettoa 1939. Huoli tulevaisuudesta ja isänmaan kohtalosta pakotti kääntymään rukouksiin suuren Isän puoleen. Tuskin muina joulukuina rukoukset ovat tulleet niin syvältä sydäimestä kuin silloin. Hartaudet korsuissa ja kodeissa olivat todellisia ja toiveita antavia.

KIRJOITTI JORMA RIUTTA
Karpalokuja 1 M 48
00940 Helsinki
Puh. 90/3495708

*Jos on suruja ja huolia,
kulje silmät avoinna metsän läpi.*

*On luovuttava jostakin
saadakseen jotain muuta tilalle.*

*Luonto on lempeä äiti meille,
mutta se on ankara, jos sen
suututamme (saastutamme).*

*Silloin ihminen on tasapainoinen,
kun hänen ei tarvitse katsoa
ylös eikä alas,
vaan suoraan eteenpäin.*

*Ahdistuksen hetkellä on hyvä
uskoutua toiselle ihmiselle.*

Elämää emme voi vaihtaa unelmaan.

Linja-auton kyydissä 1930-luvulla

Monellakaan alalla ei maailma ole muuttunut niin nopeasti ja perusteellisesti kuin matkustamisessa. Nykyisin ei ole temppeu eikä mikään lähteä lomamatkalle vaikka kaukoitään taikka Amerikan mantereelle, aikaa ei matkantekoon kulu paljon. Jos tyydyt lentelemään vain Euroopassa, ajastasi suurimman osan luultavasti vievät matkat kotoa kentälle ja odotukset niillä kaiken maailman passi-, tull- ja turvatarkastuksineen. Itse lento menee yhdessä hujauksessa. Siihen et useinkaan ehdi pitkästyä.

Vaan miltäpä tuntui matkustaa linja-autolla vaikkapa Tampereelta Parkanon 1930-luvulla? Siihen aikaan ei puhuttu bussista vaan linja-autosta tai linjapiilistä. Onnikka-nimitys oli myös yleisessä käytössä. Joka halusi keikailla taidoillaan, saattoi kutsua ajokkia omnibussiksi (lat. omnibus = kaikille). ”Sekajuna” tarkoitti puolestaan selaista linjapiiliä, jonka pituudesta noin puolet perästä päin lukien oli varustettu tavaralavalla laitoineen päivineen eli kysymys oli linja- ja kuorma-auton risteytuksesta. Siihen maailman aikaan linjapiilissä kuljetettiin muutoinkin paljon enemmän tavaraa kuin nykyisin näyttää olevan tapana. Vilja- ja perunasäkit, kaupungista ostetut huonekalut ja muut tavarat kulkivat samassa kyydissä. Ja sitten tietysti polkupyörät, joita matkustajilla aivan yleisesti oli mukana. Niitä kuljetettiin tavallisimmin linjapiilin perään kiinnitetyissä suurissa koukuissa, monta pyörää päällekkäin. Tavallisenkin linjuriin katolla oli metalliaitausta tavaraa varten, eikä se ollut siellä turhan panttina, vaan kamaa oli mukana aina niin paljon kuin suinkin mahtui. Matkustusmukavuutta tämä ei lisännyt, sillä pyssähdyttäessä jättämään tai ottamaan matkustajia tiepuolesta (mistä tahansa, erityisiä pysäkkejä ei ollut) aikaa kului yleensä runsaasti kuljettajan tai rahastajan joutuessa käymään katolla penkomassa tavaraläjää tai viemässä sinne uuden matkustajan mukana olevia nysyköitä.

Linja-auto oli palvelulaitos siinäkin mielessä, että sen kuljettaja, kukin heistä luonteensa mukaan, hoiti kaupungin puoleisessa päässä runsaasti ihmisten erilaisia asioita, ostoksista ruveten. Nämä luovutettiin jälleen paluumatkalla tiepuolella odottelevalle asi-

akkaalle. Pelin henkeen kuului toisaalta, etteivät matkustajatkaan turhanpäiväisistä valitelleet. Linja-autokuski saattoi vaikkapa poiketa kotona kahvila tai evästä hakemassa, jos asumus sattui sopivasti reitin varteen. Auton-täysi ihmisiä odotti tyynesti, sillä piti-hän kuljettajankin saada kahvinsa. Ei auttanut valittaa siitäkään, jos täpötäysi bussi ei suostunut työntämättä nousemaan jotakin Sasin ahdetta.

Yleensäkin aika kului vielä 1930-luvulla ehkä noin 30 prosenttia varkaisemmin kuin nykyisin. Matkan välietapeissa pysähdeltiin turhia kiirehtimättä. Ikaalisten kauppala oli eräs tärkeimmistä pysähdyspaikoista, siellä saattoi helposti vierähtää puolituntinen. Kyröskoski vei sekin varttitunnin. Eipä siis ihme, kun linjapiilin vauhtikaan ei silloisilla teillä päästä huimanut, että aikaa kului Tampereen matkaan reilusti neljättä tuntia.

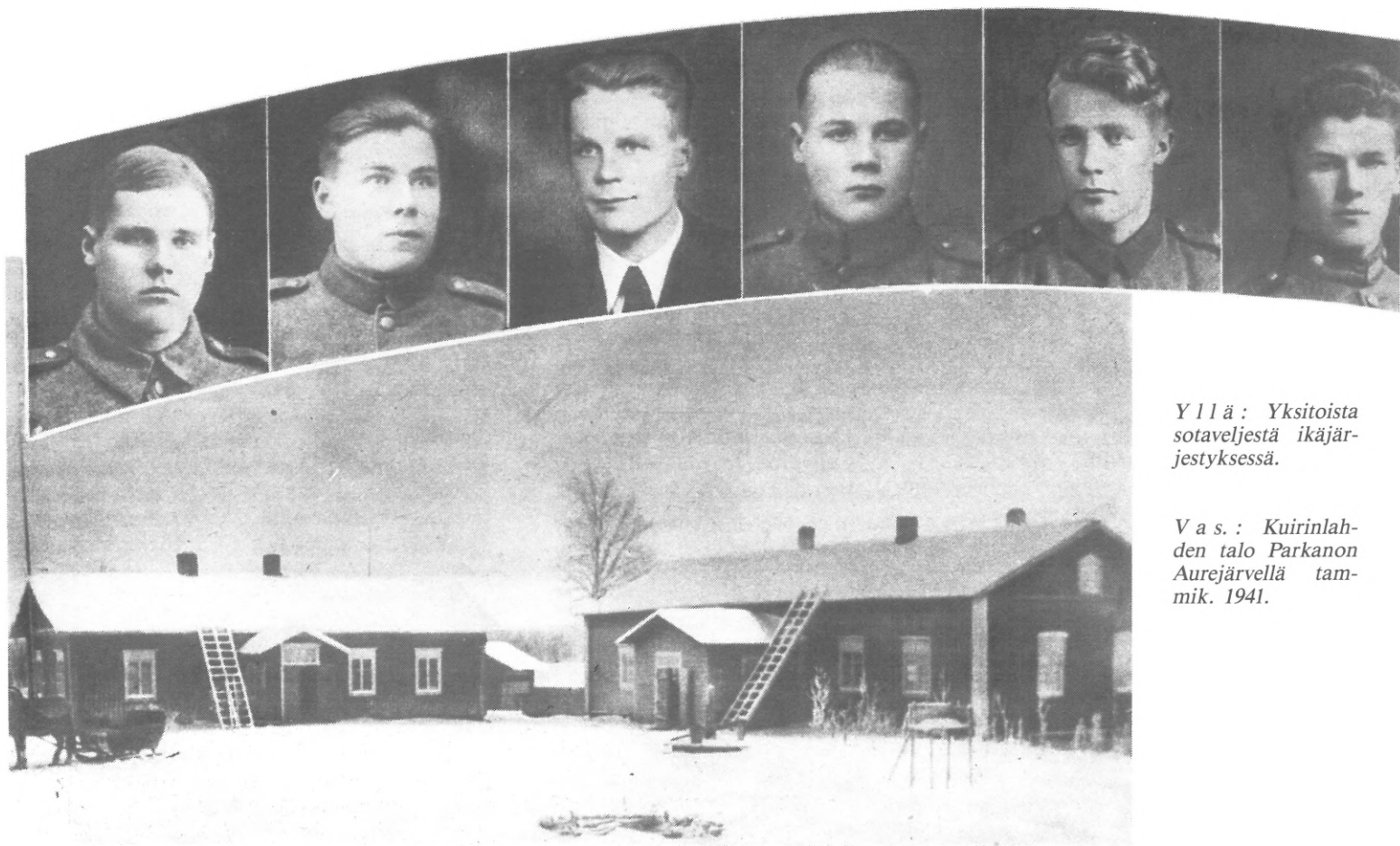
Tampereella ei tuolloin ollut linja-autoasemaa — se valmistui muistaakseni juuri ennen talvisodan alkua kuten rautatieasemakin. Parkanon suunnan linjurit lähtivät Pyynikin torilta, jossa niitä varten oli oikein kilvillä merkityt laiturikorokkeet. Ennen linja-auton lähtöä jotkut miespuoliset asiakkaat saattoivat katsoa aiheelliseksi tarjota kuljettajalle maistiaiseksi ”kaupungin evästä” — toimenpide, jota tavallisesti naismatkustajat ääneen (mutta tuloksettomasti) paheksuivat. — Parkanon puoleisen pään linja-autoasema oli Mäkisen kahvilan piha-alue. Kahvila sijaitsi samannimisessä harmaassa taitekatsoisessa puutalossa jyrkässä mäessä kirkon takana. Sinne oli sen ajan linja-autoilla jokseenkin hankalaa pujotella. Tätä kautta kuitenkin kulki silloinen Tampereen-Vaasan valtatie!

Linja-autojen korit olivat ahtaat, mitoituksen oli sovelluttava tuon ajan kapeisiin ja mutkaisiin teihin. Maavaraa oli oltava runsaasti, jos mieli selviytyä kelirikkoajan savisilmäkkeistä. Vuosikymmenen lopulla autonkorit alkoivat osoittaa elintason kohoamisen merkkejä. Uusimmissa oli takana heiluriovien varustettu erillinen osasto tupakoitsijoille ja niille, jotka muista syistä halusivat pysytellä vähän toisista erillään. Matalia korit olivat myös, niin ettei täysikasvuinen henkilö mahtunut seisomaan suorana. Aika usein kuljet-

taja joutui vaihtamaan vararekkaan puhjenneen tilalle, lisäämään jäähdytettyä vettä taikka muutoin puuttamaan auton tekniseen puoleen. Puukaasu-aika on luku sinänsä, silloinhan kuljettajat muistuttivat nokikolareita. ”Häkäpöntöt”, nuo vihatut mutta välttämättömät kuuluvat oikeastaan vasta 1940-lukuun. Kolmekymmenluvun viimeisenä vuonna kyllä jo ajettiin puuspriillä — sillä ehkä jatkettiin bensiniä — haju oli ainakin mahtava.

Tästä päästäänkin sopivasti puhumaan matkapahoinvoinnista. Kun nykyihminen nousee kromia ja lasia väkkyvään, tilavaan ja ilmastoituun bussiinsa, joka ikäänkuin sukkasillaan taiseesti lipuu sileätä asfalttitietä cistystä toiseen, hänen mieleensä ei tule pahoin- vaan hyvinvointi. Toisin oli ahtaassa, tunkkaisessa ja täydessä onnikassa 1930-luvulla, kun tiekin mutkaili vasemmalle ja oikealle, ylös ja alas. Teräksisinkin maha saattoi käydä levottomaksi, varsinkin jos vierustoverin oli jo käynyt vähän huonommin. Eteensä katsova matkustaja varautui pahimman ottamalla mukaan sopivia apuvälineitä, joista paperipussi oli yleisin — muovihan on myöhempien aikojen vitauksia. Tiedän joitakin ihmisiä, jotka varasivat mukaansa pienen kannellisen läkkikannun tähän hyödylliseen tarkoitukseen.

Linja-autoliikenteellä on ollut ja on tulevaisuudessaakin suuri osuus Parkanon kehittämisessä. Se toivon mukaan saa ihmisten lisääntyvän kannatuksen, koska vain sen varassa se itse puolestaan voi lisätä vuorojaan ja parantaa palvelujaan. Sitten kun se rakas oma auto vähitellen yleistyyään alkaa menettää hohtoaan, ehkä olemme valmiit jättämään autokuskin hommat, parkkipaikanhaut, autoverot, tankkaus, korjaus- ja huoltohuolet bussiyhtiöiden riesaksi ja nostamaan elintasoamme niin ylös, että meillä on — ei vain autoa, miljoonan maksavaa aina puhtaaksi pestyä ja siistiä, vaan myös kuljettaja ja parhaassa tapauksessa autoemäntä tai -isäntä matkantekoa helpottamassa. Saat rentoutua päivän lehtiä lukien tai jopa videofilmiä katsellen. Entä vauhti sitten? Yrittäkääpä autonkottosellanne ohittaa pitkänmatkan pikavuorobussia niin tiedätte.

Yllä: Yksitoista sotaveljestä ikäjärjestyksessä.

Vas.: Kuirinlahden talo Parkanon Aurejärvellä tammi-kuun 1941.

Parkanon Kuirinlahden talosta oli talvisodassa tulilinjoilla 11 veljestä ja vävy!

Syksy 1939 oli ollut vaikeata neuvottelujen aikaa. Neuvostoliitto oli vaatinut Suomelta alueita, joita emme tahoneet myöntää. Paasikivi seurueineen matkusteli Helsingin ja Moskovan väliä. Radio välitti tietoja kansan vakavana seurattuna tilanteen kehittymistä.

YH alkoi 11 p:nä lokakuuta, joka silloin eläneille merkitsi paljon: reservit kutsuttiin ylimääräisiin harjoituksiin. Kutsut kulkivat koteihin ympäri Suomen. Niitä tuli myös Parkanon Aureeseen Kuirinlahden taloon, jonka isäntä Stefanus ja emäntä Helvi o.s. Luhtala olivat tehneet esikuvaksi kelpaavan elämäntyön.

Talossa oli silloin raivattua peltoa 18 hehtaaria. Noilla pientareilla Kuirin-

lahden emäntä ja isäntä kasvattivat lapsiparven, jossa oli 11 veljeä ”ja jokaisella veljeksistä yksi sisar”, niin kuin isäntä itse sanoi. Aili-sisar oli naimisissa Ikaalisissa, joten veljessarja tässä suhteessa muistutti Jukolan poikien miehistä parvea.

Kahden peninkulman päässä metsärikkaan pitäjän kirkonkylästä Kuruun johtavan maantien lähistöllä Aurejärvellä kasvoi velisarja, jolle todennäköisesti ei löydy vertaa täältä Suomesta.

Vanhin pojista Juho näki päivänvalon 1904, Kalle-veli -05, Toivo -06, Eino -07, sitten ainoa sisar Aili -09, jonka jälkeen lapsiparvi kasvoi taas vain veljeksillä. Oiva syntyi 1911, Arvo -13, Lauri -14, Paavo -16, Sulo -17, Martti

-19 ja komean sarjan kuopuksena Veli vuonna 1921.

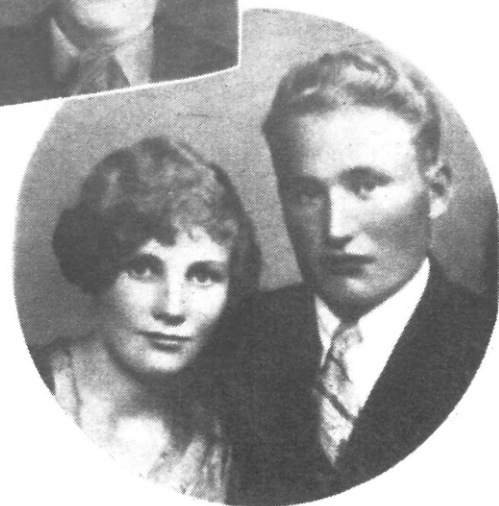
Vuodet kuluivat ja veljekset varttuivat. Reippaista ja toimeliaista pojista kasvoi paitsi uskollisia maamiehiä, kyvykkäitä suojeluskuntasotamiehiä, aliupseereita ja urheilijoita. Monissa sk.-hiihdoissa heitä oli ollut useampia karkimiesten joukossa.

Kotitalo oli jaettu kahtia veljesten kesken ja 60-vuotiaat vanhemmat olivat asettuneet ansaitsemaansa vanhuuden lepoon. Kaksi veljeksistä palveli silloin parhaillaan armeijassa.

Tämän ”sotilaskodin” vaiheissa sota muodosti oman merkittävän lukunsa. Kun muualta lähdettiin rajalle ”mies

*P y ö r. : Sodassa
12:na mukana ollut
Kuirinlahden vävy
Paavo Virtanen
puolisoineen.*

talosta ja kaksi parhaasta" periaatteen mukaan, lähetti Kuirinlahti kaksitoista miestä isänmaata puolustamaan. Tykkimies-vävy Paavo Virtanen täytti tämän tusinan. Sallimuksen varjelus seurasi heitä, sillä kaikki palasivat talvisodasta.

Ei ole mahdollista kertoilla laajemmin näiden veljesten vaiherikkaita sotakokemuksia eri rintamilla. Useampien aselajien miehinä ja eri-ikäisinä kutsut sotaan tulivat eri aikoina. Kotitalan isäntä Arvo sai kutsukortin Kirkonkylässä ollessaan palaamassa Kannakselta linnoitustöistä. Sulo palveli parhaillaan asevelvollisena, ja 18-vuotias Veli ei muuten "kehdannut olla kotona, kun veljet olivat sodassa". Lauri oli vakinaisessa palveluksessa rajamiehenä ja joutui sodan kiivaisiin pyörteisiin jo sen ensi minuuteilla. Hän kertoi istuneensa yksin vartiotuvassa marraskuun 30 päivän vastaisena yönä. Hänen aseveljensä oli parhaillaan tarkastuskierroksella. Saksanpaimenkoira hänen vieressään alkoi äkkiä murista ja pian hän erotti ulkoa rajantakaisten molinaa. Mies lykkäsi konepistooliinsa lippaan, jonka sisältö pian parahti ovelle, josta venäläisiä työntyivät sisään suuri joukko. Tie oli auki ja mies hävisi suksilleen.

Muut veljekset joutuivat taistelemaan mikä Taipaleen lohkolle Suvan-

nonrantaan, mikä Summaan, mikä Suomussalmelle, mikä Sallaan, kaikki kokien ne kokemukset, joita suomalaiset rintamamiehet saivat osakseen vapustaistelussa 1939—40. Monet heistä vakuuttivat ihmetelleensä ainoastaan sitä, että todella jäi henkiin; Laurilta tosin paleltuivat varpaat, mutta "nyt-hän ei niitä palella seuraavassa sodassa, kun ne leikattiin pois".

Kun hän oli Suomussalmelta toipumislomalla kotona, ilmoitti radio venäläisten kasvavasta painostuksesta hänen lohkollaan. Miehen mieltä nakersi levottomuus toveriensa kohtalosta, häntä isänmaan puolesta. Ja kesken lomansa hän otti jälleen jäähyväiset vanhemmiltaan ja nousi linja-autoon. "Ei kulunut aika tuolla metsällä aika, kun veljetkin on poissa, lähdän tästä Suomussalmelle", oli ainoa vastaus kysyjille.

Kotona Kuirinlahdessa taistelivat äiti ja isä poikiensa mukana rukouksin. "Minä olen iloinen kun meillä on niin monta poikaa, jotka saa lähettää", sanoo äiti hyvästellessään kotiveräjällä viimeistä sotaanlähtevää poikaansa. Isä suoritteli vakavana talon töitä.

Joinakin päivinä lähti Kuirinlahdesta kahdeksankin kirjettä ja 3—4 paket-

tia rintamille. Viestialikersantti Sulo, joka taisteli Summassa, sai ylennyksen, muutkin veljekset saivat lisää "natsoja" olkaimiinsa. Mutta kunniamerkkejä ei ollut tullut ainoatakaan tähän kotiin, jota seikkaa täytyy todella ihmetellä.

Niin kului sotatalvi, tuli rauha ja — kevät.

"Totta se uni oli, tiesinhän minä, että te kaikki tulette", sanoin Kuirinlahden emäntä syileillessään sodasta palaavia poikiensa. Hartaana ja lujasti puristi vanha isä poikiensa käsiä. Ja kun tärkeimmät kuulumiset oli vaihdettu, vakuuttivat pojat, ettei mikään ollut mieluisampaa kuin käydä käsiksi jälleen toukotöihin.

Kuirinlahdessa, niin kuin muuallakin, jatkui taas hiljainen, työtäteinen arkielämä. Mutta sekä veljessarjan monilukuisuudella että heidän teoillansa oli Kuirinlahti pystyttänyt tulevillekin sukupolville ylvään, lajissaan monumentaalisen esikuvan.

Toimittaja Jukka Tyrkön kirjoituksista (Seura 9/41 ja Hakkapeliitta 9/41) koonnut Heikki Pentti.
Kuvat Jukka Tyrkön.

Yksinäinen hiihtäjä

On talvi ja hiihtokelit mainiot
valkeana hohtaa vainiot.
Ei pieni pakkanen haittaa
hiihtäjä sukset jalkaansa laittaa.
Ladulle reippain mielin käy
ei toisia hiihtäjiä näy.

Hän saapuu metsän laitaan
katsoo vanhaa, harmaata aitaa.
vuos'kymmenet seissyt jo paikallaan
toimettomana, hiukan kallellaan.

Hiihtäjä hiihtelee verkkaisaan
on metsässä kovin rauhaisaa.
Vain eläinten jälkiä lumessa
pupun ja oravan jäljet tuossa.
Puut nuokkuvat lumipeitteen alla
niin hiljaista, hiljaista kaikkialla.

Yht'äkkiä hiihtäjä säpsähtää
lintuparvi kun lentoon pyrähtää.
Hän tunnistaa, ne ovat teeriä
ja niitä on monia kymmeniä.
Hymy hiihtäjän kasvoille leviää
ja aatoksissaan metsän pimentoon häviää.

Kotiin saapuu, mieli on iloinen
hän on myös hieman salaperäinen.
Mitä arvoituksellista lieneekään nähnyt
tuo mies, yksinäisen hiihtoretken tehnyt.

ANNA-LIISA PERIAHO

Parkanon Jouluku

Joulurunu

Herää joulutunnelmain
sydän suloisesti lyö.
Syty riemu sielussain
kirkastamaan juhlayö.
Loista että nähdä saisin
kuulla joulu sanomaa
että täysin ymmärtäisin
rakkautta Jumalan.

Saanhän nähdä aattoillan
kuusen kauniin loistavan
lahjat pienet
lasten silmät kirkastaa.
Näin saapuu Joulu hiljalleen
tänne kylmään mutta
kauniiseen Pohjolaan.
Lumi peittää metsät pellot
valkoisella vaipallaan.

Joulu tähti syttyy taas
kuusen latvaan loistamaan
sielujemme pimeyteen
synkät varjot poistamaan.
Joska kerran ymmärtäisin
kuka syntyi maailmaan
tuomaan meille armahdusta
tähän aikaan pimeään.

LAURI PESSI

Armas joulu kun luoksemme ehti
ilmestyi Parkanon oma joululehti.
Se Parkanon Joulu on nimeltänsä
ja kahdeksastoista on iältänsä.

On siinä kirjoitusta monenlaista
ja kirjoittajaa miestä, naista.
Siin' on novelleja, runoja
ja pakinoita
sekä entisen ajan tarinoita.

On perinteitä ja kulttuuria
sekä vanhoja valokuvia.
Oman panoksensa antavat koululaiset
lopussa liikkeiden
Hyvän Joulun toivotukset.

Siispä hyvistä lukuhetkistä
nauttikaamme.
Näin lehden välityksellä
toivottaa saamme
Hyvää Joulua kaikille
Parkanon Joulun lukijoille.

ANNA-LIISA PERIAHO

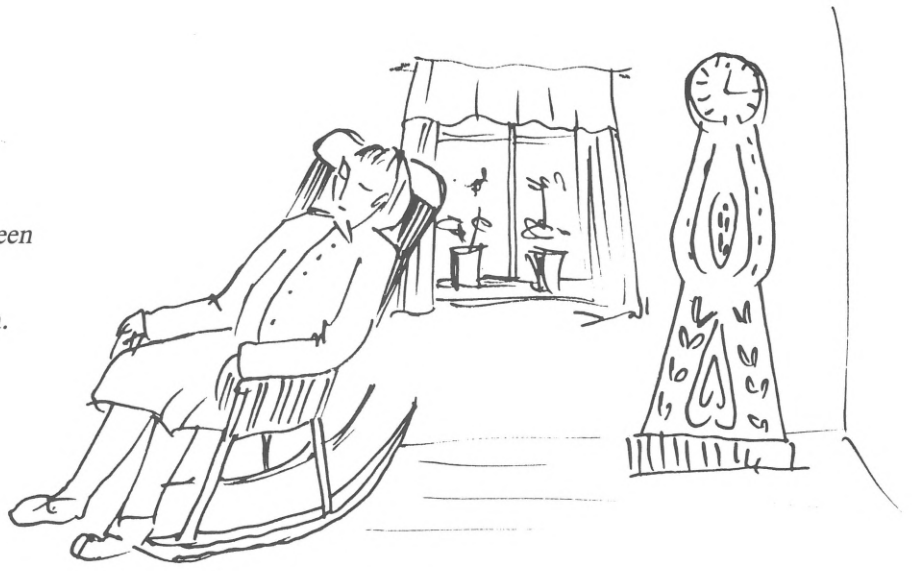
EINI HIETIKKO

Mummon jouluaatto

On jouluaatto mietteissensä istuu vanhus
hiuksin harmahtuvin.
Ajatukset vuosikymmenten takaa tulvii mieleen
kuvin himmentyvin.
Ikkunasta katselee hän hämartyvää iltaa
tahtomattaan kulkee kohti muistojensa siltaa.

On kuin harmaa lapsuusmökki
luminietoksien keskellä viel oisi.
Kuuluu kirkas ääi aivan kuin jossain
heleästi aisakello soisi.
Äiti vastassa on kotipirtin luona
kuin odottaisi lastaan.
Puhdas pirtti, raikas kuusen tuoksu
tulvahtaisi vastaan.
Jouluateria ei runsas kovin
tätä mummo mieltii pitkän tovin.
Ei oisi pöydässä kinkkua, ei kalkkunaa
vaan mielin herkistyvin kuunneltaisiin joulun sanaa.
Sitten nukkumaan olkivuotehelle
peittehenä lampaan välly tuntuis lämpöiselle.
On kuin äidin käsi hyväilisi kultatukkaa
kauaa odotella ei tarvitsisi unijukkaa.

Kynttilässä valo sammuksissa
takassa jo tuli hiipumassa.

Havahtuupi vanhus mietteistensä,
hetken on hän vähän ihmeissensä.
Todellisuuteen muistoistansa palaa,
pyyhkii kyynelhelmen poskeltansa salaa.
Kädet yhteen liittäin harras kiitos
nousee kohti Luoja.
On mulla kaikki hyvin, on lämmintä
ja turvallista kodinsuojaa.
Kun mä pääsen luokse tähtitarhain
siellä onpi jouluilo parhain.

Siitä syntyy joulu

Lunta satelee hiljalleen
puut saavat huurteen oksilleen.
Pihakoivussa pienet talitintit
ikkunoilla tuoksuvat hyasintit.
Siitä syntyy joulu.

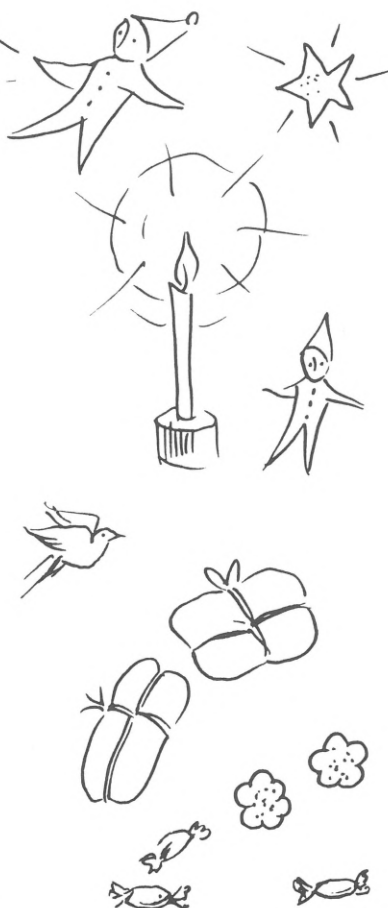
Tavarataloissa ihmisvilinä
tonttu-ukot ja kulkusten kilinä.
Karkkeja jakeleva joulupukki
sitä katsoo lapsi, mummi, ukki.
Siitä syntyy joulu.

Äiti paistaa laatikoita
torttuja, pipareita, piirakoita.
Joulukinkku ajoissa hankitaan
myös makeisia tarvitaan.
Siitä syntyy joulu.

Juhlakuntoon laitetaan talot
ikkunoihin syttyvät jouluvalot.
Joululahjat paketoidaan
joulukuusi koristetaan.
Siitä syntyy joulu.

Jo saapui armas jouluaatto
kauan kaivattu ja odotettu.
On joulurauha julistettu
joulu tervetulleeks' toivotettu.
Siitä syntyy joulu.

ANNA-LIISA PERIAHO

EINI HIETIKKO

Isänmaa

Tänään itsenäisyyspäivänä uljaasti
kohooa siniristilippu.
Olet vapaa Suomeni maa.

Valkoiset ristit kertovat
vapautesi hinnan.
Polvellasi lepää
isä
kolmekymmentävuotias.
Sinulle hän antoi kaikkensa
nuoruuden unelmat ja toiveet
tuskan ja pelon.
Valkea puhdas lumi peittää maan.
Siniristilippu hulmuu iloisesti
tuulessa.

Sytytän kynttilän.
Suomi, synnyinmaa,
minun isänmaani.

EINI HIETIKKO

Hiljaisuus

Väsyneenä ja särkyneenä
käyn sisälle hiljaisuuden portista
löydän tien toiveitten lähteelle.
Sen reunalla kasvaa ilon kukkanen.

”Kurjet” -kerhossa harrastettiin

Kun uutena ja kokemattomana opettajana tulin Parkanon yhteiskouluun, pahoittelin varsinkin isojen poikien puolesta edeltäjäni, maisteri Toivo Sovisen pois lähtöä. Mahdollisuudet pitkiin erämaaretkiin olisivat nyt lopussa, ja juurihan pojat olivat muistelleet miten väsyneitä mutta onnellisia he olivat olleet käytyään kaukana kotkan pesimäseudulla ja nähtyään tuon uljaan linnun kaartelevan taivaalla. Eränkävijä ja lintumies Toivo Sovisen muisto jäi hänen perustamansa luonnonhistoriallisen ”Kurjet” -kerhon lintuaiheiseen nimeen.

Huolimatta suuresta muutoksesta kerho jäi toki elämään. Retketkin kuuluivat edelleen sen ohjelmaan. Jos oli-kin pakko unohtaa suuret salot ja niiden lintumaailma, linturetki muodostui kyllä antoisaksi vaikkapa Yliskylän puolella Parkanonjärveä, Rosenbröjjerin kierroksella, Kirkkojärven rannalla tai vaikkapa keskellä hiljaista kirkonkylää. Aamunvirkkujahan me olimme, lähtöaika useimmiten klo 5. Reippaasti koetimme kestää kevätamun koleuden ja laatia havainnoistamme luetteloa vaikkapa kohmeisin sormin. Taisi olla niin, että iltapäivän kou-

lutunneilla tämä joukko ei ollut enää pirteimmillään! Eräänä keväisenä sunnuntaina olimme saaneet kutsun Sanelma ja Erkki Syrjäsen kesämaise- miin Ikaalisten Höytölään. Koleus ja sade meitä pelottelivat silloinkin. Isäntäväkemme vieraanvaraisuus, nähtyjen ja kuultujen lintujen monilajisuus, mukana myös lahdella kalasteleva kalasääksi, sekä kevääseen heräävän kasvi- maailman tarkastelu voittivat toki sään tuoman pettymyksen.

Varsinkin alkuvuosina kerholaiset olivat innokkaita oppaita ja minä se opastettava. Mitäpä siinä oli ihmettelemistä, jos sellaiset nimet kuin Rännäri, Kirkkovuori, Iso Visuri, Naskalin paratiisi tai Vääräjoki ym. saivat minut uteliaaksi ja tutustumishaluisiksi. Pisin retkemme oli varmaan se, joka ensin suuntautui Vahojärvelle päin, sitten paluumatkalla Leppäsjärvelle, jossa opastus vähän petti, niin että pyöräretkemme vei meidät kauas Ikaalisten puolelle. Kurnivin vatsoin sieltä poljimme ensin Heittolaan ja sitten isoa maantietä myöten kotiin. Retkiemme historiaan liittyy myös nuoriso-ohjaaja Kalevi Kuukan nimi. Hänen johdolla- laan matkasimme yhdessä yhteiskun-

nallisen ”Sosi” -kerhon kanssa erilai- siin kohteisiin, vaikkapa tutustumaan Kovesjärven isännän kesyyyn haukeen.

Kerhoilun sovittaminen koulupäivän raameihin tuotti vaikeuksia, kun suurin osa oppilaista matkusti koulupäivän päätyttyä pois kotiinsa. Lyhyt kokous voitiin sijoittaa koulupäivän jatkeeksi väsymyksen uhallakin, tai siten kokoonnuttiin illalla pienemmällä joukolla. Kerhossa kerrottiin omista havainnoista tai kuultiin kirjoista valmis- tettu esityksiä. Tutkittavaa materiaa- lia löytyi ulkoa, sammalia, jäkäliä, sie- niä tai vaikkapa lätäkköveistä, missä ve- sikirput ja kykloopit uiskentelivat. Pik- ku mikroskoopit ja suurennuslasit tar- joutuivat avuksi. Paljon nähtävää oli luonnollisesti myös koulun omissa ko- koelmissa. Lintukaappi oli lehtori So- visen ansiosta täynnä ja kasvikaapin hyllyille oli sijoitettuna mm. ”Herbaa- rio, lahjoittanut Synnöve Brander”. Suuren ihailun kohteeksi joutui met- sänhoitaja Hyttisen lahjoittama kaunis perhoskokoelma, kerran liiankin suu- ren ja läheisen, niin että yhden laatikon lasikansi osaksi särkyi. Haurasta on perhosen kauneus! Keväthavainnot, kuten lintujen saapumiset ja kukkien

Kerholla on ”avoimien ovien hetki”. Kerhon aikaansaannoksia katselevat Ulla Koivunen ja Pertti Ojanen (istumassa) sekä (seisomassa, vasemmalta lukien) Raija Porrassalmi, Tapio Tuomainen, Tapio Tiensuu, Tapio Ryttilä, Marja-Lea Manninen, Reetta Risku, Simo Papunen ja Marjatta Säilä. Mukana myös opettajat Marjatta Alavuo, Marja-Liisa Kesti ja kerhon kuraattori.

puhkeamiset, kirjattiin kerhon havaintokirjaan. Kevään lähestymisen tiesikin, kuulemma, siitä, että pienet sinikantiset vihkot ilmestyivät luokkien ovenpieleen. Kaikille tarjottiin tilaisuus havaintojensa ilmoittamiseen. Kerran talvella otettiin ohjelmaan ”viikon kukka” -aihe. Yläaulan ikkunalle oli koottu edustava kokoelma erilaisia ruukkukasveja, joiden menestymisen salaisuutena oli kylläkin ei niinkään kerholaisten, vaan Olga Salmisemme hellä hoito. Näistä kasveista esiteltiin viikoittain yksi laji. Abiturientit keksivät tästä kerran penkinpainajaispiluunsa seuraavan aiheen: ”Viikon kukka: juoru. Viihtyy parhaiten opettajahuoneessa.”! Yhtenä kesänä kilpailtiin koristepaprikoiden kasvattamisessa. Ilalla kerhoiltaessa aikaa oli runsaammin, niin että ohjelmaan mahtui vaikkapa hitaasti etenevä japanilainen teeseremonia tai kukkien asettelu japanilaiseen tapaan kauniisti ja vertauskuvallisesti. Luonani vietettiin joskus ihan ”pitojakin”, kun tarjolle tuotiin silloin kaupasta löytyneitä ”eksoottisia” tuotteita aina heinäsiirkoista simpukoihin ja mustekaloihin asti! Kaiketi vain kerran, koulun ollessa vielä yksinomaan keskikoulu, ”Kurjet” saivat pystyyn juhlan koko koululle.

Myös ns. suuren yleisö mielenkiintoon vedottiin. Olen tallettanut lehtileikkeen vuodelta 1951. Siinä on otsikkona ”Eläin- ja kasvinäyttely Yhteiskoulussa”. Selostuksesta päätellen vetonaulana oli ollut Lapin osasto, missä linnuston lisäksi esiteltiin kolmenkymmentä tunturikasvia sekä lapinpukuinen nukkeperhe ynnä kodan ja komsion pienoismallit. Katsojia oli ollut runsaasti. Sen sijaan yhtenä hyvänä sienisyksynä 1950-luvulla olimme vähän pettyneitä, kun n. 100 tunnistettua lajia käsittänyt sieninäyttelymme koulun alakerran käytävässä ei suuremmin kiinnostanut. Olimme kai etujassa: ”jokamiehen” sieniharrastus ei ollut vielä herännyt. Seuraavalla vuosikymmenellä julkistamisen tarve kasvoi. ”Ylä-Satakunta” -lehteen ilmestyi otsikko: ”Kurjet -kerho kertoo”. Tämän otsikon alla kerrottiin mm. näin: ”Lapin esimakua Kirkkovuorella” (H.R.), ”Ahvenanmaa” (oli luokkaretkikohde) (R.R.) tai ”Linturetki yhdessä Porin lintutieteellisen yhdistyksen kanssa” (Hannu Raitio ja Risto Rautaniemi). ”Ylä-Satakunnan” palstoilla oli tietoja myös omista tutkimuksista. Vuosina 1969 ja 1970 suoritettun talvilintulaskennan tuloksista ilmeni lajimäärän pysyvyys (25—26 lajia) mutta yksilömäärien suuri vaihtelevuus. Laskenta suoritettiin joululomalla. Sen tulokset lähetettiin Helsingin Yliopiston eläintieteen laitokseen, mistä tutkimusaloitekin oli peräisin. Talvilintulaskenta tehtiin useina vuosina. Uskollisimmin

Korvat tarkkana! Varhainen linturetki keväällä 1966. Kuraattorin vierellä Pertti Koivisto ja taempana ainakin Pekka Vuori ja Matti Viljakka.

oli mukana Pertti Ojanen, joka aloitti jo alaluokilla ja jatkoi vielä ainakin abiturienttivuotenaan. (Miten lienee, vieläkö Pertti-lehtorilla on innostus tähän asiaan tallella?)

Tänään ymmärrämme hyvin, miksi meidän kerholaisemme alkoivat olla paitsi luonnonharrastajia myös luonnonsuojelijoita. Marssipa edellä mainittu ”Sosi” -kerhokin kerran silloisen kauppalan tienvarsikoivujen puolesta! ”Kurjet” toimivat eritoten luonnon-suojelun teemavuonna 1970. Kesän kynnyksellä välitettiin eteenpäin Pirkanmaan vesiensuojeluyhdistyksen viesti, joka sisälsi ”jokamiehen vesien-suojeluohjeet”. ”Jos muistat nämä edellä olevat erittäin hyvät neuvot, olet silloin luonnon ystävä”, lopetti nuori kirjoittaja ponnekkaasti. Mm. lumen ajoon liittyistä rikkeistä huomautettiin. Kerhon oma saastetutkimus ”ylititi uutiskynnyksen” paitsi ”Ylä-Satakunnassa” myös ”Aamulehdessä”. ”Pullosaastetta” kertyi 1141 kpl, kun pulloja kerättiin kevään ja syksyn tempauksina Käenkosken lavan alueelta sekä n. viiden kilometrin matkalta kaikilta Parkanon ulosmoteiltä. Gallupkyselyn pääaihe koski melu- ja pakokaasuhaittoja. Kerhon sihteeri Pertti Rautaniemi joutui tällöin toteamaan, ettei pakokaasuvaaraa vielä tunneta. Hän selosti häikä- ja lyijymyrkytysten luonnetta ja kirjoitti lopuksi: ”On siis korkea aika ryhtyä tuumasta toimeen myös autojen pakokaasujen puhdistamisessa.” Mitä lieneekään tämän jälkeen n. 20 vuodessa saatu aikaan! Kerhon kuraattori sai teemavuoden johdosta sanoa sanasensa Parkanon terveydenhoitolautakunnan järjestämässä luonnonsuojeluillalla. ”Olkaaamme

luonnolle ystävällisiä” otsikoi lehti tilaisuuden johdosta.

Kesällä 1972 oli kahden iloisen kerhopojan, Jussi Kanervon ja Kari Simpasen, kuva lehdessä. Heille oli tullut palkinto luonnontieteitä, fysiikkaa ja tekniikkaa koskevassa ”Suomen nuori keksijä” -kilpailussa. Kilpailutyö käsitti Jussin tutkimuksen Parkanon suurperhosista, Karin osuus puolestaan aiheeseen liittyvien kuvien ottamisen ja valmistamisen. Näin oli tullut palkituksi edes osa Jussin hyönteisharrastuksesta. Näyttöä olisi ollut monin verroin enemmän. Mitä kertoikaan ”Ylä-Satakunta” jo kolmisen vuotta aikaisemmin Jussin ollessa vasta 13-vuotias! Lehtileikkeleen mukaan näin: ”Lähes 7000 hyönteistä ja yli 2100 lajia on parkanolaisella koulupojalla kokoelmis- saan. Siinä on kylliksi nähtävää kerrakseen.” Jussin avullahan koulun hyönteiskokoelmakin, aina yökkösten harmaata armeijaa myöten, saatiin tunnistetuksi.

Lähes neljännesvuosisadan kestäneeseen tehtävään luontokerhon kuraattorina sisältyy paljon ja monenlaista. Kun olen turvautunut vain muistiini ja lehtitietoihin, on esille tullut vain joitakin ”hajasäveliä” harrastamisen laajasta kentästä. Edellä on vilahtanut muutaman kerholaisen nimi. Mutta eteeni ovat nousseet monen monet nuoret ja innokkaat tytön ja pojan kasvot. Arvelen, että tämä muistelmani saa monen entisen kerholaisen palauttamaan mieleensä oman osuutensa vapaaehtoisessa luonnonharrastuksessa. Kaikki muistot yhdessä ovat sitten ”Kurjet” -kerhon koko iloinen kuva!

”Parkanon Joululle” muistellut

TOINI VAINIO

ANNI HAVUNEN

Karstookökkä

Monen talven lumet ovat leijailleet maahan niitten talvien jälkeen kun karstookökät antoivat väriä, aivan juhlistivat kylien arkea. Lampaat olivat ainoa lämpimän vaateen antaja, ihmisten mahdollisuus säilyä kylmän luonnon koettelemuksissa. Mutta työtä, sitä oli mahdollisesti ennenkö lampaalta riisuttu turkki lämmitti ihmistä. Siinä hommassa saivat otsansa hiessä uurastaa vaimoihmiset. Saivat jo siinä lämpimänsä. Mutta silloin oli myös ihmisläheinen talkootyö tuttua. Kaikessa työssä oli naapuriapu tarpeen, mutta oli se sitä myös villan jalostuksessa.

Kun perheet olivat suuria, villaista kului paljon. Niinpä talvisin oli tapana pitää karstookökkiä. Ei ollut puhelinta, mutta sana kulki kyllä täsmällisesti. Liekö ollut puskaradio asialla. Määrätynä päivänä jo aamusta alkoi kökkätaloon kokoontua hameväkeä, kullakin kääre kinalossa. Siinä oli karstookaati ja sisällään karstat. Apostolin kyyti oli ainoa moitteettomasti toimiva kuluneuvo. Suksilla toki pääsi, kellä sel-

laiset oli. Talon emäntä oli edellisenä päivänä häärännyt kovasti. Oli leiponut leivät ja rustannut ruuan puolta valmiiksi. Villat olivat samalla lämminneet uunin päällä. Takassa paloi koko päivän sopivan pieni valkea. Sen ympärille kökkyrit sijoittuivat. Villat aseteltiin takkakivelle. Niiden kun piti olla aina lämpimässä, muuten ei karstaus sujunut. Kun villojen joukossa oli osa nykeriä ja takkuisiakin, oli siihen lääketä, lamppuöljyä. Vaikkapa korvattomassa kahvikupissa oli tilkkanen öljyä ja muutama kanan höyhen. Sillä sipaistiin karstalle levitettyyn takkutukoon öljyä ja suit sait, helposti selkeni hyvä lolla. Ensin kaikki villat lolattiin, että mustat ja valkoiset saatiin sekoittumaan tasaisen harmaaksi. Sitteen alkoi hahtuvien teko. Se oli todellista taiturin työtä. Matala, pitkä koppa oli vieressä, ja hetkinen vain kun se oli kukkuroillaan kauniita, ilmavia hahtuvia. Kaikki täsmälleen samanlaisia. Ahkerat kädet työskentelivät nopeasti. Kuului karstojen rapsutus ja kielet kal-

kattivat. Tunnelma nousi kattoon ja vielä korkeammallekin. Huumori kukki hauskaasti rönsyillen. Se oli luonnonläheistä, pulppuilevaa, sydämellistä iloa. Sen rinnalla nykyajan tekninen taidokkainkin hupailu pyörii tyhjää.

Emäntä omalla tahollaan häiri iloisena hankin. Hän trahteerasi nisukahvilla väkensä kehoillista puolta, että ei kieli päässyt kuivumaan kenenkään. Ja päivän päätteeksi syötiin maittava päivällinen.

Kotiaskareet jo olivatkin jokaisella edessä. Mutta myös hyvä mieli, kun saatiin olla yhdessä hauska tuokio. Emäntä puolestaan oli kiitollinen suuresta avusta. Miltei kaikki villat olivat hahtuvilla ja suuri osa jo lankanakin. Olihan talon rukki pyörinyt vinhasti. Osaavien sormien lomitse oli soljunut pehmeätä, kaunista lankaa monta rullaa. Siitä oli hyvä jatkaa. Perheen vaateus oli taas turvattu. Ja lampaat kasvattivat uutta villaa. Elämä näytti ikään kuin lämpimän puolensa . . .

ANNI HAVUNEN

Runonlausuja pulla suussa

... Silloin en ollut vielä "näin" iso tyttö, vaan koululaisen kokoinen. Is-
tuin kirjoituspöydän äärellä, kotona
Linnankylässä, katsellen pohjoisen-
puoleisesta ikkunasta lauontain lumi-
sadetanssia . . .

Kipaisin keittiössä kurkistamassa,
josko äidin pullataikina olisi kohon-
nut. Mutta tyhjä kirjoituslehti löjui
niin mielenkiintoisen näköisenä pöytä-
ni kulmalla, että pullanpyöritys sai jää-
dä minulta taitavampiin käsiin . . .

Piirtelin marraskuista maisemaa,
mietiskellen, kellahtaisiko tänään hir-
venlihaa kotipellolle; katse nousi vai-
vihkaa tähyämään metsänreunaa kuin
toivoen siellä vilahtavan jotain punais-
ta . . . Ja silloin lähti runoratas pyöri-
mään:

"Linnankylän uljaat riistaveikot
hirsvenkaatoon lähti porukalla.
Heitä peloita ei metsänpeikot,
eikä aamuöinen halla."

Muuan muistikuva sai minut hihitte-
lemään: mahtoi moni ohikulkija hie-
raista silmiään sen ison kiven kohdalla,
jossa temmeltää isän maalisudin loihti-
ma "rölli".

"Uljaat miehet metsään riensi
hirsvenkäärinsä olkapäällä.
Mistäpä sen koskaan tiesi,
vaikka olisi hirvi jossain täällä . . .

Pusikossa rytisi ja paukkui,
kun hirvi juoksi suoraan kohti.
Ajomiesten koirat haukkui;
jo pensaan takaa pyssyn piippu hohti."

Isä kopisteli sisälle, tuli vissiin lämmit-
telemään puiden ajon välillä. Sillä ai-
kaa, kun pihkantuoksuiset kintaat kui-
vuivat muurinkulmalla, ja "klimppi-
soppa" kiehui, ehti isä vilkaista mitä
Aamulehdessä sanottiin.

Jos keksisin vielä pari säkeistöä ru-
nooni, niin voisin esittää sen "yleisöl-
leni".

"Nyt tarvitaan vain tarkka sihtaus
— mut hirvi lujaa menee,
mies jo paatui.
Vaan kohta kajahtikin laukaus,
ja saalis komeasti kaatui.

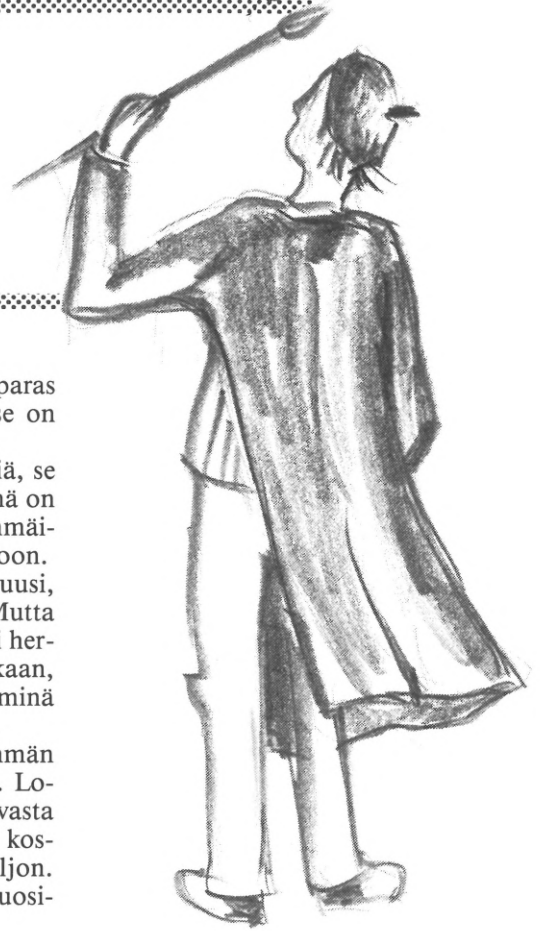
"Se siitä", sanoi mies ja maahan sylki,
'on otus varmaan 200-kiloinen'.
Lahtari jo saalishirven nylki,
ja kaataja on syystä iloinen."

"Äite hei . . . Isä kuule . . . saanks
mä ottaa yhden pul-
lan . . . mmm . . . nyf faaffe kuuv-
va vunon . . ."

KAIJA AIRILA

Lähtö

Uolevi Kaukonen veti vahvan viillon siveltimellään, astui pari askelta pois-päin taulusta ja katsoi, olisiko vieläkin varaa parantaa.

Kyllä hän sen tiesi, se punaviinipul-losta tyhjään lasiin kaataessaan itsel-leen sanoi, kyllä se oli jo hänenkin tie-dossaan. Vai oliko hän tiennyt sen kai-ken aikaa; tuntenut luissaan katseissa ja kätkemään pyrkivissä lauseissa?

Ei siitä kai mitään enää puutu, Kau-konen puolityhjän lasin takaa taulua katsoessa mietti. Juuri tuollaista jo kuukausia olin etsinyt; miehen katsetta mustaa taustaa vasten. Sitä oli etsitty kapakoista, se oli ollut kerran löytyvi-nään putkan lattialla valvoessa. Lopul-lisesti se kai sai muotonsa suuren val-koisista lohkaretiilistä rakennetun omakotitalon kalliin oven takana, kun se oli lopulta avattu ja suljettu melkein samanaikaisesti.

Tajusin lopultakin päättää kirkkaan kauteni, Kaukonen totesi tyhjentäes-sään loput pullosta. Se ei koskaan lyö-nyt läpi, hän tunnusti, siinä oli liikaa keinotekoista, muiden perässä juokse-mistakin, kenties, mutta tärkein tekijä kaiketi oli ollut että siinä kaudessa ei ollut mukana omaa kuin ruumis. Mit-en ne olisivat voineet mennä yleisöön, kun niitä ei lopulta itsekään kestänyt.

Kaksikymmentäneljä niitä oli ollut kaikkiaan. Kolme oli mennyt kaupaksi. Neljällä oli irronnut neljä pulloa puna-viiniä, loput hän oli repinyt hylätyllä sorakuopalla, niinkun ne olisivat olleet päälle käyviä vihollisotilaita. Jälkeen-päin se oli kaduttanut. Kehykset ovat arvotavaraa ja ne kävivät hyvin kau-paksi niitä myyvissä liikkeissä.

Kolmekymmentä taulua on maalat-tava, Kaukonen itseään komensi, kol-mekymmentä eikä yhtään tingitä ja sit-ten tien päälle kohti uusia maisemia. Pohjoiseen, sinne hän lähtisi. Siellä oli-si vielä kysyntää oikealle taiteelle, siellä ymmärrettäisiin vielä sielun sanomaa eikä etsittäisi koristeita kalliiden talo-jen huonekalujen niputtamiseksi täy-delliseksi harmoniaksi.

Kukkonen löysi uuden punaviinipul-lon. Sitä on tulossa vanhaksi, se itsel-leen selitti, olisi pitänyt nopeammin kätkö keksiä, oivaltaa, koota yhteen pieniä palasia ja olisi pullo löytynyt niinkun ennen nuorena ollessa.

Taulu, Kaukonen keksi, se on paras koskaan hänen maalaamistaan, se on taidetta suurilla kirjaimilla.

Katso vaikka tuon miehen silmiä, se itselleen toisti, katso ja tunne. Siinä on kaikki. Kaikki. Koko elämä ensimmäi-sestä parkaisusta viimeiseen huutoon.

Minun taulussani, Kaukonen huusi, on kaikki, koko elämä. Mutta. Mutta tajuaako kukaan, vai huutaako; Ei her-rajestas, ei tuollaista ole olemassakaan, viekää pois, viekää takaisin, minä maksan kyllä, mutta viekää pois.

Kaukonen tajusi ja mitä enemmän hän joi, sitä enemmän hän tajusi. Lo-pulta hän oli varma, ettei hänen vasta valmiiksi saamansa taulu tulisi kos-kaan myydyksi. Se kertoi liian paljon. Ei sellaista kukaan tähän aikaan vuosi-sadasta ostaisi.

Kaukonen kävi pistämässä saunan pesään tulen. Sauna oli vanha, ikäise-ni, Kaukonen tulta kiukaan alle sytytel-lessään naurahti. Me olemme vanhoja molemmat, muuta kun oikeasta narus-ta vetää niin aina jotain syttyy. Tuli sai alun, puut olivat hyvin vettä hylkivässä suojassa kuivina ja pientä lastua kun riitti, niin miksi ei olisi syttynyt, Kau-konen puoliääneen totesi katseensa lauteissa, jotka olisi uusittava ellei ha-lunnut aivan kohta niitä ilman olla.

Heti kun olen saanut tauluni myy-dyksi saa sauna uudet lauteet, Kauko-nen lupasi, varmasti saat uudet lauteet, se saunan kyljissä sormiaan kuljetellen kertoi ja kun lopullinen läpimurto on totta teen seinillekin oikeutta.

Kaukonen asui kaukana kaikista. Hän oli ostanut isoäidiltään perimil-lään rahoilla vanhan rappiotilan, jonka metsät ja pellot olivat hukkuneet etsit-täessä pelastussa itse rakennuksissa, joissa asui vanha ihminen, jota lapset eivät halunneet jättää pulaan.

Sauna lämpeni löylykuntoon. Kau-konen kiipesi lauteille seuranaan illan kolmas punaviinipullo. Koski ei tästä tykkää, Kaukonen nauroi ja ryyppäsi suoraan pullon suusta, se mies ei var-maan koskaan ole saanut maistaa sau-nan lauteilla suoraan pullon suusta, Kaukonen jatkoi nauruaan, senkin miehen olisi hypättävä hetkeksi Kauko-sen saappaisiin ja puolen vuoden pääst-ä ryyppättäisiin suoraan pullon suusta yhteisessä saunassa.

Tupakasta Kaukonen oli luopunut kolme kuukautta sitten, luopuminen oli ollut tavallaan helppoa. Sitä kun makaa sairaalassa ensin kolme viikkoa letkun varassa ja lopun aikaa varoite-taan kaiken muun kuin sairaalaruoan tappavan, sitä jotenkin herkistyy ja al-kaa ajatella muiden ajatuksia.

Kaukonen tuli saunasta. Ilmassa oli syksyn alkua. Taivas sennäköinen kun olisi halunnut kostaa ihmisille heidän kaikki tekonsa. Kaukonen pukeutui nopeasti. Se tajusi ilmat, hän tunsii aal-lot läheisellä järvellä. Autoista se ei mi-tään tiennyt, se osti ja vaihtoi ja hävisi silloinkin kun ei mitään tehnyt.

Kaukonen katsoi ulos ikkunasta. Näki kaiken sen minkä oli tiennyt nä-kevänsä. Se nauroi ihmisen mielen muutoksille. Siinä on jotain hassua, se itselleen nauroi. Sitä aloittaa uudesta Volvosta ja jo vajaan vuoden päästä si-tä ajellaan Ooppelilla. Uusi vuosi me-nossa ja allasi jokin Taunus ja vain het-ki ja yrität kulkea muiden mukana van-halla Peugeotilla ja kun se pamahtaa kasaan allasi on ikivanha ruosteenrais-kaama Volvo, jonka perä kiljuu niin et-tä ei tarvitse radiota avata. Ja kun iki-vanha Volvo on ohi, sitä kuvittelee vie-lä jotakin keksivänsä.

Kaukonen palasi saunaan takaisin. Siellä oli turvallista ja mitä ihminen eniten kaipasi, lämpöä. Kiuas oli kuitenkin jo parhaat voimansa hukannut ja Kaukonen kömpi ulos.

Jossakin yön vaiheessa Kaukonen heräsi. Krapula, se kirosi, sitä tuskin ei olisi keksitty ellei olisi tiedetty Uolevi Kaukosen joskus aikojen myötä tähän maailmaan syntyvän.

Hylätyssä, Kaukosen ostamassa talossa oli kellari, se oli hyvä perunoille, hyvä kaikille pienille tuotteille, Kaukonen nauroi kohti kellaria kulkiessaan. Se löytyi, valkoinen, joskus jotain kemikaalia sisältänyt kanisteri, lähes täynnä.

Kaukonen palasi nopeasti sisään.

Jossakin yön ja aamun rajamailla Kaukonen heräsi ja näki itsensä maalaamassa taulua vasemmassa kädessään vuosia sitten otettu valokuva. Kuvassa elivät vangittuina kaksi aikuista ja lapset ja kaikilla heillä oli siistit vaatteet yllään.

Kaukonen maalasi taulua kuin olisi ollut humalassa, se oli raskasta työtä ja taulussa lapset elivät, katsoivat kaikki kolme maalaajaansa silmiin niin kuin silloin jo vuosia sitten.

Kaukonen muistaa kaiken, se hoki itselleen. Niin syvää humalaa ole keksitykään, että se pyyhkisi mitään pois ja valkoinen tiilitalo kätki sisäänsä kolme lasta ja naisen. Nainen saisi olla. Lapset viilsivät tummia viiltoja sieluun, ne antoivat tauluille värin.

Kaukonen sai nukutuksi muutaman

houreisen tunnin, tunki olonsa, pakka- si punaruskean Mossen kolkon tavara- tilan täyteen tauluja, lisäsi moottoriin litran öljyä, tankkasi täyteen ja suunta- si kulkunsa kohti pohjoista, sinne, mis- sä vielä olisi tilaa silmän näölle, sielun kyvyille.

Kaukonen katsoi nopeusmittaria, seurasi josko alkaisi öljyvalo taas ker- ran vilkkua punaista, vai olisiko mah- dollista tehdä yksi matka mieli kevyem- pään.

Suoran päässä odotti poliisit. Sakko- lappua mossen hanskalokeroon työn- täessään Kaukonen kirosi; kolmesataa markkaa se maksoi pitkän suoran yksi- nään ylittäminen . . . mitä olisikaan maksanut jos olisi ollut mutkia ja mui- ta autoja samalla pätkällä. Oi helvetti, Kaukonen pilviä katsoessaan totesi, paljon, paljon sinua alempana kulkee tauluntekijä Uolevi Kaukonen olemat- tomalla autollaan. Kolmesataa siitä hy- västä että jaksoi nostaa kenellekään muulle kelpaamattoman autonsa no- peuden ihmismielelle sopivaksi.

Matkalla alas pitkin ankeata Pohjan- maata taulumaalari Uolevi Kaukonen tunki olevansa lähellä lopullista ratkai- sua. Mosse helisi ja rämisi kuin olisi riisunut itseään tarpeettomista osista, öljyvalo vilkkunut punaista jo Oulusta saakka. Vararengas edessä, kuljettajan puolella, sekin kaljuksi kulunut ja tä- risti rattia niin ettei se tahtonut käsissä putoa.

Pohjoisen keikka oli ohi. Ohi kaikki, Kaukonen yritti naurahtaa. Ja ikää

miehellä juurikaan yli neljäkymme- nen ja tunne sisuksissa niinkun olisi elänyt parhaat vuotensa jo ennen syn- tymäänsä.

Uusi tyyli ei lyönyt läpi. Hyvä että senverta sai kaupaksi, viisi taulua oli puhumalla itsensä pyörryksiin saanut menemään. Olisi keksittävä jotain uut- ta.

Kaukonen antoi mennä sen mitä mossesta irti sai. Edessä aukeni uusi pitkä tumma suora kuin nielu ja vii- meisten vuosien koko tarina.

Kaukonen hidasti vauhtia nähdäk- seen josko löytyisi sivutie. Jonkinlai- nen ura matalan koivikon läpi kulki ja sinne mosse sukelsi jarrut kiljuen. Kau- konen kampasi hiuksensa, avasi Oulus- ta ostamansa Marlboro askin, löysi tik- kuaskin ja poltti kolme savuketta ajat- telematta oikeastaan mitään. Pohjoi- sen keikka oli mennyt. Nekin jo oppi- neet sijoittaa tuttuihin nimiin ja van- hoja ihmisiä, sen Kaukonen hyvin tiesi, hänen luonnollaan ei kiusattaisi osta- maan.

Kaukonen avasi mossen takaluukun ja työnsi taulujen takaa löytämänsä noin viisi metriä pitkän taipuisan let- kun pakoputken päähän ja kuljetti toi- sen pään auton sisätilaan.

Mosse käynnistyi tutusti kilahdellen. Kaukonen tiesi, hänellä oli taulu. Se maailman kaunein. Se joka kertoi kai- ken. Miehen kasvot mustaa taustaa vasten. Sitä ei ollut halunnut kukaan, ei ilmaiseksikaan.

REINO LEHTISALO

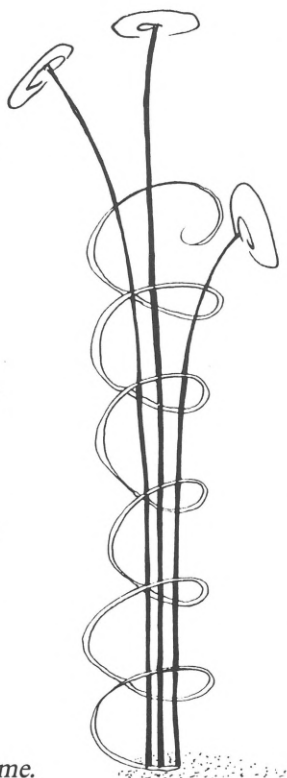
Nykyihmisen joulu

*Pölykeväisellä kadulla iskee kasvoihin;
kuin itse elämä olisi lopultakin
löytänyt oikean osoitteen;
malkan omassa silmässä;
lopultakin, lopultakin
totuus sinutkin tavoitti...*

*Me ihmiset olemme kuin olisimme;
totuus kertoo meidän olevan
pelkkää tukosta tulevaisuuden tiellä;
roskaa; me emme vain jaksaa
ajatella loppuun.*

*Me ihmiset olemme parasta kaikessa;
me voitamme jopa omat lapsemme;
me olemme yhtä juhlaa
kalliisti lunastetuissa autoissamme,
taloissamme, mökeissämme;
me olemme.*

*Me ihmiset olemme joulusanoman
luterilaisia pilkkaajia;
me annamme elämälle markan,
otamme tuhat ja nautimme olostamme.*

*Me ihmiset kuuntelemme Kristuksesta;
me, joille se ihminen ei ole merkinnyt
mitään pian kahteentuhanteen vuoteen;
me vain olemme syömässä tulevaisuutta.*

*Me ihmiset veisaamme jopa uusia virsiä;
me, joille uudet virret ovat samaa
kuin ne entiset virret;
näyttelemistä;
ei merkkiäkään ajatteluista; ei ajatusta
joskus tapetusta miehestä
jolla oli sanottavaa enemmän kuin
yhdelläkään hänen jälkeensä.*

*Me ihmiset olemme petoja petojen keskellä;
pahempia;
sillä meillä olisi kaikki mahdollisuudet.*

*Me ihmiset ostamme paremman auton,
kalliimman veneen, nuoremman vaimon;
miehen, että meillä kaikilla olisi hyvin.*

*Me ihmiset veisaamme vielä kirkoissa;
me sieluttomat, me omahyväiset ateistit,
että meillä hyvin kaikki olisi.*

*Pöly kaikilta kaduilta iskee kasvoihin;
kuin itse elämä olisi lopultakin
löytänyt oikean osoitteen.....*

RATA

Marita Viljamaa-Peltoniemi

— Haluatko sähköjunaradan vai naisen, joulupukki kysyi asemamieheltä, joka poltteli viimeistä tupakkaansa ennen jouluvapaalle lähtöä.

Asemamies ei joko kuullut tai sitten hänen ajatuksensa olivat siirtyneet harmaaseen pilveen, joka leijaili nukkaiseen, hennon rasvan peittämään tuuletushormiin. — Tutkimattomat ovat miehen ja savun tiet, virkapukuinen mietiskeli.

Jotain perin jouluista oli asemaravintolan tuoksussa. Tuoksu ei tullut punaisista liinoista, jotka oli aseteltu tuhkakuppien alle eikä sydänten kirjoista esiliinasta, jota uusi tarjoilija kantoi yllänsä. Tuoksu oli vierteen tuoksu; asemamiehen isä tapasi valmistaa aina joulukaljan viikkoa ennen joulua.

Joulupukki oli ollut kursseilla Helsingissä, mutta yhtään etelänmatkaa ei sopinut tehdä ilman poikkeamista Tampereen asemaravintolassa.

— Haluatteko sähköjunaradan vai naisen, parrakas toisti kysymyksensä.

— Ka, Joulupukki sattuiapa, asemamies hämmästyí ja tumpasi tupakansa nopealla ranteen pyörähdyksellä.

— Kumman?

— Ka, sähköjunaradan.

— Pistettiinkö nainen pakettiin jo viime jouluna. Minulla on tuo muisti päässyt lyhenemään.

— Kuoli se jo itsenäisyyspäivänä, haudattiin viikkoa ennen joulua.

— Vai niin ikävästi kävi, Joulupukki totesi tuoppinsa yli ja jotain häpeäntapaista häivähti alaspainuneiden silmäluomien katveessa. — Vieraasta ei koskaan voinut tietää... mutta sen näki, että rusetilla koristettu nainen ei tuolle miehelle pahaa tekisi.

Asemamiehen vaimo oli sairastellut pitkään. Lapsiakaan mies ei hennonnut heikon kannettavaksi siittä.

— Aivokasvain sillä oli, vaikka ei se polttanu. Jäi mulle elämä ja tupakat. Taidat olla ihan oikea pukki?

— No en aivan. Se on iso Joulupukkin kuollut — tukehtui turistivirtaan. Niitä on nääs nykyisin niin paljon lap-

senmielisiä, joilla ei ole lapsen mielikuvitusta. Ryntäävät kaikki Lappiin pälisteleen ja sitten ihmettelevät, että kun Suomen Joulumaassa ei ole yhtään mitää.

— Apupukki siis ja tyhjän myyjä.

— Ei vaan Pukin ainokainen poika, isäukon lähettämä. Ettei nääs kukaa hukkuisi, joka sähkörataa toivoo. Käskee pitää lukua ja nimitti Markkinointirenkaan Jakelupäälliköksi.

— Siinä sitten varmaan Helsingin kurssia tarvitaankin, asemamies totesi.

— Joo, on siinä haastetta pistää koko kansakunnan kiltteys päätteelle numeromuotoon. Mutta miksi juuri sähköjuna?

— Pystyy ohjaileen paremmin kuin naista. Junan voi aina ohjelmoida raiteelta raiteelle, mutta naisen raiteet on kuin lankavyvyhti tuulessa. Juuri kun siinä viimeistä solmua availlet, tulee puuska ja vie langat ja raiteet.

Asemahallissa kaikui kuulutus: Erikoispikajuna Helsingistä Rovaniemelle saapuu raiteelle 5. Erikoispikajuna Helsingistä Oulun kautta Rovaniemelle lähtee raiteelta 5.

— Mies lähtee samalta raiteelta, minne on saapunutkin, asemamies hyvästeli hetkellisen ystävänsä.

Tiedän. Menen Pohjanmaan kautta ja siellä ei raiteita vaihdella. Mies määntö kun juna. Nähdään.

Asemamies siirsi tuoliaan ikkunaan päin, tuijotti kasvoja ensimmäisen luokan vaunussa ja heilautti kättään. — Tuollainen parrankasvu jos miehellä olisi.

Junan häivyttyä asemamies käänsi katseensa ovensuupöytänsä. Siinä istui kaksi naista, vaalea ja punatukkainen. Yleisiä, tiedettiin ratamiesten keskuudessa. Toisella täytyi olla aids, laihemmalla ja ryppyisellä. Vaakasuora elämä oli kääntynyt pystyyn. Tai pystysuora elämä vaakalaudalle, kuinka sen katsoikin.

Ne olivan vanhentuneet laivalla. Ne. Aava meri ja väljä viina olivat aikansa heiluttaneet tyttöjä, kunnes sitä menoa ei enää jaksanut. Jokunen vuosi meni junissa, mutta tienesti heikkeni sitä

mukaa kuin vauhti kasvoi. Kaikki vaatii aikansa. Nelikymppiset siirtyivät asemaravintolaan ja hotelliin, vaikka sisämaan pysähtyneisyys kuvotti heitä. Jos iltaisen miehen vielä kesti aamulla, pahinta oli ikkunan betonin- ja bensansumuinen maisema.

Toisen nimi oli kai Suominen ja siitä tavattiin varastolla laulaa maakuntalaulua: On mulla Suominen suloisin, vaan Hame siitä kallihin...

Asemamies raapi itseään ja katseli tyttöjä kuin Jörn Donner asiaa, josta jo oli kirjoittanut. Se katse oli tietävän miehen katse, pojilta paljon kuulleen.

Vasta neljännen kaljan jälkeen asemamies uskalsi tunnustaa itselleen, että rypykäs laihempi viehätti häntä. Sekä lantio että hartiat olivat leveät, pyöreätkin, mutta selvästi jostakin pulleudesta lahtuneet. Vyötärö oli hyvin kapea ja jalat alas kapenevissa housuissa niin lyhyet, että näytti siltä kuin jalkaterät olisivat työntyneet suoraan pakaroista. Asemamies oli kuvitellut huo-
ran aina pitkäjalkaiseksi. Tämä matalajalkaisuus viittasi pikemmin johonkin maaemoon, joka lähellä maajuuri-
ansa taapersi säädyllyisesti tuvan ja navetan väliä. Harvinaisen pyöreäluinen nainen, melkein kuin tyydyttävä kahdeksikko. Tuttu numero keskinkertaiselle miehelle jo kouluajoilta.

— Kai se oli niin, mies ajatteli, että sellaiselle miehelle, jolle ei kunnolla kasvanut parta, kasvoi hoivaamisen vietti. Miehenvahvuinen ote sairaaseen ja riutuvaan. Minkä missituomarit arvostelivat rumaksi, sen asemamies korotti valtaistuimelle. Sairas, pois mennyt vaimo oli kaunis — ei siitä mihinkään päässyt. — Tai ei se pois ole mennyt. Tuossa se oven suussa istuu, ylösnousseena, yleisenä. Vaimo se on, vaikka maalattu.

Mutta vastamaalattuun ei saa koskea.

— Kai tulet Eino taas aattoiltaa viettään meille, sisar soitti laitakaupungilta.

— Voisinhan tullakin, yksinäistähän tämä. Lapsille on minulla paketitkin. Tulen hautumaan kautta.

Asemamies Eino Taavitsainen puki hieman parempaa yllensä. Karvalakki-kin löytyi yläkomerosta. Vaimon vaatekaappi oli ollut koskematta vuoden. Vuosi oli jonkinlainen ruvettumisen aika. Siinä ajassa hävisi pahin kipu ja vuoto. Pystyi vaatekaapinkin avaamaan kuin sieltä lämpimämpää kaulahuivia etsien. — Ei sitä koskaan eläessä huomannut, kuinka paljon naisella oli vaatteita... ja kenkiä, nuokin keino-nahkaiset, jotka hikosivat.

Ulkona oli parikymmentä astetta pakkasta ja hautausmaalla kylmyys tunki sieluun ainakin kymmenen astetta hyisempi miekanterä kourassaan. Korkokengässä hikoava naisen jalka häivähti Einoon mielessä, kun hän yritti sytyttää tuulikynttilää. Tuuli riepoi liekkiä. Oikukas sekini. Oikukas sillä tavalla, että harmin ja vaivan unohti heti, kun tuli loimotti valaisten vastakullatut kirjaimet.

— Ammattimiehiä ne ovat kivise-pät... ja kalliit koneetkin siinä tarvitaan. Tuskin sitä olisi itse pystynyt ki-veä halvemmalla tekemään, asemamies puheli ajatuksilleen. Puheli, vaikka tiesi, että ajatuksille olisi nyt pitänyt antaa vähemmän maallista ruokaa.

Eino ei ollut koskaan maksanut viimeistä hintaa.

Paksun lumen pyöristämät paadet näyttivät värisevän tuliensa yllä. Kun-nollisten ja hillittyjen ihmisten hau-doilla paloivat kupuun kätkeyt tuuli-kynttilät, räyhääjien haudoilla roihusi-vat avoleikkiset paksulankaiset tulet foliovuokissaan.

Paketti oli litteä, sotkuisesti paketoitu ja keskeltä kapeampi kuin päistään.

— Eino sai sähköradan, vaikka se on jo vanha, pienempi sisarenpoika ilkkui.

— Vanhaa mallia tämä on, poistavat varastoista. Kukas mukula näitä enää toivoo, Eino sanaili vaatimattomalla äänellä, vaikka koko miestä kutitti lap-sen häkellys ja suunnaton riemu. — Pelaavatkohan patterit, vaikka edulli-sempi olisi, jos saisi verkkovirrälle.

Sisar touhusi, että Eino saisi mennä vinttikamariin nukkumaan, oli laitettu sinne jo aamulla sähköpatteri kahdelle-kymmenelle. Siellä Eino oli Sirkankin kanssa nykkunut kyläreissulla.

Jouluruoat eivät Einolle erikoisesti tänään maistuneet. Makuihin ei ehti-nyt jotenkin keskittymään. Turhaan sis-sar kyseli erikseen, miten porkkana-, lanttu-, imelletty laatikko olivat onnis-tuneet. Samaa imellystä ne olivat suus-sa kaikki. Rata kiilsi kirjahyllyn kul-malla ja ohjauslaitteessa näkyi olevan kolme nappulaa. Varmaankin seis, eteen ja taakse. Nopeutta säädettiin eh-kä napista painamalla kaasupolkimen tapaan.

Sisaren kanssa keskustelu oli sitä, et-tä ainakin yritti syödä mitä tarjottiin.

Ruoan jälkeen tuli hyvin pian kahvi ja siinä välissä oli unohdettu glögi, joka tarjottiin kahvin jälkeen. — Herran Jestas konvehdit! — Laitan sinulle kin-kun viipaleita lautaselle vinttikamarin pöydälle, jos yöllä rupeaa huikkaa-maan.

Pikkupojat leikkivät radio-ohjatta-villa. Olohuoneessa surisi, autot iskey-tyivät huonekalujen jalkoihin ja kulki-vat itseksensä keittiön puolella. Sillan-päätä ja joulupahnoja muisteltiin tele-visiossa, josta ääni oli katkaistava las-ten riemun tieltä.

Eino ei ollut koskaan osannut leik-kiä lasten kanssa. Ne olivat jotenkin nenäkkäitä ja luistivat käsistä. Hän sil-mäili kattoon. Tuntui kuin vinttikama-ri olisi alkanut painaa ja olohuoneen katto painua notkolle.

— Täytyy mennä nukkumaan, sai Eino vihdoon sanotuksi. — Taidan ot-taa tuon radan ja kokeilla toimivatko patterit.

— Saadaanko me leikkiä sillä aa-mulla, pikkupojat tivasivat, mutta Ei-no ei huomannut vastata heille.

Ajatuksilla oli omat kiusalliset tiensä.

Vinttikamarin rappujen maali oli kulunut, remontin tarpeessa. — Kesäl-lä voisin tulla ja hioa, vetäisin lakan päälle, Eino ajatteli ja askelmat tuntuivat kylmiltä ohuiden kreppisukkien ala-la. Vinttikamarin sängyn vieressä olisi-vat harmaankeltaiset villasukat. Sirkka oli ne kutonut Einoon sisaren entiselle miehelle.

Sisar oli heittänyt miehensä pellolle kuin haisevat sukat.

Vinttikamarin sänky oli puolileveä, tavallista laveria viivottimen verran le-veämpi. Kaksin nukkuessa joutui hy-vin liki toista.

Eino laskosti peitteet ja kirjavan pussilakanan vuoteen päähän. Kah-deksikon muotoiselle radalle sai hyvän paikan seinän puolelta. Patja oli tasai-nen ja sileä.

Seinällä oli talon entiseltä omistajal-ta jäänyt posliinitaulu, sivukuva tytös-tä, joka oli ristinyt kätensä iltarukouk-seen leuan alle. Eino pelkäsi sen putoa-van heikosta koukustaan sähköradan päälle ja irrotti sen seinältä. Kupera posliinilautanen keikkui lattialla kuin keimaileva laivatytty.

Patterit toimivat mainiosti. Eino laittoi veturin kiertämään. Vauhti oli sähköä. Täysillä kierroksilla vaunun ajolinjaa oli vaikea hallita. Aina ris-teyskohdassa Eino pysäytti, mikäli kierros oli sujunut moitteettomasti ja lisäsi uuden vaunun. Vaunut tarttuivat toisiinsa magneetin avulla ja jokainen tarttuminen pelästytti kiihkeydellään ison miehen.

Kierros yllytti seuraavan liikkeelle. — Jo kaksitoista virheetöntä kierrosta, Eino lisäsi nopeutta. Onnistuminen synnytti huuman, joka hajotti unentar-peen niinkuin sade hajottaa ukkospil-ven. Jännittävä hauskuus nostatti ihonpintaan hien. Patterinkin lämpöä oli nostettu kahteenkymmeneenviiteen. Ajattelematta riisuutumista sen kum-memmin, Eino viskeli vaatekappaleita yltään yksi kerrallaan. Radan ohjai-nappuloista hän ei hellittänyt hetkeksi-kään. Paitaa riisuessa nappulaa saattoi painaa jalalla.

Aamulla pieni poika ei voinut hillitä uteliaisuuttaan. Pullea käsi avasi vintti-kamarin oven. Valot paloivat. Eino-se-tä makasi alastomana ilman peittoa ja piti rataa kainalossaan. Poika pelästyi ison miehen karvaisia jalkoja ja juoksi nopeasti alas.

Vaunut olivat pudonneet raiteiltaan lattialle.

Vielä unessa Einoon silmät pullistui-vat ja kiersivät rataa. Mies avasi jalo-metallikaupan oven. Kahdeksikon muotoinen kultaketju makasi sametin päällä. Ruusukkeisiin oli upotettu ti-mantteja. Liikkeen kallein koru. Eino osti ja viimeisillä rahoillaan maksoi vii-meisen hinnan. Laivatytölle.

Pieni poika polven takana

*Pieni poika polven takana
ujona*

uskalsi hymyn antaa

Äiti kirjat kotiin kantaa

ne pienten sormien

sinisten silmien

valitsemat

Ja kirjastontäti vilkuttaa . . .

KAIJA AIRILA

Aili Sirola

Arvausleikki ammatin valinnasta

Näyttämö: Huone, jonka ovella kynnymatto, tuoli ovenpielessä, peremällä viisi tuolia sekä pöytä, jolla kukkamaljakko.

Henkilöt: Äiti, isä ja heidän poikansa, Aatos, koululainen. Aatoksen luokatovereita: PAULI: jolla työvälineitä: kuokka ja lapio.

SANNI: Käsivarrellaan kassi, jossa muovilautasia, lusikoita ja veitsiä. Kädessä nuoralla yhdistetyt kahvipannu, kattila, kauha ja vispilä.

JONNA: Kädessä kastelukannu ja käsivarrella kassi, jossa pohjalla porkkanoita ja niiden päällä omenia sekä pieniä, avonaisia paperipusseja, joissa vihannessiemeniksi: esim. vaikka saraa, jollei muuta ole.

MARKUS: joka ei tuo ammatin valintansa esineitä näyttämölle.

ÄITI: (tulee päällystakki yllä ja huivi päässä) Pitää taas lähteä siivoushommiin koululle.

AATOS: (työntää pöydän ääressä kirjoittamansa paperilapun pusakkansa taskuun) Kuule, äiti, saisiko koulutovereitani tulla tänne leikkimään kanssani? Leikkisimme ammatin valinnan arvailua kumppaneiden itselleen suunnittelemissa ammateista. Tänään oli koululla Gallup-kysely, että mitä ammattia me haluaisimme aikuisena harjoittaa. Minä ja neljä toveriani emme osanneet vastata. Annettiin kehoitus miettiä kotona ja antaa huomenna vastauksemme... Päätimme koulumatkalla koontua meille arvuuttamaan toisillemme heidän mukanaan tuomista työvälineistä, minkä ammatin ovat valinneet Gallupin tekijälle ilmoittaa.

ÄITI: Annan teille luvan, mutta älkää häiritkö isää, kun hän tulee kirjapainosta kotiin ladontatyöstä väsyneenä. AATOS: Kyllä ihan takuulla kiltisti ja häiritsemättä ollaan.

ÄITI: Luotan, että poikani pystyy pitämään täällä hyvän järjestyksen. (Menee.)

PAULI: (tulee ovella äitiä vastaan) Ehtooota! Ihmettelettekö, kun tulen teille lapio ja kuokka olkapäällä?

ÄITI: Poikani selitti asiat. Hän odottaa vieraitaan. Mene sinä ensimmäisenä saapunut valmiiksi leikkipaikallenne.

Näytelmä.

PAULI: (lähtee ovelta ja heittää kuokan ja lapion matolle) Minun olkapäästäni särkee ja käteni on jäykkä kuin heinäseiväs (ravistelee kättään). Täytyi käsin tukea noita koko pitkän kotoani tänne, etteivät nuo työkalut luistaneet olkapäältä tielle.

AATOS: Tule tänne istumaan! Jaksanetko vetää ammattinäytteesi tänne istuimesi viereen?

PAULI: (vetää kuokkaa ja lapiota perässään) Voi käkkyrä, minkä myrskymerkkeilyn tämä kuokkani jätti tuohon mattoon! Istun sekunniksi ja suoristan sen sitten. (Istuu Aatoksen tarjoamaan tuoliin.)

SANNI: (tulee) Sain sentään tuohon ovenpielessä olevan tuolin istuimeen kiinni, etten kaatunut suulleni lattiaan tässä mattomykkyrä-mörskässä. Tuo Pauli on juuri ennen minua tullessaan mykkyroinyt maton. Se on aina tekemässä minulle kiusaa ja nyt putosivat kaikki ammatinvalintaani esittävät näytteet pitkin ja poikin huoneen lattialle. Pauli tarvitsisi seivästä selkään ja tukistusta tukkaan!

PAULI: Sattuiko Sanna-ressukkaa johonkin arkaan paikkaan. Ei kielensä kärkeen kuitenkaan, kun noin terävästi syyttelee.

SANNI: Kuinka kehtaatkin ivailla minua pahuutesi lisäksi!

AATOS: 'Älä toista tutkimatta hutki; kaikki syyt syvemmältä tutki', sanoo suomalainen sananparsi. Ei Pauli, vaan kuokka, on syyllinen mattomykkyroihin.

JONNA: (tulee) Miksi Sanni on heittänyt näyte-esineensä lattialle jalkojen tielle? (Laskee kassinsa Sannin pannun ja kattilan viereen. Aikoo potkia niitä, mutta potkut osuvat omaan kassiin.) Suunnistukseni väärä. Potkaisin kassini nurin ja siitä vieri omenat sinne sun tänne ja avonaiset siemenpussini lennättivät siemenet hujanhajan. Menkööt porkkanatkin permannolle! (Pudistaa nekin lattialle kassistaan.) Sanni, naura kanssani tälle hassulle permantomaisemalle. Miksi seisot noin toisena?

SANNI: Ei naurata, kun Pauli-hulikain takia harmittaa.

AATOS: Totta kai harmittaa, kun olit kaatua ja tavarat lensivät siten kuin nyt nähtävinä ovat tuossa. Tulkaa, tytöt, tänne istumaan! Ryhdytään arvailemaan toistemme ajateltuja ammattivastauksia sille huomenna kyselyään jatkavalle Gallup-tutkijalle.

SANNI: Minä en lähde tästä mattoan-sasta minnekään!

PAULI: Minä olen taluttamaan sinua.

SANNI: Talutettavaksi en käy! Minä en ole vanhus, enkä rampa! Tulen Aatoksen viereen istumaan. Aatos ei iwailla minua. Hän on ritarillinen puheissaan ja muutenkin.

AATOS: Kiitos noista sanoistasi! Arvataan Paulin mattoa kyntäneestä kuokasta, mitä ammattia hän on ajatellut!

PAULI: Minulta puuttuu kylvövakka. En saanut sellaista mistään.

JONNA: Kylvövakka ja kuokka tuovat mieleen maanviljelijän ammatin. Senkö ilmoitat mieliammattiksesi Gallupin tekijälle?

PAULI: Sen juuri. Jonna arvasi oikein, vaikka ei tuollaisilla, vaan koneilla suoritetaan kaikki peltotyöt nykyisin. Saanko arvata vastavuoeroisesti Jonnan

ryhtyvän puutarhuriksi, kun omenat ja siemenet ynnä muut viittaavat siihen?

JONNA: Oikeaan osuit arvailussasi.

AATOS: Katsokaa nyt Sannin lattialla olevia ammattiesineitä! Kuka meistä arvaa Sannin valitseman ammatin ja mitä aikoo siitä gallupin tekijälle huomenna sanoa?

PAULI: Niin, mitähän Sanni tutkijalle lavertelee?

SANNI: Sinusta voisin sanoa, että olet sietämätön ja maanviljelijän ammatistakin tietämätön nulik. Et osaa sanoa, että nyt pitäisi viljellä piarymyraalisesti, luin siitä sanomalehdestä ja kirjoitin muistikirjaani tärkeänä pitämäni sanan (ottaa taskustaan muistikirjansa). Tuossa se sana on oikein kirjoitettuna: biodynaamisesti viljeltävä.

PAULI: Mitä noin konstikkaan hienosteleva sana tarkoittaa?

SANNI: Arvasin, ettet sinä tuostakaan sanasta tiedä. Minäpä tiedän. Se tarkoittaa lannoittamatta viljelemistä.

AATOS: Jätä nyt, Sanni, tärkeinä pitämäsi asiat toiseen kertaan! Nyt pitää Sannin lattialle joutuneista valitseman ammatin näytteistä arvata, aikooko hän keittäjän ammattiin suureen ravintolaan, jollaiseen Sanni hyvin sopisi.

SANNI: Tahtosin perustaa itsenäisen kuppilan, mutta miksei Aatoksella itsellään ole minkäänlaista ammatin näytettä esillä?

AATOS: Povitaskussani on (toiset nau ravat). Luen runoni tästä paperiliuskasta, niin kyllä tei arvaatte ammattitoiveeni. (Lukee) Poika parkaa pilkattiin / Puhalteli trumpettiin / Hän soitti mielin määrin / ja kaikki nuotit, rytmit väärin / ja poika parkaa pilkattiin / Hän harjoitteli, soitti salaa / Jo-

ka aamu otti eväspalaa / Meni metsään luokse korven / Syksyllä jo voitti joka torven / Nyt jo poikaa ihailtiin / ja palkintoja annettiin.

JONNA: Soittajaksiko sinä aiot? Nälkää joudut näkemään.

AATOS: Minäpä koulutan itseni Varuskuntaan kapellimestariksi. Siellä kyllä leipä riittää.

ISÄ: (tulee) Jaa, pojallani on vieraita ja yksi on rappusten edessä ja pyysi tuomaan kutsunsa. Toivoo teidän tulevan katsomaan ammatinarvauksiinneä tuomiaan esineitä. On suuri katiska ja rysä, kuulemani mukaan johonkin ammatinvalintaleikkiin. Ei voinut tuoda niitä sisälle.

AATOS: Siellä on Markus, joka puuttui joukostamme. Kyllä menemme hänen luokseen.

SANNI: Ensin kootaan näyte-esineet mukaamme (lapset ryhtyvät keräämään tavaroita pusseihin ja kasseihin).

ISÄ: Arvaan teillä olleen arvailua tulevasta ammasteistanne. Minäpä laulan tässä Satakunnan laulun, jossa on sanat muun muassa auralla kyntämisestä (lapset keräävät tavaroita, isä laulaa).

SANNI: Nyt ammattivälineet ovat koossa (isä lopettaa laulamisen).

MARKUS: (tulee kiivaana) Miksi täältä ei tulla?

ISÄ: Toin kutsusi, mutta eivät kiireiltään ehtineet lähteä.

AATOS: Kiireemme on jo ohi ja voimme tulla.

PAULI: Aatoksen isältä kuulimme näytteittäsi laadun. Ne viittaavat kalastajan ammattiin.

JONNA: Minä olen aina kuvitellut, että sinusta tulisi hyvä pappi, mutta voitahan nyt kalastaja-ammatin gallupin tekijälle mainita.

SANNI: Markuksen isä on pappi, mutta hänen setänsä asuu meren rannalla ja on merikalojen saalistaja.

MARKUS: Nyt setäni on täällä ja juuri nyt syysillan hämyssä on läheisen järven selällä tuulastaen kalastamassa. Aion viedä teidät hänen tuulastamistansa katsomaan. Minulla on vene tuolla järven rannassa.

AATOS: Mahtuuko meidän joukko veneeseesi? Tuo maanviljelijä (osoittaa jokaista mainitsemaansa sormellaan) ja puutarhuri ja myös itsenäisen kuppilan perustaja sekä minä itsekkin, Varuskunnan kapellimestari?

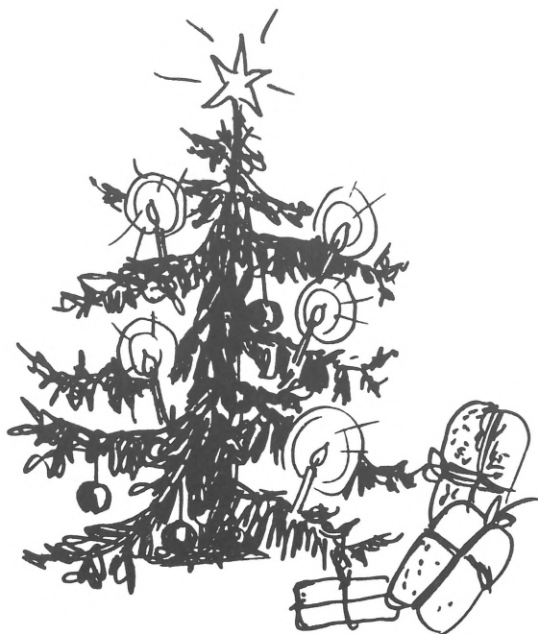
MARKUS: Vakuutan: te mahdutte kaikki.

PAULI: Kiitämme Paulin isää, kun hän antoi meidän olla täällä.

JONNA: (ottaa tuolin alle jääneen kukkakimppunsa) Tuon nämä kukkaset maljakkoon kiitollisuutemme merkiksi ja siemenet jääkööt taloon. Aatos harjatkoon ne lattialta talteen odottamaan kesää.

ISÄ: Kiitos kukkasista. Tulkaa toistekin tänne! (Lapset lähtevät kiitellen.)

ISÄ: Ne olivat miettineet, mitä ammatia aikuisina alkaisivat harjoittaa ja jokaisen tuomista esineistä piti kai arvata toistensa suunnitelmat. Kuulin poikani toivovan tulevaisuutta kapellimestariksi. Hänen ikäisenään minä halusin päästä kotitaloni isännäksi, mutta vanhin veljeni sai talon ja minä harjoittelin kirjapainon latojaksi ja kylvän tiedonnälkäisille hengen ravintoa. Nyt minun pitää vatsani kuristessa nälästä mennä katsomaan, mitä ruokaa vaimokulta on varanut minulle keittiön lieden uuniin. (Menee.)

Sattumuksia sodassa ja sotasairaalassa

Juhannuspäivän iltana vuonna 1944 olin noin kahden ryhmän vahvuisen osaston kanssa, ja sen pomona Kannaksella Kiviniemessä kaivamassa yhdysautaa rautatien alitse Vuoksen rantaan, jossa sillä kertaa ja sillä kohta sijaitisi meikäläisten etulinja.

Vuoksi oli tuolta kohtaa noin 300 metriä leveä. Vastarannalla rantapuskon takana aukeni laaja peltoaukeama. Siellä jossain oli vihollinen, vaikka siitä ei ollut mitään merkkiä näkyvissä eikä kuultavissa. Lähitienoo oli aivan hiljainen, vain Äyräpäästä kuului kaukainen, ukkosen jyrinää muistuttava yhtämittainen tykistön ammunta. Se merkitsi sitä, että taistelu Äyräpään silanpääasemasta oli alkanut.

Kun noin tunnin urastuksen jälkeen olimme saaneet kaivu-uurakamme tehdyksi ja olimme lähdössä majoitus-teltoillemme, joku pojista huomasi, että Vuoksen vastarannalta lähti liikkeelle soutuvene, jossa näytti olevan kaksi henkilöä, ja sitä alettiin soutaa rauhallisesti meidän puoleista rantaa kohti. Asiahan ei tietenkään meille mitenkään kuulunut, mutta jäimme kuitenkin uteliaisuuttamme ratapenkan taakse katselemaan, mitä ”ohjelmassa” tämän jälkeen seuraa.

Kun vene oli saavuttanut vesistön puolivälin, niin se teki yhtäkkiä yllättäen lähes suorakulmakäännöksen, meistä katsoen oikealle, jatkaen muuten kulkuaan kuten siihenkin saakka. Se oli vieläkin niin kaukana, että emme erottaneet henkilöistä mitään yksityiskohtia, ja käännöksen jälkeenhän se alkoi etääntyä meistä.

Kohta veneen tekemän käännöksen jälkeen kohdallamme alempana rannassa, lähellä vesirajaa asemassa ollut konekivääri ampui yllättäen muutamien lyhyen sarjan venettä kohti, mistä oli seurauksena, että siinä olleet henkilöt ”katosivat” kuin puhaltaen. He ilmeisesti heittäytyivät nopeasti veneen pohjalle vaakasuoraan asentoon veneen jäädessä vapaana ajelehtimaan.

Toinen ja nimenomaan meitäkin koskeva seuraus noista kookoon ampuksista sarjoista oli se, että Vuoksen takaa 500–600 metrin päästä alkoi vihollisen piiskatykki ampua, ilmeisenä tarkoituksena tuhota kookooesäke, joka ampuksillaan sarjoilla oli paljastanut itsensä. Tykin sihti ei kuitenkaan ollut kohdallaan, tähtäyspiste oli liian ylhäällä, sillä kranaatit iskeytyivät edessämme olleeseen ratapenkkaan osan ”viheltäessä” penkan ja meidän yli, räjähdellen sitten kaukana takanamme. Me tietysti vedimme heti

päämme penkan reunalta emmekä olleet enää kiinnostuneita soutuveneestä kohtalosta. Alkoi tuntua siltä, että ”oma lehmä on pian ojassa”.

Istuessani sitten siinä muitten mukana selkäratapenkkaan nojaten ja kuunnelllessani ”piiskan sivalluksia” totesin, aivan kuin ääneen ajatellen: ”Tässä olemme suojassa suoralla suuntauksella ampuvalta piiskalta, mutta jos yksikin sen ampuma kranaatti osuu tuohon penkan juuressa lähellämme töröttävään pystyynkuivuneeseen pihlajanrankaan, niin seuraukset saattavat olla meille hyvinkin ikäviä”.

Tuskin olin ehtinyt lausua loppuun tuota ajatustani, katseeni viipyessä vielä pihlajassa, — näin kuinka sen rungossa, maasta noin parin metrin korkeudella tapahtui räjähdys — lyhyiden tulenlieskojen välähtäessä eri suuntiin. Samalla tunsin kevyen vihlausun oikeassa käsivarressani ja tajusin, että siihen oli osunut räjähteestä singonnut sirpale. Asia varmistui pian, kun kättä taivutelllessani totesin puseroni hihan suusta tippuvan verta.

Pian kävi myös selvillä, että samasta kranaatista oli haavoittunut toinenkin osaston mies, — kiikkalainen varusmies Esko Rautanen. Hän oli saanut sirpaleen vatsaansa.

Lähetin heti miehen hakemaan paa-reja ja lääkintämiehiä noin 100 metrin päässä sijaitsevan peltotien päästä, jossa lääkintäryhmän ilmoitettiin työko-mennuksen ajan oleskelevan. Pian sieltä kaksi miestä tulikin parien kanssa hölkäten. Kun piiskatykkikin oli jo lopettanut ammuskelun, saivat lääkintämiehet rauhassa hoitaa hommansa. Eikä siinä kauvoja kaavoja käänneltä, kun Rautasen haava oli sidottu ja hänet paareille nostettu. Kun minun ilmani haava ei pahemmin vuotanut, ilmoitin lääkintämiehille saapuvani heidän asemapaikalleen sidottavaksi, jotta he voivat viivytyksettä saattaa Rautasen matkalle sairaalahoitoon.

Näin päättyi se komennus. Lähdin osaston kanssa heti lääkintämiesten perässä taustamaisemiin. Matkalla poik-kesin sidontapaikalle, muun osaston jatkaessa matkaa majoitusalueelle.

Lääkintämies, joka sitoi haavani, totesi: ”Hauislihaksessasi on sormen-mentävä reikä, jonka pohjalla on todennäköisesti pieni sirpale. Pääset siitä sotasairaalaan ja saatat selvitä koko so-dasta hengissä.” Kiittelin häntä ja ilmoitin olevani tyytyväinen hänen diag-noosiinsa ja erityisesti hänen lausu-

maansa ennusteeseen hengissäselviä-misestääni.

Seuraava muistikuvani tapahtumista onkin jo sitten kenttäsairaalaan.

Reipasotteinen lääkäri heti ensi ta-paamisen ja tutkimuksen yhteydessä saattoi minut pimeään röntgenhuoneeseen sanoen, että katsotaanpa aluksi, millä kohtaa se sirpale siellä käsivarressa piileskelee. Aikansa käsivarttani röntgenlaitteen edessä eri asennoissa tutkittuaan hän totesi, nyt löytyi, ja ot-ti valkoisen lääkärintakkinsa rintatas-kusta sukkapuikon kokoisen ja näköi-sen metallisen piikin, jonka iski nope-alla liikkeellä hauislihakseni pystyyn ja tokaisi: ”Siinä on merkki ja nyt me-nemme tuonne toiseen huoneeseen ja nypäämme sirpaleen pois”.

Huone, johon menimme, oli isohko ja sen ikkunat oli peitetty. Keskellä huoontta oli tukeva pöytä, joka muis-tutti höyläpenkkiä. Sen päälle oli kiin-nitetty tavalliset sotilaspaarit, joihin oli suunnattu katosta voimakkaat valot. Lääkärin kehoituksesta kävin selälleni

paareille, kun hän samalla selosti suoritavansa käsivarressani paikallispuudutuksen ennen leikkausta. Tällöin paikalle saapui kaksi sairaanhoitajatar. He sitoivat ensi töikseen jalkani paareissa olevilla remmeillä niihin lujasti kiinni. Sen jälkeen lääkäri pisti puudutus pistot käsivarteeni ”merkki-piikkinsä” molemmin puolin.

Muutaman minuutin kuluttua hän kokeili puudutuksen vaikutusta pistelemällä piikillä haavan ympäristöä. Kun en pistoihin mitenkään reagoinut, totesi hän: ”Selvä on, aloitamme operaation.” Hoitajattaret tarttuivat käsiini molemmin puolin, lääkärin ryhtyessä operoimaan pääni takaa. Ensін hän viilsi terävällä veitsellä pitkittäisen viillon hauislihakseeni, joka puhkaisi vain nahan, eikä se tuntunut milteään. Mutta sitten hän vaihtoi työkalun saksin, jonka terät painoi reippaalla otteella viiltohaavaan. Siitä purskahti heti runsaasti verta, ja se teki tosiaankin kipeää, eikä hellittänyt ennen kuin sirpale oli tukevasti lääkärin pihdeissä. En pystynyt sen enempää katselemaan lääkärin toimia, vaan vääntelehdin ja ehkä ääntelinkin tuskissani koko ajan. Lääkäri myös puheli koko ajan, ilmeisesti minua rauhoittaakseen. Muun muassa muistan hänen selittäneen, että sirpale on aivan luun vieressä eikä hän tahdo saada siitä pihdeillään riittävän pitävää otetta. Kun hän sitten lopuksi sai siitä otteen ja vedetyksi sen ulos, kohotti hän sen heti pihdeissä kasvojeni eteen ja sanoi: ”Tässä se kiusankappale nyt on, — operaatio on päättynyt.”

Sirpale, jota käsivarrestani kaivettiin 5—6 tuskaista minuuttia, oli kappale tykin ammuksen kuparisesta johtorenkasta. Se oli neliön muotoinen, noin 15 millia kanttiinsa ja vahvuudeltaan pari kolme millia.

Tuosta jossain Savonlinnan seudulla sijainneesta kenttäsairaalaista sain muutaman päivän oleskelun jälkeen siirron sotasairaalaan Vaasaan. Kuljetus sinne tapahtui sairaalajunalla. Matkasta muistan vain herätyksen Vaasan ratapihalla, jossa hänä oli pysähtyneenä ja aurinko paistoi. Siellä kehoitettiin niitä potilaita, jotka pystyivät omin avuin kävelemään, siirtymään ratapihan sivussa pysäköityyn linja-autoon. Sinne minäkin muiden joukossa kävelin, kantaen oikeaa kättäni kolmioliinassa.

Auto kuljetti meidät Palosaaren kaupunginosaan ammattikoululle, joka oli varustettu tilapäiseksi sotasairaalaaksi. Siellä sain potilaspaikkani toisen kerroksen isohkosta luokahuoneesta.

Tässä uudessa ympäristössä pisti meidän tulokkaiden silmiin ensimmäisenä se, että muutamilta potilailta puuttuivat alushousut ja he liikuskelivat ujostelematta housuita niin ulkona

kuin sisälläkin, ”heiluvaiset” saivat heilua ja näkyä vapaasti. Joillakin ”housuttomilla” oli kyllä paidan etu- ja takahelma kiinnitetty toisiinsa jalkovälissä hakaneulalla. Tämä onnistui ilmeisesti vain silloin, kun paita oli riittävän pitkä.

Tämä housuttomuus-ilmiö selvisi pian, se ei aiheutunut valtion köyhyydestä, vaan se oli sotasairaalan rangaistus kurittomille potilaille. Kurittomuutta taas oli iltalomilta myöhästyminen. Ulos ja iltalomille sai mennä vapaasti lupaa kysymättä, mutta palattava sieltä oli viimeistään kello 22.00, ja sitä valvoi eteisaulassa istuva yöpäivystäjä. Hän ei kuitenkaan heti ovelta käynyt housujen kimppuun, vaan teki kustakin myöhästyneestä ilmoituksen sairaalan ylihoitajattarelle, joka sitten seuraavana aamuna kävi keräämässä näiltä housut.

Me viimeksi tulleen ryhmän potilaat ihmettelimme sitä, että miehet olivat rangaistuksena antaneet housunsa sovinnolla naiselle. Eihän se mikään rangaistus voinut olla, vaan selvästikin miehen kunnian loukkaaminen.

Housurangaistuksen hyväksyneet puolustautuivat sillä, että ylihoitajatar, joka lienee kyseisen rangaistuksen ”äiti” oli vihjaillut, että mikäli housuja ei sovinnolla luovuteta, voi myös toipumisloma tyssäntyä. Se taas olisi ollut liian ankara rangaistus.

Keskustelun päätteeksi minä puolestani ilmoitin, että en tule missään tapauksessa rangaistuksena housujani luovuttamaan, jos sellaisen tilanteen eteen joudun. Enkä usko, että niitä väkisin otetaan.

Kun sitten muutama viikko sairaalassa oli vierähtänyt ja istuskelin eräänä kesäisenä iltana läheisessä kahvilassa, siellä tuli puheilleni kaksi potilaskaveria sairaalan pyjamissa, kuten minäkin. He kertoivat olevansa menossa syntymäpäiville, jossa on kolme tyttöä ja siellä tanssitaan, yhdellä tytöistä ei ole tanssikaveria, ja he ovat luvanneet hänelle sellaisen hankkia sekä esittivät, että minä lähtisin tuoksi kaveriksi. Vastasin heille, että iltalomamme päättyy tuossa tuokiossa, eikä mihinkään juhliin enää tänään ehditä. Kaverit naurahtivat ja totesivat, että kyllä iltaloomaa voi jatkaa tarpeen mukaan, kunhan ei lomalta palatessa käytä ylpeästi paraatiovea, vaan hiippailee vaatimatomasti palotikkaita talon yksikerroksen osan tasakatolle ja sitten harppaa sieltä toisen kerroksen potilashuoneen ikkunasta sisälle. En ollut tuolloisesta kulkureitistä kuullutkaan ja aulin kiinnostua ”syntymäpäivistä”. Epäilin kyllä vielä, selviäisinkö palotikkaista, kun haavoittuneen oikean käteni kyyrännä ei ollut kunnossa, se ei oiennut suoraksi, josta oli haittaa ainakin pukeutumisessa. Mutta hetken asiaa

mietittyäni, päätin lähteä kaverien kanssa ”synttäreille”.

Kyseiset synttärät vietettiin aivan lähellä sairaalaa sijainneen puisen vuokarakasarmen kaksiossa, jonka haltija, nuorekas soteleski, kertomansa mukaan tosiaankin täytti tuona päivänä 25 vuotta. Meidän lisäksi siellä oli kaksi naisvierasta, jotka molemmat olivat päivänsankarin työtovereita pesulasta. Juhlissa tarjottiin kahvinkorviketta ja tanssimista matkagramofonin hiljaisen musiikin tahdissa. Hiljaisen siksi, etteivät naapurit häiriinny. Ilta kului rattoisasti. Poistuimme juhlista hyvissä ajoin hiljaiseen kesäyöhön.

Sairaalan palotikkaiden luona tuli sitten eteeni totuuden hetki. Kaksi kaveriani nousivat tikkaat kuin oravat, mutta minun oikea käteni ei kärsinyt sellaista rasitusta kuin tikkaiden nousussa olisi tarvittu ja yhdellä kädellä se ei minulta onnistunut, vaikka tosissani kyllä yritin. Ilmoitinkin katolla odottaville kavereille, että jatkakaa vain matkaanne, minä menen paraatiovesta ja rupattelen vielä yöpäivystäjän kanssa.

Tosiaankin keskustelin yöpäivystäjänä olleen nuoren ja herttaisen apuhoitajan kanssa ja yritin saada hänet ”unohtamaan” myöhästymiseni. Hän ei sitä jyrkästi kieltänyt, mutta ei myöskään luvannut. Kun sitten toivottelin hänelle hyvää yötä ja lähdin nukkumaan, jäi mieleeni pieni toivonkipinä, että hän ei tee ilmoitusta myöhästymisestääni.

Toivonkipinä sammui seuraavana aamuna kello kahdeksan, kun ylihoitajatar herätti minut ja hyvänhuomenen toivottamisen jälkeen ilmoitti: ”Olette rikkoneet sairaalan järjestyssääntöjä eilen, myöhästymällä iltalomalta palatessanne, josta rangaistuksena seuraa sairaalan pyjaman housujen takavarikointi yhdeksi viikoksi. Olkaa hyvä ja luovuttakaa ne heti.”

Vastasin hänelle, että myönnän myöhästyneeni iltalomalta, mutta en hyväksy rangaistukseksi housujen luovutusta, enkä niitä myöskään sovinnolla luovuta.

Ylihoitajatar lehahti kasvoiltaan punaiseksi ja tiuskasi kireällä äänellä: ”Kyllä te ne vielä luovutattekkin”, minä jälkeen hän teki täyskäännöksen ja poistui huoneesta.

Potilaskaverini seurasivat mielenkiinnolla tapahtumaa, ja joku heistä arveli, että nyt ne kokoa vahvan naisjoukkueen ja ottavat minulta väkisin housut. Totesin tähän, että tietojeni mukaan niitä ei ole aikaisemminkaan keneltäkään otettu väkisin, vaan ”syyllinen” on antanut ne aina vaadittaessa sovinnolla ja olen edelleenkin siinä uskossa, että väkisin ei housuja minulta oteta. Jäin pienoisella jännityksellä odottelemaan, mitä seuraavaksi tapahtuu.

Jo iltapäivällä saapui potilashuoneeseemme virkapuvussa ollut iäkäs kersantti ja tiedusteli nimeltä minua. Kun ilmaisin olevani kysytty henkilö, tuli hän vuoteeni viereen ja kysyi heti, itseään esittelemättä: "Miksi ette ole luovuottaneet housujanne, jotka olette rangaistuksena sairaalan järjestyssääntöjä rikkomalla määrääjäksi menettänyt." Vastasin hänelle, että en hyväksy housujenluovutusta rangaistukseksi, se on mielestäni lähinnä pilkkaamista, enkä sen vuoksi sovinnolla housuistani luovu. Se riitti kersantille. Hän poistui enää mitään puhumatta.

Ihmettelimme potilaskavereiden kanssa, mitä asiassa oikein oli tekeillä.

Se selvisi parin päivän kuluttua, kun sama kersantti tuli uudelleen vierailulle. Hän otti taskustaan paperin. "Luen teille tiedoksi Vaasan varuskunnan komendantin päiväkäskyn tältä päivältä: Täten rankaisen Vaasan sotasairaалassa potilaana olevaa ylikersantti Lauri Sandholmia luvattomasta iltaloman ylityksestä kolmen vuorokauden poistumiskiellolla sairaalasta. Rangaistus alkaa heti. Alla komendantin nimi."

Ilmoitin heti: "Rangaistus on asiallinen ja suuruudeltaan varsin kohtuullinen."

Kersantti poistui heti päiväkäskyn luettuaan.

Päiväkäsky oli minulle kuin vapauttava päätös. Käytännössä poistumiskielto ei merkinnyt mitään, mutta housut palautettiin heti muillekin, joilta ne rangaistuksena oli otettu.

Tulkoon vielä mainituksi, että alkueran suuresta potilashuoneesta lähetettiin minulle huomionosoituksena pöllitupakkaa kuuden tupakan suuruisen nippu, joka oli sidottu ohuella rautalangalla ja siihen oli kiinnitetty lappu, jossa luki: "Sille miehelle, joka ei luovuttanut housujaan."

REINO LEHTISALO

Lempeän yön tuulet

Lempeän yön tuulet kasvollaan
ihminen katsoo eteenpäin;
kuin olisi matkalla osoitteeseen;
unohtaen mistä lähti ja
mihin mennä.

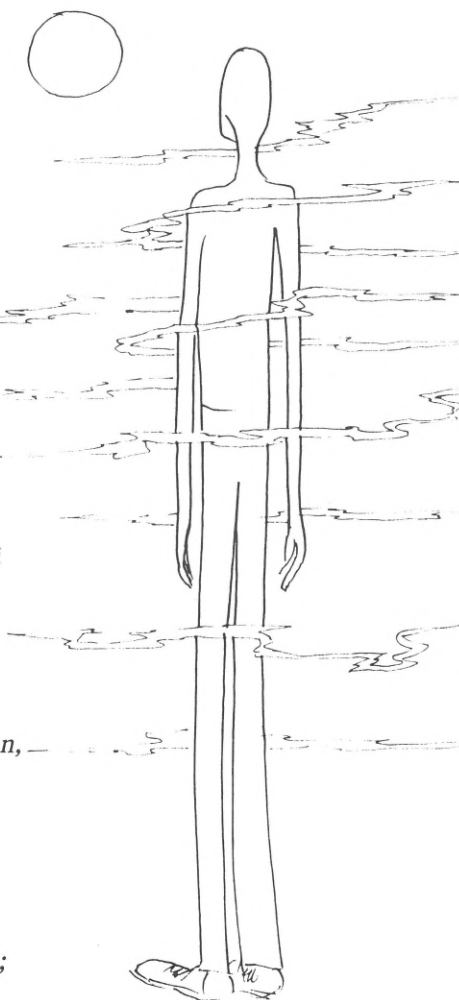
Lempeässä yössä ihminen kulkee
sumun ympäröimänä
kuin huomispäivän sade
odottaisi tulemistaan;
harhaa jostakin
peittämään eiliset jäljet.

Sumu tihenee, valo katoaa,
kuin niin olisi pakko käydä,
ihmiselle.

Aamu odottaa kulkijan edessä,
huominen kaukana, poissa,
kuin sitä ei olisi koskaan
ollutkaan;
vain tämä aamu, tämä uusi päivä
kertomassa kaiken.

Tuulet kääntävät selkensä;
niiden kasvot hetkessä
viileän ilkeät; ne kuiskivat
kuin haluaisivat jotain salata;
silti ne ilkkuvat äänettömyydellään,
ne ovat julmaakin julmempia.

Keskipäivällä maailma;
kuin olisi viisastunut;
se pysähtyi
tarpeettomuuden raukeaan;
ajatus heräsi, ruumis sai levon;
sielu kulki kuin oli aina kulkenut;
oli alkamassa ihmiselle
uusi vaihe.

Lempeässä yössä ihminen jaksaa
kohdata huomisen;
jaksaa olla näkemättä kuin itsensä;
myrskyissä.

Sumu tihenee kaiken aikaa.
lempeän yön tulleet käymässä
yhä oudoimmiksi;
silti me ihmiset kuvittelemme
hallitsevamme jotakin..

Sumu tihenee....

Lempeät yön tuulet kasvoillani
katson eteenpäin kuin olisin
ihminen, ihminen
matkalla jonnekin.

Kuljen sumun ympäröimänä
odottamassa huomispäivän sadetta;
harhaan,
peittämään eilispäivän jäljet.

Sumu tihenee, valo katoaa,
katoaa,
kuin niin olisi pakko käydä.
Aamu odottaa kulkijan edessä,
huominen niin kaukana,
poissa, poissa,
kuin sitä ei olisi:
vain tämä aamu,
tämä uusi päivä kertomassa kaiken.

Tuulet odottavat aamun kulkijaa,
hetken yö kuin sitä ei olisi
koskaan ollut;
päivän lämpö hyväilemässä
kulkijan sielua;
elämä kuin se olisi
löytänyt yksinäisen harhailijan.

Peukalokyytiläisiä röntäsateesta

Se oli pyhäinpäivän aattoehto joku vuosi takaperin. Kello taisi olla kuuden hamoilla. Olin ollut Parkanossa hirvijahdissa ja lähtenyt ajelemaan kohti Poria. Taivaalta sateli röntää, auton valot imeytyivät mustaan asfalttiin ja pyörtänoihin niin, että ajaessa oli näköä pinnistettävä.

Olin ehtinyt jo Raivalaan asti, kun risteuksen pysäkillä joku heilautti kättä pyrkien kai kyytiin. Mukaan halukaan laatua en voinut nähdä, mutta ajattelin, että saishan tuosta ajomies juttukaverin tai toisaalta saattaahan siellä joku olla vaikka pulassa. Pysäytin.

Vähän ällistyin, kun pimeällä tien laidalla, taivaan vihmonnan seassa, seisoi peräti kolme nuorta tyttöä. Epäluulo välähti mielessä, kun ainakin yhden päällä huomasin punkkariparsee-leita ja kulmilla sotamaalausta. Nuo märt otukset jos otan, kastelevat vain autoni ja sitten tiskuvat keskenänsä minusta mitään piittaamatta. Sanoinkin, ettei minulle kolmea autoon sovi, yksi olisi mahtunut, mutta kun tuo takapenkkinen on täynnä reppuja ja rensselleitä.

Tyttöjen ääni oli vähän surkea, mutta päättäväinen: ”On sinun otettava, istumme vaikka sylikkäin, tässä on niin kylmä ja kengätkin kastuu!”

Siirsin tavarat takasäilöön. Kaksi nuorempaa kyytiläistä istui takapenkillä ja kolmas, vähän aikuisemmalla vaikeuttava, etuistuimella. Vieraita kuivatellakseni käänsin lämpöpuhallinta isommalle ja auto lipui taas liikkeelle.

”Me mentäis Poriin päin, minnes asti sinä”, kysyivät tytöt. Varovaisuuden vuoksi sanoin kyllä matkaavani siihen suuntaan, mutta joutuisin ehkä poikkeamaan Kankaanpäässä. Tällä hätävaleella ajattelin voivani karistaa kyydittävät pian uudelleen tien sivuun, jos eivät tuntuisi mukavalta seuralta.

Kumipyörien vilistäessä yli märkien, asfaltista tehtyjen kilometrien, heräili välillämme keskustelu. Tytöt kertoivat olevansa Tampereelta, takapenkkiäiset peruskoulun viimeisellä luokalla ja vieressäni istuva lukiota lopettamassa. Syyn Raivalan röntäsateessa seisomiseen sain kuulla myös. Kas, tytöt olivat tuttuja erään porilaisen tanssiorkesterin soittajapoikien kanssa — joskus vierailleet näiden luona ja harjoituskämpälläkin Porissa. He olivat saaneet

tiedon, että pojat ovat soittamassa Parkanon urheilu- ja nuorisotalolla ja niinpä he hyppäsivät Tampereelta Parkanoon tulevaan junaan. Ovella oli kuitenkin lappu, että tanssit on siltä ehtoolta peruutettu ja yhtye soittamassa Köyliön Lallintalolla. Mikäs auttoi, sitä kohti vain siis! Joku auto toi heidät Raivalaan asti ja nyt matka jo edelleen eteni minun mukanani tuon uuden määränpään suuntaan.

Kysyin kulkevatko he usein peukalokyydillä ja onko siinä hommassa heidän mielestään mitään vaaroja mukana. Vaaroja on, sanoivat tytöt, mutta kuljemme yleensä kaksi yhdessä ja olemme turvana toisillemme. Kotoakin sallivat, kun yleensä kerromme tarkoin miten meni ja mitä matkalla tapahtui.

Minä olen liftannut yksinkin, taidan olla tällaista itsenäistä, selviytyvää tyyppiä, sanoi vieressäni istuva kolmikon johtajasielu. Kokemukset ovat olleet ihan mukavia, mutta nähdyksi on kyllä tullut se asian nurjempi puoli, voisiko ehkä sanoa, että kaikki on tullut koettua.

Höristin korviani, suostuisikohan tuo kertomaan enemmän. Kätkin kuitenkin kohoavan mielenkiintoni ja sanoin varovasti, että niitkö on sitten huonojakin kyydinantajia? Kuulin seuraavan hätkähdyttävän tarinan, näin tyttö kertoi: ”Muistan tarkkan sen päivän menneenä kesänä, koska se oli syntymäpäiväni, täytin sinä päivänä kahdeksantoista. Liftasin yksinäni paketti-autoon pohjoiseen vievällä valtatiellä. Jonkun aikaa ajettuamme pyysi kuski, nuorehko pulisonkimies, minua ottamaan istuimeni alta paketin ja panemaan sen hänen eteensä kojelaudan päälle. Pian tämän jälkeen hän käänsi metsätielle, jolloin minä aloin aavistaa pahaa.

Pysäytettyään auton kuusikkoiseen kohtaan mies avasi paketin ja otti sieltä puukon. Hän tarttui lujasti ranteeseeni ja näytti kiihtyvän, koska hänen hengityksensä kävi huohottavaksi. Hän sanoi minun varmaankin ymmärtävän, mitä nyt on tarkoitus tehdä ja jos vastustelisin saisin maistaa puukosta. Yritin irti hänen otteestaan, mutta se ei onnistunut näillä voimilla, olin jo aivan lamaantumaisillani kauhusta.

Sitten joku uusi rohkeus alkoi palautua minuun. Koska olen yleensä puhumalla tottunut selviytymään tilanteis-

ta, niin selvittävä on tästäkin. Katsoin miestä rohkean rauhallisesti ja sanoin: Ajattele, minä olen vasta kahdeksantoista ja niin mielelläni vielä pitkään katselisin tätä kaunista maailmaa ja kokisin sitä mitä täällä vielä on kokematta. Onko sinusta oikein, että minun nyt pitäisi kuolla sinut puukoksi surmaamana, kun elämä vasta odottaa edessäni. Entä sitten sinä itse. Saisit siitä elinikäisen henkisen vamman, jota et koskaan unohtaisi. Vankilassakin istuisit monta vuotta. Harkitse vielä.

Puhuessani miehen ote alkoi hellitä, hän vei kädet silmilleen ja purskahti itkuun. Nyhyhkyllä äänellä hän kysyi, voisinko antaa anteeksi hänen kauhean aikomuksensa. Sitten hän vielä kertoi minulle omasta suuresta yksinäisyydestään, hänellä ei ole ketään läheistä ihmistä. Rauhoituttuaan hän ajoi auton takaisin valtatielle. Jäin hänen matkastaan pian eteen tulleeeseen kylään ja heilautin kättäni hyvästiksi. En ole tästä enemmäli kertonut. Nuo tytöt kyllä tietävät.”

Entä puhuitko kotona, äskenhän mainitsit kaiken kertovasi, kysyin vielä. ”En puhunut, vaikka äitini on joustava ihminen niin tätä hänkään ei olisi ymmärtänyt.”

Keskustelumme aikana oli Kankaanpää jo jäänyt taa minun muistamattakaan aiettani poiketa sinne. Vilkas juttelu autossa jatkui, kunnes rannikko-kaupungin valot alkoivat heijastella matalalla kulkevista pilvistä.

Vein tytöt ohi Porin kaupungin Helsinkiin johtavan valtatie alkuun. Sinne he jäivät tiepuoleen odottamaan uutta kyytiä Köyliön ja Lallintalon suuntaan.

Kääntäessäni autoni kotikujille päin huomasin vähän häpeäväni noita nuoria kohtaan tuntemiani ennakkoluuloja punkkaripukimien takia. Hehän tekivät aivan reippaan ja avoimen vaikutuksen. He kulkivat ehkä rohkeita polkuja, mutta niin ovat nuoret ennenkin tehneet, ja sitä kauttahan ihminen itenäistyy ja oppii ottamaan vastuun itsestään.

Kieltämättä käväisi myös huoli, etteivät nämä polut vain sisältäisi liian suurta uhkia. Jotenkin luottavaisesti jäin kuitenkin toivomaan, että noissa työssä olisi ainesta välttämään rohkeiden polkujan vaarat.

Reissulla Sri Lankalla, ja hattu kallellaan!

Jo nuoruudessani olen ”ahminut” lukemattomat määrät matkakertomuksia. Silloin jo ihastuin kirjaan joka kertoi Ceylonin saaresta, saaresta joka kartasta katsoen oli mahdottoman kaukana.

Nyt tieto- ja suihkukoneiden aikana matkat ovat lyhentyneet. Monet ovat reissanneet maailman ympärimatkoilla, jotkut useampaankin kertaan. Vaan minulla haaveena, päästä näkemään saari Intian valtameressä, joka vuonna 1972 sai uuden nimen Sri Lanka.

Eräänä kevättalven päivänä matkasta tuli totta: Vanharouva pakkasi matkalaukkunsa, osti Kiviniemen Vaatehuoneelta uuden kesähatun, jossa oli muovikukkasia somasti keikkumassa lierin reunalla, pisti hatun kallelleen ja hyppäsi ystävättärensä kanssa Finnairin ”siivelle”!

Matka lentokoneella Helsingistä Colomboon kesti 9,5 tuntia ja siitä linjautolla 3—4 tuntia Beruweelaan missä hotellimme sijaitsi. Vaan ei se mitään, kyllä sitä aina nukkuu muutaman tunnin kun tietää pääsevänsä unelmiensa kohteeseen.

Ja yht’äkkiä! Siinä se oli! Saari Intian kyljessä jota myös ”Intian kyyneleeksi” sanotaan.

Astuessamme lentokoneesta, ensimmäinen henkäys tuosta tropiikin ilmastosta oli ”huumaava”. Sri Lankassa vallitsee kostean kuuma trooppinen ilmasto kautta vuoden 23—33° C.

Passi- ja tullitarkastuksessa nuo kesähattuni kukkaset herättivät hilpeyttä tullimiehessä. Hän osoitti lierin reunalla keikkuvaa kukkakimppua ja sanoi yhden sanan ”plastic”! Ajatella, maassa, jossa on tuhansien ja taas tuhansien kukkien ”meret”, tullivirkailija ihasteli muovikukkasia hatussani. Niin se on, että mitä ei ole, se tuntuu ihmeelliseltä, erilaiselta, olkoonpa vaan, vaikkapa muovikukka!

Linja-autossa, matkalla hotelliimme, piti yrittää pysyä hereillä, vaikka oli kuin ”tikkuja silmissä”! Piti ihailla merta ja palmurivistöä tie reunustoilla; palmuja jotka huojuivat tuulella, ihan kuin olisivat nyökytelleet meidät tervetulleiksi saarelle, kenties sen tekivätkin.

Perille päästyämme saimme huoneen, jossa onneksemme oli ilmastointi, joka myös pelasi. Ja ihana merinäköala, jonka ystävättäreni valokuvasi joka ainoa ilta. Ja jokainen aurinlasku oli valtavan värikylläinen suuren suuri auringonkehrä. Intiassa aurinko laskee uskomattoman nopeasti.

Ensimmäistä iltaa ja sitä mahtavaa hedelmäkatoista joka oli katettu hotel-

lin ruokasaliin, en unohda koskaan. Ahnehdimme eksoottisia hedelmiä, niin, että emme juurikaan huomioineet sitä varsinaista ruokapuolta, josta voisi saada tarinan erikseenkin, vaan näimme ainoastaan katoksesta riippuvat mangostaanit, trambutaanit, papayat, jacki ja kinkomaan hedelmät sekä meidän kaupoissamme olevat banaanit ym.

Viehättävä yksityiskohta kohteli-huoneessamme oli, kun jokainen ilta vuoteemme tyynylle ilmestyi temppelepuun tuore valkoinen kukka, hotellin hyvänyön toivotus asukkaalle.

Huoneessamme oli myöskin lisko, jota paikalliset sanoivat ”kekoksi”. Gekko huolehti siitä, että saimme nukkuu yön rauhassa, moskiitoilta. Kun heräsimme aamulla, Gekko livahti räpänään katonrajaan.

Tutustuimme Kandyn kaupunkiin, jonne teimme kaksipäiväisen retken. Matkalla tutustuimme batiikkitehtäseen ja kävimme myös pajassa jossa tehtiin taitavia esineitä kuparista, hopeasta ja kullasta, jalokivistä ym. materiaaleista.

Toisena päivänä kävimme Buddhan hampaan temppelissä Dala Maligawassa. Kengät piti riisua eteiseen ennen temppeliin astumista. ”Temppeliskat” oli useimmilla mukana, vaan meillä hotellissamme, kauniisti tuolin selustalla, tottakai - pitihän sen arvata, että sinnehän ne...!

Temppelissä oli juuri meneillään seremoniat kukkien alttarille viemiseen, rummuttamiseen ym. Seurasimme seremoniat henkeä pidätellen sillä niin uskomattoman erilaiset ne olivat kuin mitä meidän perinteiset kirkonmenomme. Buddhalaisuus on maailman kolmanneksi levinnein uskonto, sillä on noin 200 milj. kannattajaa.

Buddhan patsaita on Sri Lankassakin kaikkialla. Buddha istui useimmiten kullattuna patsaana, usein Bodhipuun (valaistuksen puun) alla, joita pystyttivät aikoinaan hurskaat kiitolliset uskovaiset ja joidenka nimet usein on kaiverrettu patsaan kivetykseen. Sri Lankassa näkyi siellä täällä tien poskessa makaavassa asennossa oleva patsas, joka taas ilmensi sitä, että Buddha on saavuttanut ikuisen rauhan.

”Paimentyttö” Sri Lankalla, hotellimme lähikylässä jossa eräs suomalainen turisti teetti ”tekarit”, joiden teko videoitiin alusta loppuun.

Kandyn matkalta palattuamme, eräässä siistissä kylässä vietettiin kylä-juhlia ja uskomatonta, mutta totta! Siellä keskellä kylän raittia oli kuorma-auto jonka lavalla kaksi miestä roikkui selkä- ja pohjelihaksistaan transsitilas-koukkuihin kiinnitettynä! Oppaamme kertoi: että heidän haavoistaan ei tule juuri ollenkaan verta kun heidät otetaan niistä koukuista alas. Ohjelma-numero, joka voi onnistua vain luonnonkansoilta.

Poikkesimme myös teetehtaassa jonka pihamaalla käärmeiden kesyttäjä soitteli pillillään. Kobrat nostivat päättään korista, huojuen soittajan ja musiikin tahdissa.

Matkallamme näimme myöskin luonnossa kobran linja-auton ikkunasta, mateli tienreunaa kaikessa rauhassa ruohikkoon. Intialaiset eivät tee eletäkään, että ryntäisivät sitä hätistelemään, vaan katsovat rauhallisesti minnekä se menee ja jatkavat työskentelyään. Kobraa pidetään siellä onnea tuottavana. Meillä kylmät väreet menivät selkäpiissä kun kuulimme sanna, kobra.

Hotellimme piha-alueella vartija kierteli ahkeraan, jotta meidän hotellimme alueelle ei tulisi luvattomia "olioita". Vaan kerranpa livahti, tuo "olio"! Ystävättäreni mennessä tapamaan tyttärtään (joka oli matkaoppaana Sri Lankalla) viereiseen hotelliin. Polulla tuli vastaan kaksimetrinen varaani, joka useimmiten on vedessä. Se ui, ja sukeltaa taitavasti, pitkä, voimakas sivuilta litistynyt pyrstö toimii mainiona meloimena. Varaani kulkee myös maalla, etsien kaatopaikoista ruokaa, hotellien takapihalla on myös hyvä apaja, roskalaatikat ym.

Törmättyään toisiinsa ystävättäreni ja varaani, jäykistyivät molemmat paikoilleen tyrmistyneinä. Kamera, kamera ajatteli ystävättäreni ottaen samalla olkapäältään varovaisesti kameransa, ja naps' kuva tuli, mutta samalla liskokin jo livahti ruohikkoon. Mutta tulipahan muistoksi puoliruhoa ja häntää jota piisasi ja piisasi...!

Intian valtameressä käy mahtavan kova aallokko. Meidänkin uimarannalamme, joka oli tuulille altis paikka, kävi miltei koko päivän korkeammat aallot kuin me itse olimme. Merivesi oli päivällä niin lämmintä, että pohjolan asukille se oli kuin linnunmaitoa! Kävimmekin aamulla varahin aamu-uinnilla koska silloin merivesi oli viileämpää. Saksalaisen pariskunnan lisäksi meidän seuranamme oli rannalla lemmiä, koiria ja kaikenlaisia pieneliöitä, hämähäkkejä sekä pienen pieniä liskoja jotka livahtivat näppärästi maan koloihin lähestyessämme niitä. Ihmeellistä, että päivällä ranta oli vapaana kaikenlaisista elukoista, paitsi valtavan suuri norsu jota kuljetettiin ja jolla

Teetehtaan pihapiiristä, kobrien kesyttäjä!

mekin tietenkin ratsastimme tukka hulumuten! Syötimme sille banaaneja useina päivinä, saimme siitä ystävän joka käänsi päätään ohikulkiessaan, kun sitä kutsuimme.

Eräänä aamuna rantavahti viittoili meitä katsomaan kuinka merikilpikonnan poikasia putkahti esiin hiekasta, jonne emä oli käynyt munansa laske-massa. Putkahtelivat, ja läksivät heti kohta kävellä taapertamaan. Rantavahti laittoi ne sammioon jonka peitteli huolellisesti palmun lehvillä auringolta suojaan. Luonnonsuojelijat veivät poikaset turvallisemmille vesille, koska suuri vaara poikasten mereen taaper-taessa oli linnut, jotka vievät poikasia kun ne yrittävät veteen. Myös turismi on vaaraksi noille pienille, koska esim. veteen heitetty muovipussi saattaa tu-kehduuttaa poikasen sen saadessa muo-vin kasvoilleen.

Eräs lähikylästä oli vastakohta sille kylälle, jonka Kandyn matkallamme näimme. Intiahan on tunnetusti vasta-kohtien maa, niin Sri Lankakin. Lähikylämme "lankalla" aiheuttaisi paikallisille terveystarkastajillemme päänsä-ryn, siksi sekava ja päällisinmyöden li-kainen se oli. Siellä oli sikin sokin, leh-mät, hedelmäkauppiat istuivat hedel-mäkeon vieressä maassa ja siinä nuo lehmät kävivät ohimennessään nauk-kaamassa "särvintä" ja joskus jopa laskivat tarpeensaakin hedelmäkauppi-aan jalkojen viereen. Kalat tuotiin lii-kennejakajaan. Siitä niitä kauppiat kävivät noutamassa liikkeeseensä ja myös hotellien keittiöt saivat sieltä ka-lansa, joita vietiin joskus pyöränkin ta-

rakalla, noin vain ilman paperin hiven-täkään. Syötiinhan mekin niitä, joten-ka maassa maan tavalla!

Tuossa samaisessa kyläpahasessa oli hammasteknikko, jolla eräs suomalainen teetti tekohampaat. Oli kuullut suomesta lähtiessään, että sieltä "lan-kalta" saa "tekarit" halvalla. Ko. tu-ristin ystävä videoi koko tapahtuman alusta loppuun. Jäipähän pysyvä muis-to hampaiden teettäjälle, vaan kuinka-han pysyvät tulivat hampaista?

Loma kului kuin siivillä, paljon olisi ollut vielä katseltavaa. Paljon jäi sulateltavaa vuosiksi eteenkinpäin. Muovi-kukkakimppu hatun lierillä oli jo au-ringossa haalistunut, oli kotiinlähdön aika.

Tätä kirjoittaessani Sri Lankalla val-litsee "sotatila", jonne ei nyt turisteja viedä. Tulolähde, turismi, joka ennen antoi työtä monelle sadalle, on nyt ko-konaan poissa. Kaikki kauniit hotellit ammottavat tyhjyyttään.

Toivottavasti toimit ja singaleesit pääsevät alueistaan ja mielipide-eroa-vaaisuuksistaan sopuun, niin että rauha saarelle palautuisi ja ystävälliset Sri Lankalaiset taas saisivat tulolähteen jo-ka heille olisi elinehto, tuossa muutoin niin köyhässä, kauniissa maassa.

Lähtiessämme saarelta rantatien pal-mupuut humisivat hiljaa viestiä tule-vasta, joka nyt vallitsee saarella! Nyö-kyttelivät ja huojuivat hiljaa, tulkaa sitten joskus takaisin! Tulettehan? Tu-lemme — sitten — joskus, kun on "rauha maassa ja ihmisillä hyvä tahto" niin kuin joulun laulussa sanotaan!

Hyvää ja rauhallista joulua Parka-non Joulun lukijakunnalle!

Nuoret kirjoittavat

LAURI OHRA-AHO I A

Nykyaikainen rikos

Huone on hämärä, valot sammutettu ja verhot ikkunoiden edessä. Ainoat kalusteet ovat tuoli ja pöytä. Tuolille istuu luihun näköinen mies, joka näppäilee pöydällä olevan tietokoneen näppäimistöä. Hän tuijottaa herkeämättä monitoria. Mies on tunkeutunut vieraaseen tietokonepiiriin, ja kone vaatii tunnussanaa. Mies syöttää koneeseen ohjelman, jolla se itse hakee oikean tunnussanan tuntemistaan sanoista. Vielä pari näppäilyä, ja näyttöön ilmestyy kymmeniä erittäin salaisiksi luokiteltuja kaavoja. Mies on vakooja.

Tekniikan valtava kehittyminen on väistämättä johtanut myös rikollisuuden kehittymiseen. Tietokonemurrot eivät ole pelkkiä juttuja, vaan ikävä tosiasia. Tämän todistaakseen erään amerikkalaisen tietokonelehden päätoimittaja tunkeutui yhteen maan salaisimmista tietokonepiireistä ja ohjelmoi sinne ns. viruksen. Tämä virus oli tyyppiä aikapommi. Toimittaja ohjelmoi sen siten, että tiettyinä päivinä, samaan aikaan jokaiseen kyseisen piirin näyttöpäätteeseen ilmaantui teksti ”Hauskaa pääsiäistä” tai jotain muuta

vastaavaa. Alla oli toimittajan nimi ja osoite. Tämä virus oli täysin vaaraton, sillä tervehdyksen lähetettyään se tuhoi itse itsensä, mutta samalla tavalla voidaan ohjelmoida virus, joka viikkojen ehkä vasta kuukausien perästä esim. tuhoaa koko tiedoston. Tekijää on käytännössä mahdoton tavoittaa, sillä viruksen ohjelmointi on suoritettu liian paljon aikaisemmin, ja tekijä voi olla jo toisella puolella maailmaa odottamassa työnsä hedelmiä.

Entisaikaan pankkiryöstö tehtiin suoralla hyökkäyksellä, ase kädessä ja naamio kasvoilla. Nykyaikana sellainen ei onnistu, siitä on esimerkkinä Mikkelin kaappausdraama. Joka pankissa on vahva kassaholvi ja tiukka kameravalvonta sekä tietokoneet. Nykyään pankkiryöstö hoituisi ehkä näppärimmin pankin tietokoneella, lisäämällä tililleen kymppitonnin sieltä, toisen täältä.

Hälyttävää kehitystä ihmisten moraalissa on, että oikean ja väärän raja on hämärtynyt. Monia tekoja ei edes pidetä rikollisina. Veroa yritetään kiertää mahdollisimman paljon, ja sitä suorastaan ihaillaan. Samoin korkeissa

asemissa olevat henkilöt järjestävät asiat siten, että ne ovat sopivat heille itselleen. Korkealla tasolla jokin parin miljoonan kavallus ei tunnu missään, mutta koetapa kolmenkymmenen tuhannen vuosituloilla, niin vankilaan joudut pikemmin kuin aavistatkaan! (Ja parempi onkin.) Jokin teko ei ehkä suoranaisesti riko lain kirjainta, mutta on sen hengen vastainen. Juuri tätä rikolliset käyttävät hyväkseen.

Suomen ja useimpien muidenkin maiden rikoslaki on vanha, samoin kuin muukin lainsäädäntö. Rikokset muuttuvat, eikä laista enää löydykään pykälää, joka asettaisi teon lainvastaiseksi. Veronkierto ja tietokonemurrot ovat uusi, tuntematon asia. Poliisin voimavarat ja toimintavaltuudet eivät riitä, joten asiaa ei olla huomaavinaanakaan.

Lainsäädäntö tulee varmasti kehittymään vastaamaan paremmin uutta aikaa. Uusia suoja- ja valvontavälineitä kehitetään, mutta viime kädessä vastuu on ihmisellä. Jokaisella pitää olla niin paljon henkistä selkärankaa, että taistelee omalla kohdallaan oikeuden puolesta!

ANU VATUNEN 8 C

Parkanolaisen alku

Sattuipa kerran, vuonna 1974, että eräässä Länsi-Suomen kauppalassa tuli asiaa synnytysosastolle. Taksi tilattiin ja lähdettiin Tampereen keskussairaalaan. Joulukuun ensimmäisen päivän puolella tuli maailmaan terve tyttölapsi, jolla painoakin oli yli kaksi ja puoli kiloa, sekä pituutta 51 senttimetriä. Syntymätodistukseen kotipaikkakunnan kohdalle merkittiin Parkano.

Tästä alkoi erään paljasjalkaisen parkanolaisen taival. Tyttö ristittiin Anuksi, ja piankos Anu jo puheli ja kävellä tepsutteli ympäriinsä. Olipa välillä niinkin vilkas, että päästessään ensimmäisille markkinoilleen, tahtoi tämä vähän väliä eksyä.

Kunnossa pysymisen vuoksi olihan aina silloin tällöin käytävä neuvolassa, joka vielä tuolloin sijaitsi entisellä ter-

veystalolla, lähellä Kirkkojärven rantaa. Voi sitä huutoa ja itkua, kun neulan terä pisti! Eivät auttaneet kukalliset tapetit eivätkä hienot lelut, joita runsain mitoin oli lahjoitettu kauppalan neuvolaan.

Vuosien jälkeen vierähtäessä tuli Parkanostakin kaupunki ja pikku-Anu tarvitsi hoitopaikan. Olihan Parkanossa uusi, uljas päiväkotikoti, mutta kun oma tuttu mummokin asui lähellä, vietiin Anu mummolaan hoitoon. Tosin tyttö tahtoi aina käydä seurakunnan nappulakerhossa, olihan sielläkin paljon tuttuja. Silloinen nappulakerho pidettiin nykyisellä kulmahuoneella — nythän seurakuntataloa on rakennettu silloisesta lisää.

Kerhosta jäi monia hyviä muistoja: talviset hiihtokilpailut ja piparkakku-

jen leipominen, joulujuhla ja monet muut laulut ja leikit.

Koitti myös Anulle aika siirtyä koulun penkille. Aluksi tyttö kävi Keskustan ala-astetta kuusi vuotta, oppien lukemaan, laskemaan ja tekemään kaikenlaista hyödyllistä. Opetus oli korkeatasoista ja keittäjätätien ruoka hyvää.

Sitten siirryttiin yläasteelle ja oma vanha luokka hajotettiin uusiin pienempiin. Kahdeksannelle luokalle ehtiessään oli Anu oppinut jo aika paljon. Jatko-opiskelupaikakseen hän kaa vailee ensin lukiota ja siitä eteenpäin onkin vielä hämärän peitossa. Onneksi vielä lukion saa käydä tutulla ja turvallaisella kotopaikkakunnallaan, Parkanossa.

Tallin joulu

Jouluun on aikaa enää viikon verran, ja tavanomaiset jouluaskareet ovat alkaneet. Joissakin kodeissa innokkaimmat vat jo hakeneet kuusen pihaan odottamaan sisällepääsyä ja tehneet lumilyhtyjä aamuhämärää valaisemaan. Talojen ohi kävellessäni huomaa, kuinka joulukiireet tarttuvat melkein jokaiseen.

Lunta on satanut vähän aikaa sitten ja se on tukkinut polun, jota pitkin yleensä kävelen tallille. Lähempänä tallia tuttu hevosen haju tarttuu sieraimiini, ja perillä huomaankin, että joulunvalmistelut ovat alkaneet myös täällä.

Kaikki hevoset viedään aluksi tarhaan, koska talli on helpompi siivota niiden ollessa ulkona. Aluksi kaikki karsinat putsataan ja seinät pestään puhtaiksi. Lattiat lakaistaan puhtaiksi roskista, heinänkorsista ja kutterinpuista.

Siivouksen jälkeen karsinoihin tuodaan puhtaat, paksut olkikerrokset ja osa lähtee metsään hakemaan kuusenoksia. Heidän palattuaan oksia asetellaan ympäri tallia koristamaan ja antamaan hyvää havujen tuoksua. Jotkut ovat tuoneet myös kuusenkoristeita karsinoihin. Karsinoissa on hopea- ja kultanauhoja, värikkäitä palloja ja tähtiä, porkkanoita, omenia, leipää ja rinkiä. Joissakin karsinoitten ovissa on myös joulukortteja tai joulukalenteri.

Itse jouluaattona talliväki saapuu jo aikaisin aamulla, ja hevosten karsinat puhdistetaan ja niihin laitetaan taas paksut olkikerrokset. Hevoset saavat ylimääräiset kaura-annokset, joihin on lisätty leseitä, omenaa, porkkanoita ja

Veksi-poika.

muita herkkuja, joita yleensä ei saa antaa. Hevosten syötyä on yleensä vuorossa jouluratsastus. Se tehdään maastossa, tai joskus lähdetään vähän kauemmaksi tallialueelta. Ratsastuksen jälkeen hevoset jätetään rauhaan, ja silloin talliväki yleensä lähtee koteihinsa joulun viettoon. Vain omistaja käy illalla ruokkimassa hevoset ja katsoo, onko kaikki hyvin.

Joulun jälkeen tallin koristukset pysyvät vielä vähän aikaa paikoillansa. Joskus omenat tai muut herkut ovat saattaneet joutua parempiin suihin.

Tapaninpäivänä tallilla valjastetaan tallin vetohevonon reen eteen ja jokainen halukas saa ajella vähän aikaa läheisellä pellolla. Tapaninpäivän jälkeen tallin joulutohinat yleensä laantuvat ja sielläkin alkavat tavalliset arkiaskareet.

Koululaitoksemme kehityksen tarpeessa

Viime aikoina on tiedotusvälineissä käyty voimakasta keskustelua maamme koululaitoksesta. Ennen kunnallisvaaleja eräät ehdokkaat olivat sitä mieltä, että koulujärjestelmämme ei anna riittäviä kehittymismahdollisuuksia lahjakkaille oppilaille. Tähän olisi syynä kaikkien lähes yhtenäinen opetus suunnitelma vielä yläasteella. Ensimmäisen ikäpolven mukana tasokurssittoman yläasteen käyneenä olen saanut huomata asian myös käytännössä. Osa oppilaista elää yläasteella hyvin voimakkaasti ns. aktiivista elämää, siis he ovat kiinnostuneita kaikesta muusta kuin koulusta. Tämä aiheuttaa häiriöitä tunneilla, jolloin opiskeluteho ja

-halu vähenevät huomattavasti. Mielestäni omien opiskeluryhmien saaminen opiskelusta kiinnostuneille olisi vähintään, mitä pitäisi tehdä. Käytännössä tarvittaisiin lisää vaihtoehtoja myös ainevalikoimaan (mm. tasokurssit).

Elintasokilvan vuoksi olisi erittäin tärkeää maamme tulevaisuudelle panostaa korkean tason osaamiseen. Tähän on mahdollista päästä vain yksilöiden annettaessa kehittyä yksilöinä. Toiseksi keskittyminen jollekin alalle pitäisi aloittaa aiemmin. Nykyistä kouluaamme vaivaa liika teoreettisuus. Lainaankin tähän erään abiturientin filosofointia: "Nykyään kaikkien pitäisi tietää kaikki kaikesta. Todellisuudessa

kaikki tietävät kuitenkin kaiken ei mistään." Jonkinlaista jakoa aineiden kesken olisi suoritettava.

Uskoisin, että mikäli oppilaiden kiinnostus ja lahjat ohjattaisiin aiemmin oikeisiin kohteisiin, saisi mm. maamme teknologia kaipaamiaan uusia ideoita, mikä jälleen heijastuisi muun teollisuusväestön tarpeeseen ja työllisyystilanteeseen. Tämä esimerkitilanne taas avaisi uusia mahdollisuuksia kaupan ja palvelualan keskuudessa jne.

Yhteenvetona haluan sanoa päätäjille: Suokaa meille mahdollisuus yksilöityä, älkääkä yrittäkö luoda meistä toistemme kopioita, sillä se ei onnistu.

Tappavat sanat

Jos olisin sanonut toisin, jos olisin kirjoittanut toisin, olisin vapaa. Nyt olen vangittuna kuin koira liekaan, kuin kanarialintu häkkiin. Lauluni on tukahdutettu ja vapauteni on tallottu likaojaan. Huomenaamuna he tulevat hakemaan minut kuopalle, ja auringon noustessa vereni värjää kivisen pohjan kuopasta, jota ihmisoikeudeksi kutsutaan. Olivatko kaikki lupaukset tyhjiä? Alan huomata, että ainut totuus tässä maailmassa on se, että ihmisen on lopulta kuoltava. Kuoleepa hän sitten häpeässä sanojensa ja mielipiteidensä tähden tai tuleepa hän tapetuksi ajankuluna sairaudelle on saman tekevää.

Suurella viisaudessaan ihminen on luonut vain yhden totuuden ja oikeuden, josta poikkeaminen on rangaistava teko. Organisaatio nimeltä valta ja voima kätkee alleen kaiken inhimillisyyden ja vapauden. Skeptikot ja erilaisuus tulevat tuomitukseksi. Kun "oikeamieliset" tulevat minua hakemaan, rikovat he kaikki lupauksensa sananvapaudesta, mikä sittenkin oli vain lupaus ilman valaa, vaikka valakin on

vain ihmisen keksintö kuten atomipommikin. Tuhoisa ja perusteeton.

Kävellessäni kuopalle kaikki ihmiset, joita rakastin, herjaavat ja nimittelevät minua. Vaimot ja lapset, miehet ja vanhukset sylkevät kasvoilleni ja sättivät minua kuin rikollista, vaikka ainoa rikkeeni oli se, että luotin heidän lupauksiinsa.

He lyövät minua ja pirsrottavat silmiini katkeroa ja jätteitä. Lapset juoksevat jaloissani, kantaessani kahleitani, ja lyövät minua kepeillä. Sulkiessani silmäni niistä vuotaa kyyneleitä, mutta toisaalta ne ovat ilon kyyneleitä. Jokainen kyynelpisara on kuin sana, jonka kirjoitin ja joka koitui kohtalokseni. Suurinkaan koettelemus ei saa minua suremaan, sillä minullakin on ylpeyteni. Olen ylpeä sanoistani, jotka saivat minut tuntemaan mielihyvää kirjoittaessani niitä.

Kuoppa on syvä ja tyhjä. Kaikki heitettyt kivet muodostavat kasan kuopan pohjalle kuin alttarin, jolla tuhannet uhratut elämät itkevät vääryyttä saamatta rauhaa. Kahleet hiertävät ihon

jaloistani ja käsistäni vereslihalle. Ensimmäisen leimaavan kiven iskeytyessä vartalooni tiedän, että olin oikeassa. Vääryys oli vain liian vahva, eikä yksi poikkeus pystynyt kaatamaan sen hirmuvaltaa, sillä ihmisiä on vain kahta lajia: hyviä ja pahoja, eivätkä hyvät ole vielä syntyneetkään. Syyttävät kivet iskeytyvät minuun lakkaamatta ja saavat minut kaatumaan omille sivuilleni. Oman kirjani sivuille, ja kirjaimet värjäytyvät verenpunaisiksi. Tuska ei ole kipua vaan sääliä, jota tunnen heitä kohtaan, eikä kuolema ole elämästä luopumista vaan elämän saamista. Nämä veriset kivet ovat prologina kirjassani, jota ei olisi saanut kirjoittaa, mutta silti olen siitä ylpeä. Vereni toimii esimerkkinä muille, jäljelle jääneille ihmisille, jotka viisaudessaan oppivat leimaamaan ja lajittelemaan toisiaan. Nouseva aurinko vie elämäni mukanaan, ja sen siipien kauneus kultaa sävelmäni alkusoinnut ja aplodeeraa loppusointujeni jälkeen.

God save Rushdie

Leena Tuominen

Maan suurimman työnantajan palveluksessa

Kun juuri ripillepäässeenä tyttönä aloitin työt puhelinkeskuksessa, oli se vielä vajaat kaksi vuotta paikallinen puhelinyhtiö. Paikallispuhelut välitettiin keskuksen kautta. Keskuspöytiä oli kolme, eli meitä oli kolme sentraali-Santraa yhtäaikaan vuorossa.

Kaksi pöydistä oli paikallispuhelujen välitystä varten, näissä pöydissä oli myös runsaasti maaseutuyhteyksiä naapuripitäjiin.

Yksi pöytä oli niin sanottu valtionpöytä, ulkolinjoja varten. Valtionyhteyksiä oli kahdeksan. Harjoittelija joutui ensin näihin paikallispuhelupöytiin. Ensimmäiset kuukaudet siinä kuului ja tuli melkonen numeromuisti. Parkanolaisten puhelinnumeroita oli tuolloin noin 250.

Sitten koitti se jännittävä aika päästä valtionpöytään ja välittää ensimmäinen kaukopuhelu. Usein se puhelu vie tiin monien keskustusten kautta toiselle

puolelle Suomea jonne kuuluvuus oli erittäin heikko. Keskukseen ehkä vielä jotenkin kuului, mutta tilaajalle yhdistettynä ei enää kuulunutkaan, silloin keskus joutui välittämään koko sanoman.

Keskustyö oli myös melkoista kynätyötä. Puhelut kirjattiin, puhuttu aika katsottiin sitä varten käymään laitetusta kellosta, sekä laskutettiin taksakirjasta.

Muutoksia oli tulossa, kun saksalaiset asentajat saapuivat 1956 asentamaan automaattikeskuksen. Viidestoista joulukuuta minusta tuli sitten PT-läinen, nykyisin PTL.

Keskuspöydät vähenivät, samoin väki. Nyt oli vain valtionpöytiä kaukopuheluita varten. Aikaisempi kolmivuorotyö vaihtui kaksivuoroiseksi, koska päivystys siirtyi yöksi Tampereelle.

Vuodet kuluivat, ja koitti lopullinen automatisointi. Parkanon käsikauko-

keskus lakkautettiin 31.10.1968. Me kolme viimeistä sentraali-Santraa saimme läheteä. Uutta työpaikkaa meille ei osoitettu, eikä ollut vielä työttömyyskortistoakaan.

Nyt on PTL kuitenkin työnantajani vuodesta -72 alkaen, postin puolella. Silloinen pieni pyörällä tehtävä posti-piirini on muuttunut autolla tehtäväksi. Työaikaankin on tullut lisää kaksin verroin ja sitä mukaa myös edut ovat parantuneet. Työnantajani on myös kurssittanut minut nykyiseen työhöni alkeis- ja postimies-kurssilla.

Hyvä on ollut olla työssä maan suurimmalla työnantajalla niin lennätinkonttorin kuin postialuekonttorin puolella.

Näitä muisteli

LEENA TUOMINEN

PAULI RYTILÄ:

Väinö Aleks Ryttilä, talonpoika ja luottamusmies (3.1.1908—21.9.1988)

Juuret:

Isäni, talousneuvos Väinö Ryttilä, oli paljasjalkainen parkanolainen. Sukunsa viidettä isäntäpolvea Apajan — eli Ryttilänmaassa. Väinö-poika katsoi jo varhain itselleen talonpaikan syrjäisestä ”Viljakan viidasta”, Vanhan Ryttilän hevossaasta. Äitinsä Lyydia hyväksyi uudistilan perustamisen: ”Hyvää maata se on, kun kasvaa voiheinääkin.” Näin isäni aloitti Yliryttilän rakentamisen aittarakennuksen teolla toukokuun 16. päivänä 1934, 26-vuotiaana.

Uudisraivaaja:

Monet epäilivät uuden isännän selviytymistä pimeässä Viljakan viidassa. Kun otti vielä ylioppilasemännänkin. Mutta vanhoja pelloja alettiin laajentaa, kuokalla ja vältillä. Yliryttilän rakennukset alkoivat pilkottaa Yliskylän tielle. Myös maaostotilaisuudet käytettiin tarkoin hyväksi. Viinikkajoen vartta reunustava niittumaiden tilkkutäkki siirtyi vähitellen uuden talon omistukseen. Raivausta jatkettiin aina 1960-luvun alkuun. Viimeisellä, 7 ha:n uudisraiviolla, on jo maisemallistakin merkitystä. Sen todistaa vanhan Hevoshaanmännyn ympäri kiertävä kuntoilijoiden joukko. Nykykielellä voimme sanoa isälläni olleen tietyn vision, johon hän pyrki ja saavutti.

Maanviljelijä:

Isäni oli murroskauden talonpoika. Parhaana miehuuskautenaan hän kynti hevosparilla ja kaivoi ojat lapiolla. Hankkiessaan ensimmäisen traktorinsa, harmaan Fergusonin, hän oli 44-vuotias. Hän ei sortunut myöhemminkään kalliisiin konehankintoihin. Vuosikaudet isä tyytyi hinattavaan puimuriin ja verkkolavakaivureihin.

En kuullut isäni koskaan moittivan tai surkuttelevan työtään maanviljelijänä. Katovuosien menetykset hän kuitasi tokaisemalla: ”Toiste parmmiin.” Vaikka hän suuresti arvosti maataloutteen liittyvään kirjaviisautta oli hän suurpiirteinen. Hän ei esimerkiksi pitä-

nyt siitä, että puimurin jäljiltä etsittiin jyviä pelloilta. ”Pitäähän sitä lintusillekin”, sanoi isä ja heilautti kättään. Toisaalta hän käytti koneen koko tehon. Saatuaan traktoriinsa kolmisiipisen auran, innostui hän niin, että kynti 7 ha:n vuokramaan yhdellä istumalla.

Väinö Ryttilä pyrki mielestäni hoitamaan tilaansa ennakkoluulottomasti ja liikeyrityksen tapaan. Sianporsaita myytiin ja astutuskarjua pidettiin, puukaasupilkkeitä tehtiin sodan jälkeen. 1960-luvun lopulla siirryttiin yksinomaan peltoviljelyyn. Isäni oli ensimmäisiä laajamittaisia pellonvuokraajia näillä seuduilla. Parhaimmillaan, jo talousneuvoksena, vuosina 1971—72, hänellä oli kasvamassa 72 ha. Ruista oli parhaana vuotena 18 ha, syysrypsyä 13 ha. Pirkka-mallasohraa lähetettiin kaksi rekkakuormaa.

Luottamustoimissa:

Väinö Ryttilä ei ollut poliitikko. Hän ei lyönyt ihmisiin ennakkoleimaa. Hän nousi luottamustehtäviin rivimiehestä, ruohonjuuritasolta. Ensimmäisinä lie-nee ollut Suojeluskunnan poikaosaston vetäminen ja Säästöpankin isännistön jäsenyys 1936, vain 28-vuotiaana. Muistelepa Esteri-emäntä isännän lähteneen suojeluskuntaharjoituksiin kesken kiireisen perunannostopäivänkin!

Väinö Ryttilä oli talous- ja hallintomies, titteli jouluna 1967 osui kohdalleen. Hän oli se tarkka ja varovainen mies pöydän päässä, joka piti veroäyrin mieluummin pennissä kuin kahdessa. Vuosia kirkkohallintokunnassa kertyikin 24, vuosina 1948—72. Hänen puheenjohtajakaudellaan perustettiin Harjun hautausmaa ja uusi seurakun-

Uudistalo saa pärekaton kesällä 1934.

takeskus maanostoa ja rakentamista myöten. Väinö Rytilällä oli avoin, myönteinen luonne. Hänellä oli kyky tulla toimeen ihmisten kanssa ja näin tehdä pohjustustyötä pitäviä paketteja varten.

Isäni oli kai oikea säästöpankkimiehen tyyppiesimerkki. Ei ihme, että luottamusmiesura pankissa kesti lähes 40 vuotta ja käsitti kaikki portaat aina hallituksen puheenjohtajaksi asti. Kuollessaan hän oli pankin kunniaisäntä. Myös manttaalikunnan puheenjohtajuutta kertyi neljännesvuosisata, 1948—74. Hänellä riitti aikaa myös riistanhoitoon ja maataloustuottajajärjestöön sekä Keski-Parkanon maamiesseuraan.

Myös yhteiskoulun toiminnassa Väinö Rytilä eteni rivimiehestä luottamusmieheksi. Parkanohan sai oppikoulun ”sotasaaliina” Keski-Vuoksen siirtyessä tänne evakkoon. Ensimmäisten joukossa oli isä talkoohirsiä viemässä. Päiväkausia uurasti hän hevosineen monttua kaivamassa. Myöhemmin saivat rehtorit Yrjö Uotila ja Toini Vainio hänestä juurevan paikkakuntalaisen tukimiehen Yhteiskoulu Oy:n hallitukseen, puheenjohtajaksi saakka.

Mieluisaa oli isän eläkepäivinä seurata viljan tuleentumista Ylirytilän vainioilla. Vielä keväänä 1984,

Keski-Parkanon maamiesseuran johtokunta v. 1956. Eturivissä oikealta Ister Impponen, Väinö Rytilä ja Matti Pokkinen. Takarivissä Tapani Käenmäki, Viljo Talonen, Erkki Laatu ja Reino Virranhaara.

76-vuotiaana, hän kävi traktoreineen kaikilla peltolohkoilla. ”Kyllä siinä monta kertaa sai housuja vaihtaa”, oli ”vainömainen” vastaus luottamustoi-

miin lähtemisestä. Isän elämä päättyi syyskuun 21. päivän iltana 1988. Taatan harras virrenveisuu Ylirytilän pirtissä vaikenä.

1980-luvun Ylirytilä Isoltamännnyltä nähtynä.

Kairokosken alueen kyläseura r.y.

on toimiva kyläseura, joka perustettiin noin neljä vuotta sitten. Kyläseuran alueen rajat ovat etelässä Haapasenlampi, lännessä Visurin ampumarata, pohjoisessa Riuttasjärven pohjoispää-Pioneerivarikko ja idässä Luomanperä Pitkäjärvelle asti ja sieltä Saarelan Metallin kautta Haapasenlampi. Alueellamme on noin 400 asukasta, heistä suurin osa nuoria pariskuntia, joilla on uudehkot omakotitalot ja hyvin hoidetut pihapiirit. Alle kouluikäisiä lapsia on paljon. Tulevaisuutta ajatellen on väestönrakenne siis mitä parhain. Luonnon puolesta on kyläseuran alue erittäin kaunista seutua. Kaunis Riuttasjärvi-Käenkoski-Kairolampi-Kairokoski-Haapasenkoski ja Haapasenlampi, voisiko kauniimpaa maisemaa olla-kaan.

Kun kyläseura perustettiin, oli tarkoituksena lähinnä se, että kaikki tustuisivat toisiinsa, sekä naapureihin että alueen muihin asukkaisiin. Kun tunnemme naapurimme läheisesti ja voimme yhdessä jakaa ilomme ja surumme on elämä tosi antoisaa. Näin yhdessä toimien on elämä onnellista ja rakentavaa, se lisää viihtyisyyttä ja antaa toivoa elämälle.

Näyttöä meillä on ympäristömme hoitamisessa. Olemme talkoovoimin saaneet paljon kaunista aikaan. Olem-

me raivanneet pajut ja risut maanteiden ja katujen ojista, raivanneet puistoja ja niittäneet ruohikoita teiden var-silta. Kukkaistutuksia olemme tehneet kolmena kesänä ja hoitaneet niitä myöhäiseen syksyyn asti. Kauniit kukat ovat antaneet meille viihtyisyyttä palkkioksi työstämme. Viime vuonna saimme aikaan myös kyläkirjan, jonka painos oli 350 kpl. Kirjasessa kerroimme vähän alueemme varhaisemmasta historiasta sekä myös nykypäivästä.

Alueeltamme puuttuu uimaranta, joka lähinnä lapsia ajatellen olisi erittäin tärkeä. Vaikka seuramme alueella on rantaviivaa n. 15 km, puuttuu uimaranta, jossa lapset voisivat uida. Kaitojen vesien Pitkäkoscilla, jonne olemme raivanneet ja kunnostaneet tietä, on hyvä uimapaikka, mutta se sopii vain aikuisille. Ranta on niin syvä, että se on lapsille vaarallinen.

Ensi kesäksi on toiveissa saada leikkikenttä Kiviniittuun. Kaupunki on luvannut rakentaa sen valmiiksi vielä tänä syksynä. Leikkikenttä on todella tarpeen, alueellamme on seitsemän perhepäivähoitajaa, joiden hoidossa on lähes 40 alle kouluikäistä lasta.

Seurallamme on ollut paljon toimintaa. Melkein jatkuvasti on jokin työ meneillään. Intoa on riittänyt kiitettävästi. Viime kevättalvena teimme suu-

ren talkoourakan Kairokosken rautatie-asemarakennuksessa, jossa kunnostimme kolme huonetta seuramme käyttöön. Nyt meillä on siellä hyvät, siistit tilat ja kalusto. Korjauskulut ja kalustohankinnat jouduimme rahoittamaan kyläseuran varoilla. Seuramme jäseniltä saatiin paljon lahjoituksia, se on kiitoksen arvoinen asia.

Tapanamme on ollut muistaa kukkatervehdyksellä kun perheeseen syntyy lapsi, samoin silloin kun joku täyttää 70, 75, 80, 85 tai 90 vuotta.

Sääntömääräisten kokousten lisäksi olemme järjestäneet joitakin muitakin kokoontumisia. On vietetty talvipäivä hiihto-, pilkkionginta- ja muine kilpailuineen. Isät järjestävät äitienpäivä- ja äidit isänpäiväjuhlan. Syksyllä on pidetty juhla talkoiden päättäjäisiksi. Yhteinen polkupyöräretkikin on tehty. Myös joulujuhlaa on vietetty joka vuosi.

Kerroin edellä lyhyesti seuramme toiminnasta. Olen omasta puolestani erittäin iloinen siitä, että olen saanut olla vetäjänä näin pirteässä seuratoiminnassa. Kiitän kaikkia seuramme alueen asukkaita näistä antoisista yhdessäoloista. Toivotan kaikille parkanolaisille hyvää ja rauhallista Joulua sekä onnellista tulevaisuutta.

Leena Järvenmäki ja Eija Vienola esittävät yhteislaulua äitienpäivillä -88.

Kyläseuran voittoisa kaukalopallojoukkue. Vasemmalta Sami Koivisto, Mika Laiho, Juha Laiho, Raimo Helander ja Riku Helander. Kuvasta puuttuvat Marko Syrjälä, Seppo Vihe-lä, Markus Vihelä, Tommi Hirvi, Jani Pennanen ja Janne Vähä-Peltomäki.

Vanhustenhuolto murrosvaiheessa

Suomen yhteiskuntarakenteen vanhenemassa. Seuraava vuosituhat tuo mukanaan suuren määrän ikäihmisiä. Yhteiskunnan on varauduttava tähän, koska etenkin kotona hoidettavat vanhukset tarvitsevat paljon huolenpitoa tullakseen toimeen.

Jotta kunnallinen vanhustenhuolto kykenisi vastaamaan lähivuosikymmenien haasteisiin täällä Parkanossa, on syytä huolella asettua miettimään vanhustenhuollon tulevaisuutta.

Väitän, että asenteissa vanhuksia kohtaan on korjaamisen varaa itsekulakin. Mielikuva vaivaistalosta, jonne ikäihminen menneinä aikoina siirrettiin odottamaan maallisen vaelluksen päättymistä, on ihmeteltävän sitkeässä vielä tänäänkin.

Asenteet saavat alkunsa arvoista ja arvostuksista. Millainen arvo vanhuksella on yhteiskunnassamme? Mikä on meidän vanhuskäsityksemme? Jos näemme vanhuuden arvokkaana elämänvaiheena, jos hyväksymme vanhukseksi itsemääräämisoikeuden omaan elämäänsä, olemme samalla tunnustaneet vanhuksen tasaveroisena keskuuteemme. Myönteisen vanhuskäsityksen omaksuminen ruokkii myönteisiä asenteita vanhuksia kohtaan, mutta jos arvostuksemme vanhuutta ja vanhuksia kohtaan ovat torjuvat kielteiset joku peitetysti tai avoimesti, näkyy tämä kielteisinä vanhusasenteina.

Mielikuvat tulevaisuuden vanhuksista

Nykyistä vanhussukupolvea sanotaan sotien ja puutteen sukupolveksi, jonka elämän keskeisenä sisältönä on ollut kova työ, pula-aika ja sodat sekä Suomen jälleenrakentaminen. Nykyisen vanhussukupolven osaksi ovat tulleet todella suuret elämänmuutokset, ja he ovat päässeet elämänsä viimeisinä vuosina nauttimaan ennennäkemättömästä elintason noususta. Tästä ovat osoituksena eurooppalaisistain hyväntasoinen vanhuuseläkejärjestelmä sekä sosiaali- ja terveyspalvelut, joita parhailtaan kehitetään.

Millainen on vanhus 2000-luvun alkuvuosikymmeninä? Millaisia olemme me keski-ikäiset tai nykynuoret vanhuksina? Tarvitsemme visioita, mielikuvia itsestämme vanhuksina, jotta voimme suunnitella tavoitteita tulevaisuuden vanhustenhuollolle.

Väitän, että aktiiviväestö, sekä keski-ikäiset että nuoret, eivät ole valmiita nykyään hyväksymään itseään vanhana. Eihän meillä ole aikaa ryhtyä pohdimaan noita kaukaisia, vähän ennenai-

kaisia asioita omalla kohdallamme. Meillähän menee lujaa, olemme vahvoja, olemme vahvoilla. Tosiasia kuitenkin on, että tulevaisuudessa pitää sekä keski-ikäisillä että vanhoilla ihmisillä olla samanarvoinen asema. Jos emme tätä jo nyt hyväksy omassa mielessämme ja siirrä tätä myös lapsiimme, meitä tullaan kohtelemaan ikäihmisinä alistavan nöyryttävästi eikä elämän kokemustamme kunnioiteta tippaakaan.

Elämän hallinnan ongelmat

On sanottu, että oman elämän hallinta riippuu tiedosta, mitä oikeuksia omassa elämässä on. Ihmisellä on vapaana olentona oikeus osallistua päätöksentekoon, joka koskee häntä itseään. Vanhat ihmiset voivat parhaiten selvitä tulevaisuuden tehoyhteiskunnassa, jos heillä on riittävästi tietoa ja taitoja ja myös terveyttä olla oman elämänsä ohjaksissa.

Hyvä tulevaisuuden vanhustenhuolto mitataan siinä, miten palvellaan vanhuksia, miten ymmärretään vanhuutta ja nähdäänkö ikäihmiset resursseina yhteiskunnalle, toisilleen ja itselleen.

Kunnassa vallitseva vanhuskulttuuri määrää suurelta osin sen, kohdellaanko vanhuksia vain palvelujen kohteina eikä voimavarana, jolla on paljon annettavaa.

Vanhusten elämänhallinnan taito versoo ilmapiirissä, jossa holhoamisesta ja alistamisesta on siirrytty aktiivisuutta korostavaan ja vanhusten omalta tasolta lähtevään palveluun. Tässä on avain myönteiseen vanhuskäsitykseen ja muutokseen, jota jokaisessa kunnassa tarvitaan. Kysymys on pitkälle asennoitumisesta ja siirtymisestä virasto- ja laitoskeskeisestä ammattikulttuurista palvelukulttuuriin.

Parkanolainen vanhuspolitiikka muuttuu

Mielikuvia parkanolaisen vanhuspolitiikan tulevaisuudesta voidaan toki tehdä. Vanhuksia on täälläkin eniten vuoden 2030 paikkeilla eli n. 25 % väestöstä, ja tuon ajan vanhukset ovat jo syntyneet. Paljon muuta emme vielä tiedä. Emme esimerkiksi tiedä, mitä tarpeita tämä kehitys aiheuttaa asumiselle, terveydenhuollolle ja sosiaalipalveluille. Mitä muutoksia tietoyhteiskuntaan siirtyminen tuo täällä mukanaan, millainen tulee olemaan yksittäisen kunnan vanhustenhuolto, kun

Eurooppa on yhdentynyt? Vietämmekö vanhuutemme kenties aurikoran- noilla etelän maissa rypyyistä nahkaamme kärvähtäen ja unohtaen hallat ja harmit.

Varmaa on, että monipuolisuu- tta tulee huomattavasti lisää vanhusten palveluihin, siitä pidämme tulevaisuuden vanhuksina varmasti huolen. Yleinen hyvinvointipolitiikka, kehittyvä eläkepolitiikka sekä sosiaali- ja terveyspalvelut takaavat aineellisen turvallisuuden. Mikäli emme sairastu dementiaan, vanhuuden muistimenetykseen, meillä on hyvät mahdollisuudet kehittää henkisesti itseämme vaikkapa opiskele- malla.

Vuorovaikutukseen pyrkiminen muiden ihmisten kanssa, osallituminen ympärillä olevan yhteisön elämään ja ihmissuhteiden vaaliminen — siinä tulevaisuuden vanhuksen elämäneliksiiri niin meillä kuin muualla. Oikeastaan on perusteltua, että ryhdyttäisiin puhumaan eläkeikäisistä ja ikäihmisistä vanhuksien sijasta, sillä tulevaisuudessa eläkkeelläolo tulee olemaan pisin vaihe ihmisen elämässä.

Työntekijät ratkaisevat vanhustenhuollon tulevaisuuden

Vanhusten palvelutyö on ihmissuhdetyötä, hoivatyötä, jota esim. tekni- siin ammatteihin verrattuna arvoste- taan vähän. Tämä vähäinen arvostus on johtunut pienipalkkaisuuteen, mut- ta myös ammatillisuuden tehostami- seen työntekijöiden etujen parantami- seksi, mikä on ollut välttämätöntä.

Este hyvälle ihmistydölle on, että työntekijät sulkeutuvat liiaksi omiin ammatillisiin organisaatioihinsa. Täl- löin vanhusten palvelutyö saattaa jää- dä ammatillisuuden varjoon.

Kohtaavatko tulevaisuuden vanhuk- set työntekijässä myös Ihmisen eivätkä ainoastaan ammatillista palvelujen ja- kajaa, on vanhuksille tärkeä tulevai- suuden kysymys.

Toinen vanhustenhuollon tulevai- suutta varjostava uhkakuva on, että melkoinen osa kunnallisen vanhusten- huollon henkilöstöstä tulee lähivuo- sikymmeninä varmasti vaihtamaan alaa. Tällöin uhkaa työvoimapula. Kuka huolehtii vanhustyön laadusta, jos kunta ei kykene houkuttelemaan osaa- vaa, innostunutta työvoimaa alalle, josta ”porkkanat” ovat loppumassa? Vanhuksia tulee riittämään. Lienee tar- peen ryhtyä ajoissa opiskelemaan Eu- roopan eri kieliä, kun yhdentynyt maa- nosamme purkaa tänne pohjan perille halpaa työvoimaa hoiva-ammatteihin. Osaa sitten pyytää espanjalaista kotia- vustajaa asioimaan puolestaan pankis- sa tai vaatimaan turkkilaista tukihen- kilöä tulemaan toisenkin kerran.

Tuokiokuvia taidekerhosta

Parkanon taidekerho on toiminut 16 vuotta, kooten kuvataiteen harrastajia yhteisen asian ympärille. Monenlaista toimintaa ovat nuo vuodet mukanaan tuoneet. Keskeinen asema on ollut opintotoiminnalla ja näyttelyiden järjestämisellä.

Yhdistys järjestää vuosittain taidekursseja, yleensä kesäaikaan. Maalarin on hyvä välillä mennä siveltimiseen ja värituubeineen ulos ja vangita pala maisemaa kankaalleen. Voimakkaassa valossa kylpevä luonto on haastava, mutta ei välttämättä helppo kohde. Kypsää syysmaisemaa on tutkittu viikonloppukursseilla.

Taidekerholaiset harrastavat myös kuvanveistoa. Viime kesänä opiskeltiin betonivalua kansalaisopiston järjestämällä kurssilla.

Viikko Linnankylässä, kurssin ohjaajana toimineen Tarja Törmän kesäpaikassa, oli antoisa ja työteliäs. Monta pitkää päivää aherrettiin, että saatiin mallin muodot vangittua saveen. Sen jälkeen päästiin valamaan kipsimuotti, ja vasta sitten varsinainen valu betoniin. Jännitys oli korkealla, kun varovasti vasaran ja taltan avulla päästiin purkamaan patsaat kipsikuorestaan ja arvioimaan työn tuloksia. Kurssilaisten yhteinen toivomus oli saada jatkossakin saman tyyppistä opintotoimintaa.

Yksi tärkeä toimintamuoto on taide-retkien järjestäminen. Isompana ryhmänä lähdetään tutustumaan nimekkäisiin näyttelyihin.

Viime kesänä kävimme Retretissä ihaillemassa Ilja Repinin taidetta.

Myös pidempiä matkoja on järjestetty. Vuonna 83 tehtiin viikonloppumatka Tukholmaan.

Toissakesäinen viikko Lontoossa oli kulttuurielämys. Aika tuntui loppuvan kesken, sen verran laajoja ovat suurten museoiden kokoelmat. Pelkästään British Museumin tutkimiseen kului useampi päivä.

Tate Galleriassa voitiin tutustua laajaan Picasson näyttelyyn. Nataional Galleriasta löytyi vanhoja mestareita, kuten Vincent van Gogh, Renoir, Rembrandt, Seurat, Matisse ja monta muuta, nähtävää riitti.

Mutta hienolta tuntui kuitenkin palata kotiin. Lontoosta päädyimme muutaman tunnin yön jälkeen, suoraan Parkanon markkinoille. Kirpputori ja arpajaiset saivat lisäväriä Lontoon tuliaisista. Yhdistyksen nuoret olivat jo aikaisemmin taiteilleet katumaalauksen Keskuspirtin edustalle.

Betonivalukurssi Linnankylän koululla kesällä -89.

Myös muita tempauksia on ollut. Saman vuoden maaliskuussa järjestettiin lastenjuhla, jolla oli hyvä yleisömenestys. Monta hauskaa iltaa valmisteluissa vierähti. Väännettiin paperikukkasia, joilla loihdittiin satutunnelmaa yläasteen juhlasaliin. Ohjelman suorittajia saatiin musiikkikoulusta, Kallion päiväkodista, ja myös musiikkileikkikoulun ryhmä esiintyi. Innokkaina lapset seurasivat myös Timo Taikurin esityksiä.

Joulun edellä on osallistuttu seurakuntatalossa järjestettäviin joulumyyjäisiin kaupan arpoja ja koteihin sopivia jouluaiheisia kuvia.

Tapahtumia riittää ympäri vuoden.

Taidekerhossa toimiminen on monipuolista ja haastavaa. Tarvitaan paljon aikaa ja ennen kaikkea ihmisiä, jotka voisivat uhrata vapaa-aikaansa yhteisen hyvän eteen.

Lämpöisiä joulupyhiä kaikille.

Tallinnasta Tenneseseen

Kulunut vuosi oli Parkanon Nuoriso-seuran Valiokansantanssiryhmälle toiminnallinen. Ulkomaisia esityksiä oli kahdessa maassa, kotimaisia esityksiä tai muita tilaisuuksia 6 ja harjoituksiakin 24 kertaa viikonloppuisin. Myös eestiläinen kansantanssiryhmä kävi vieraanamme heinäkuun loppupuolella.

Heti kun jäät keväällä sulivat Georg Otsin reitiltä suuntasimme kohti Tallinnaa. Tarkka ajankohta oli 15.—17. 4. Paikalliset kansantanssinopettajat olivat kutsuneet meidät sinne ja esiintymisiä oli pari kappaletta. Toisena iltana kävimme tanssimassa kutsuvieraille hienossa vanhassa linnassa, jossa olikin todella hyvä tunnelma. Seuraavana iltana oli esitys Tallinnan linnahallissa suurissa kansantanssijuhlissa, jossa oli mukana monia eestiläisiä kansantanssiryhmiä. Taso oli korkea ja esitykset vauhdikkaita.

Tallinnasta selvittyämme pidimme pari harjoitusta ja lähdimmekin mel-

kein heti Tenneseseen osavaltioon Yhdysvaltoihin. Ei tarvinnut välttämättä välillä edes laukkaa purkaa. Virallinen osuus kesti 11.—21. 5., joskin viimeiset kotiutuivat vasta 4. 6. Kaikki palasivat.

Festivaalit pidettiin Murfreesboro (suom. Muropuro) nimisessä paikassa. Muita esiintyjiä oli Kanadasta, Sveitsistä, Jugoslaviasta, Hollannista, Itävallest ja olipa USA:stakin. Ohjelma oli tavanomainen käsittäen kulkueen ja muutaman konsertin iltaisin. Uutta oli kuitenkin päivällä tapahtuneet käynnit lähialueen kouluissa. Oppilaille, jotka olivat 5—18-vuotiaita, olikin hauska tanssia. Vastaanotto oli aika välitöntä ja kannustus voimakasta, jopa joskus liiankin äänekkästä. USA:ssa saimme tottua todella amerikkalaiseen ruokavaltioon. Aamiaiseksi donitseja tai muuta makeaa ja päivälliseksi pikaruokaa ja Coca-colaa. Illalla taisi olla myös hedelmiä.

Muita mainitsemisen arvoisia tapahtumia kesän aikana ei paljon ollut-

kaan, paitsi Rauman pitsiviikot. Sieltäkin oli kutsu saatu. Pyysimme tietenkin Eestiläisistä kansantanssinopettajista koostuvaa ryhmää avuksi jotta itse pääsisimme hiukan helpommalla. He suostuivatkin ja niinpä molemmat ryhmät nähtiin ensi kertaa Raumalla. Parkanon asukkaitakin eestiläiset ilahduttivat esiintymällä kaupungin keskustassa.

Parkanon valioryhmän esityksiä oli myös Parkanon markkinoilla, iltamissa, Metallin majalla ja Kirstin ja Juhanaissa. Tanhulehti tehtiin keväällä parkanolaisten yritysten suosiollisella myötävaikutuksella. Se onkin varmaan luettu jo moneen kertaan kaikissa kodeissa. Lisäksi ryhmä sai englanninkielisen esitteen valmiiksi ja käytettäväksi mahdollisesti tulevilla matkoilla. Amerikkassakin niitä jo lueskellaan.

Ensi vuoden ohjelmaan palataankin sitten Parkanon Joulun seuraavassa numerossa joten ei muuta kuin hyvää ja rauhallista joulua ja uutta vuotta koko kansantanssiryhmältä.

Parkanon ryhmä valmistautumassa festivaaliparaatiin.

Näkymiä metsään

Parkano on metsäinen kunta. Pellon osuus pinta-alasta on vähäinen. Muistona ikimetsistä on jäljellä joukko aarnialueita. Aivan ikimetsäinen ei maise ma liene koskaan ollutkaan, siitä ovat toistuvat tulipalot pitäneet huolen.

150 vuotta sitten Suomi oli Satakunnan osalta varsin metsätön. Niinpä porilainen C. Rosenlew perusti ensimmäisen vesisahansa Parkanon Kairokoskeen, koska täällä vielä oli edes hiukan puita uitettavaksi. Sahauskiintiökseen hän sai 2655 tukkia vuodessa. Se on parin päivän tarve yhtiön nykyiselle paikallissahalle. Lisäksi Parkanossa on kolme muuta huomattavaa sahalaitosta.

Vastakkaisista arveluista huolimatta metsävarat ovat sitten viime vuosisadan jatkuvasti lisääntyneet. Ehkei ole aivan yhtä vanhoja ja yhtä paksuja puita kuin varhemmin, mutta puuta on kaiken kaikkiaan paljon ja myös tukkipuuta. Erityisen paljon Parkanon metsäkuva on muuttanut soiden ojitus ja metsitys. Muuttunut on puustonäkymä aivan kaupungin keskustassakin. Vielä 1950-luvulla näkyi Ylikosken pihalta kaiken aikaa, kun isäntä ajoi 2 km matkan hevosella keskusta. Nyt samasta tieosuudesta ei näy metriäkään ja rakennuksista vain lähinnä kirkon torni. Muilta osin näkymän peittää jokitörmään ja pihaille noussut lehtipuusto. Näin tarkastellen kaupungin vihreys ei ole katoamassa, jos kohta keskustassa muutama rehevä jalopuuistutus voisi tehdä terää.

Nykyajalle on ominaista yhteiskunnan osoittama kiinnostus metsää kohtaan. Se ilmenee mm. huolestumisena terveydentilasta, keskusteluna hakkuu- ja metsänhoitomenetelmistä sekä pyrkimyksenä nostaa verotusta. Metsänomistajien taholla ilmenee pikemminkin irtaantumista metsästä. Moni asuu muualla, tieto metsäpalstan sijainnistakin on saattanut hämärtyä ja toimeentulon tullessa muusta ammatista ei ole taloudellista riippuvuutta metsästä eikä niin ollen hakkuutarvetta-kaan.

Runsaan vuosisadan vallinnut pelko metsien loppumisesta onkin ohi ja ongelmana ovat hakkuusäätöt. Teollisuus tarvitsee pikapuolin neljänneksen nykyistä enemmän raakapuuta. Tarve ei ole kohtuuton, koska nykyisin hakkaamatta jää kolmannes mahdoli-

Viime keväänä jäi Parkanossa sadoittain hyväkuntoisia nuoria pihakoivuja silmujen tuhoutumisen vuoksi lähes lehdettä. Myöhemmin kesällä puut jonkin verran toipuivat versomalla jälkisilmuista.

suuksista. Jos se hakattaisiin, saataisiin vaivatta maksuun maakunnan metsäverot ja jäisipä osa tähteeksikin.

Toki meillä nytkin käytetään metsää tehokkaasti. Itse asiassa seitsemän kertaa tehokkaammin kuin Neuvostoliitossa. Sikäläiset metsävarat ovat meihin verrattuna lähes 60-kertaiset ja hakkuumäärä vain 8-kertainen. Erityisinä ongelmina on siellä Siperian tietömyys ja pohjoiseen virtaavat uittokelvottomat joet.

Perusparkanolainen tuntee edelleen suurta kiinnostusta eränkäyntiin. Myös metsätöitä on lähes koko varttunut nykypolvi nuoruudessaan tehnyt. Onpa Parkanoon voitettu kaksi valtakunnallista tosi raskaan lajin työmestaruuttakin, nimittäin lapiokaivuunaikainen metsäojamestaruus (Eino Ala-Mettälä Kuivasjärveltä) ja pokasaha-ajan motimestaruuskilpailujen pronssisija (Vil-

ho Viita Kuivasjärveltä). Kummatkin suoritukset ovat vaatineet teräksistä miestä.

Nyt innostus metsurinammattiin on laantunut. Monitoimikonetyömaalla huomaakin, että ihminen ei voi kilpaila koneen kanssa. Niinpä koneet kehitettyköön edelleen ja toivottavasti niille löytyy jatkossakin taitavia parkanolaisia kuljettajia.

Moni on saattanut lähiympäristösääseen todeta, että metsä ei ole entiselään. Kuuset ovat harsuja ja karvejäkälän harmaannuttamia. Tuhoja esiintyy runsaasti. Niistä on erityisesti mainittava männyn versosyöpä eli uudelta nimeltään versosurma. Se on erityisen paha aina kylmien ja sateisten kesien jälkeen. Pahoja tuhovuosia on viimeisen kymmen vuoden aikana ollut kolmen vuoden välein, nimittäin 1979, 1982, 1985 ja 1988. Tulevista tuhoista ei

kukaan tiedä, mutta ei ole perusteltua toivoa tämän sairauden häviämisestä.

Kuusilla on ollut lähes vuosittain neulastuhoja, mm. suopursuruostetta ja karisteita. Koivulla puolestaan oli viime keväänä suuria vaikeuksia lehteentulossa. Hyväkuntoisia nuoria pihakoivuja jäi aivan kaupungin keskustassakin satamäärin keväällä ensin lähes lehdettä. Kesemmällä lehtiä jonkin verran puhkesi jälkisilmuista.

Saman tapaisia, mutta lievempiä ongelmia on ollut jo varhempinakin vuosina mm. Tshernobyl-kesänä 1986.

Varhemmilta aikajaksolta ei ole tarkkoja tuhotilastoja, mutta siltä näyttää, että tuhoja on nyt aikaisempaa enemmän. Toisaalta tiedetään ilman sisältävän paljon varhempaa enemmän epäpuhtauksia ja niiden puolestaan aiheuttavan esim. Keski-Euroopassa pahoja tuhoja. Hapansade onkin tosiasia myös Parkanon erämaissa sadeveden sisältäessä normaaliin

verrattuna yli 10-kertaisen happokuorman. Sen seurauksena neulasten vaharakenteet heikkenevät ja ravinteita ja vettä pääsee karkuun. Ennen pitkää tapahtuu happamoitumista ja maassa ja sen myötä haitallisia muutoksia maa-kemiassa.

Taisteluun saasteita vastaan on siten kaikki syy. Rikkipäästöjä onkin voitu jo huomattavasti vähentää ja vastavasti todetaan metsissä tiettyä tervehtymistä. Niinpä näyttää siltä, että naava-maiset jäkälät ovat hiljalleen palamassa metsään.

Saasteita vastaan taistelussa on kysymys myös ihmisen terveydestä. Itse asiassa ei ole sanottua, kumpi on arempi saasteille, ihminenkö vai ko metsä. On syytä epäillä, että erilaiset hengityselinsairaudet eivät ole lisääntyneet sattumalta. Myös allergioita esiintyy nykyään erittäin paljon. Pitäessämme huolta metsästä hoitamme samalla itseämme. Saksassa tehdäänkin otsoniin liit-

tyvää tutkimusta yhä paljon ihmisen terveyden suojelemiseksi kuin konsanaan metsän merkeissä.

Taistelussa happamoitumista vastaan koivu on erityisen hyvä puulaji. Sen osuutta tulisi siten metsässä lisätä. Koivun puolesta puhuu myös meneillään oleva ilmaston lämpeneminen, koivun hyvä jalostettavuus ja sen viimeaikainen teollinen arvonnousu. Viollisena koivulla on ainoastaan hirvet ja niitä puolustavat hirvimiehet. Jotta koivutaimikot säästysisivät pahalta syönniltä, nykyinen hirvien talvikanta tulisi pudottaa puoleen eli vajaaseen kahteen yksilöön 1000 ha kohti. Sekin tarjoaisi vielä paljon metsästysnautintoa, mutta ei nykyistä määrää lihaa. Tästä syystä niiden, jotka metsästävät lihan takia, tulisi suunnata askeleensa lihatiskille, josta tavaraa saa ilmeisesti halvemmalla. Siinä olisi arvokas joululahja tulevien koivikoiden perustajille.

Anni Havunen

Unelma onnesta

Hän oli Selina joka asusti harmaassa pikkumökissään. Hän oli lapsuuteni maailman sadun haltiatar. Satukirjassa oli samanlainen harmaatukkainen, kumaraharteinen mummo. Ja vanha, ainakin satavuotias.

Mutta Selina oli todellinen, kehräsi kyläläisille elantonsa eteen. Kehruukin oli enimmäkseen harmaata, pehmeää villaa. Me lapset pidimme Selinasta paljon. Juoksimme usein hänen tutapaljon, jos ei ollut luuta ovaen takana lukkona. Kun hän oli poissa, oli luuta siinä merkinä.

Erinomainen parantaja hän oli lapsille. Ja lie ollut muillekin. Kesällä tuli pikkuväelle usein haavoja ja monia kolhuja, paljain jaloin kun oltiin syksyyn asti. Ontuen ja itkien oli päästävä Selinan luo. Ja tuota pikaa juoksi lapsi takaisin. Ei Selinalla ollut lääkkeitä, mistäpä niitä. Hän puhalsi kipeään paikkaan ja painoi kyhmyisillä sormiltaan.

Aikuisilla oli tapana puhua Selinasta kuiskutellen keskenään lasten ollessa kuulomatkan päässä. Kun lapsi yritti kuunnella, vaiettiin ja suu supussa katsottiin jotenkin oudosti.

Mutta aika kului, se kun ei pysähdy.

Oli haikeata huomata että lapsuus kipeine varpaineen oli ohi. Nuoruus oli edessä. Se kiehtoi, mutta samalla pelotti. Joku oli kertonut, että Selina osaa ennustaa tulevia ihmisille. Sellainen sanoma sai aikaan kihelmöivän jännityksen rinnassani.

Pääsin jo keväällä ripille, olisi hyvä tietää mitä sitten tapahtuisi.

Nuoruus ja onni, olin kuullut sellaisen sanaparin kuuluvan yhteen. Olisi jännä kuulla, saanko minäkin kokea sellaisen.

Oli pimeä ja ikävin aika vuodesta, syksy. Oli sopiva aika käydä Selinaa kuuntelemassa.

Siellä hän kehräsi hämyisessä tuvasaan. Rukki jouti syrjään, Selinalla oli aina aikaa vieraille.

Kerroin asiani ja ajatukseni. Harmaat, viisaat silmät katsoivat minua pitkään. Ne olivat samaa väriä tuhan kanssa. Lapsikulta, sanoi hän. Miten minä voisin tietää tulevasta mitään, en huomistakaan.

Ja se on siunaus, ettemme tiedä kuukaan. Eikä kenenkään vallassa ole onni, se voima on ihmistä voimakkaampi, joka hallitsee ne pasmat. Toki sinäkin lapsi odotat onnea mutta... niin, onni

on sellainen kaunis mutta kovin hento kukkanen juuriltaan. Se voi kuihtua hetkessä kesän ensi hallasta, saattaa raekuuro katkaista... Mutta koeta lapsi tämä muistaa vaikeuksien tullessa, että UNELMA ONNESTA on pysyvä.

En ymmärtänyt hiukkastakaan, mitä Selina tarkoitti, kuuntelin vain har- taana.

Niin, unelma onnesta, jatkoi hän, on kalleinta mitä voimme omistaa. Se elää ja näkyy kauniimmin kyynelet läpi...

Sitten tuli hiljaisuus. Mutta minä tunsin että hiljaisuuskin puhui. En ollut koskaan ennen kuullut niin kauniita sanoja.

Se oli silloin. Elämä käänsi lehteä. Sinne jäi Selina. Jäi satujen maailma. Jäi sellaista, mitä kovin kaipasin.

Mutta monissa arvaamattomissa elämän mutkissa olen muistanut Selinaa. Ja tajunnut että hän tiesi paljon. Hän omasi sellaista tietoa, jolla on ikuista arvoa, katoamatonta.

Siellä lehden kääntöpuolella on sel- laista, jota voin katsella ja käydä siellä satujen mailla.

Juoksen Selinan mökille, jos ei ole luuta lukkona...

Joulu

Joulukellot soivat
lapset karkeloivat,
innoissansa odottavat
koska he nyt lahjat saa.
Joululahjat pukki tuo
ilon, riemun meille suo.
Joulu on niin ihanaa
lapset pukkia rakastaa.

MARKO KALLIOHARJU 4A

Joulupukki

Joulupukki ajaa reellään
luokse kilttien lapsien.
Joulupukki lahjat kantaa
lapset hälle suukon antaa.
Porot joulupukin kotiin vie
vaan synkkä on tie.
Joulumuori keiton keittää
joulupukille ja tontuille.
Kun on syöty
joulupukki nukkuu kuin tukki.

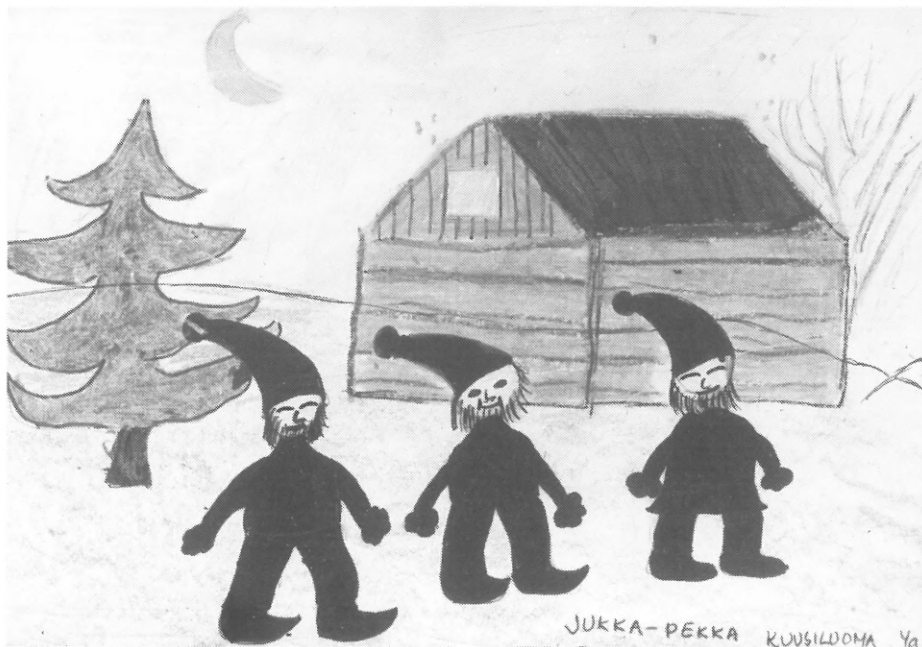
SOINTU SAHIMÄKI 4A

Aattoiltana

Aattoillan yössä
tontut ovat työssä.
Lahjoja ne tekevät,
sinne tänne menevät.
Ovikello soi.
Joulupukki lahjat toi.
Lapset iloitsee,
kun tontut kirjoittelee.
Koirat haukkuu yössä.
joulupukki taas työssä.

PETRI NIEMINEN 4A

Tonttu

Tonttu sisään kurkistaa
piparien hajun haistaa
kirjaan merkitsee: plus.

EILA KUUSISTO 2A

Parrakas joulupukki

Olipa kerran joulupukki,
jolla oli niin iso parta,
ettei se mahtunut
ovesta sisään.

MARKUS MÄNTYNEN 2A

Joulumuorin resepti

Mannapuuron makean teen.
Otan pippurin, etikan, ryynit
ja muut.
Tontut tuovat jo joulupuun.
Pukki kiertää kylät nuo,
vanhat, tutut, isot, pienet.
Joka talossa hän käväisee
ja lapsilta kysäisee:
"Onko täällä kilttejä lapsia?"

JOHANNA VIENOLA 4A

Jää

Jää on vielä heikkoa
se pelotti metsän peikkoa
ei jäälle nyt mennä saa
se ken jäihin putoaa
saa flunssan kaamean.

HELI RAJAMÄKI 5C

EEVA VUORIO 5C

Lahjojen jakoa

Kiltit lapset lahjat saa
koulussa on mukavaa.
Tuolla istuu Niina,
tuolilla on Tiina.
Joulupukki tuo
lahjat meille suo.
Ville tuolin saa,
Musti makkaraa.

ALMA LEPISTÖ 4A

Enkelin lento

Enkeli lensi taivaaseen,
näki siellä ihmisen.
Enkeli lensi alaspäin,
mutta silloin huomasi,
että näki väärinpäin.

ELINA FRIIMÄKI 2LK

Talvilohikäärme

Talvilohikäärme Nuhanenä
oli aamukävelyllä.
Ensilumet olivat tulleet.
Nuhanenä riemuksi lumesta,
koska hän oli talvilohikäärme.
Mutta hän kaipasi ystävää.
Samassa orava hyppäsi
puun oksalta alas ja kysyi:
"Oletko sinä minun ystäväni?"
"Voinhan minä", jupisi lohikäärme.
"Jippii!" huusi orava.
"Viimeinkin sain ystävän!"
ja niin sai lohikäärmeekin.

KAISA LEPISTÖ 2A

Lumiukko

Pakkasella pienoisella
syntyi lumiukko
Tiina, Timo väsäivät
vanhan pakkasukon
Lumiukko, pakkasukko
suli suojasäällä,
vaikka Timon villatakki
oli sillä päällä.
Tiina, Timo odottivat
uutta pakkassäätä,
että saisi lumiukko
nähdä kevätjäättä.

PETRI NIEMINEN 4A

Joulupukin pulma

Olipa kerran joulupukki,
joka lähti mökiltä kaupunkiin,
mutta hän juuttui lumeen.

JANI NIEMENMAA 2A

Lumihutale

Lumihutale putosi maata kohti
se aina pohti:

"Miten tässä mulle käy,
kun maata ei vielä näy?"
Lumihutale maahan tupsahti
ja lumihankeen hupsahti.
Lumihangessa on virkeää
mutta kuka tuolla piilee?
Toinen lumihutale!

SAMULI SUURINIEMI 5C

Porsas pieni

Oli kerran porsas pieni,
jolla oli pieni sieni.
Se odotti joulua ja
ajatteli koulua.
Se näki, että lumihutaleet
tippuivat ja meni ulos.
Se ajatteli: tässä on talven
ja joulun tulos.

PAULIINA JOENSUU 2A

Lumiukko pakkassäällä

Lumiukko pakkassäällä
luistelevaan lähti
luistimet on aivan uudet
huivi senkun liehuu
lumiukon posket punoitti,
lumiukko nukahti.

TIINA PAAKKINEN 2A

Lumihutaleen retki

Olipa kerran lumihutale,
joka laskeutui maahan.
Hui, mikä vilinä ja vilske!
Lumihutale oli vähällä
jäässä auton alle.
Niinpä hutale päätti
lähteä takaisin lumipilvelle.

TANJA ARPALO 2LK

Joulu

Lumiharso peittää maan
joulu tulla hipsuttaa
ja ovehen jo kolkuttaa
joulu tullut on!

KAISA OJANEN 3LK

Yrittäjäpalkintojen saajat 1988

Alamettälät ja Jylhät

Vuoden yrittäjänä 1988 liikelämän alalta palkittiin Parkanossa Kuljetusliike Matti Alamettälä Ky. Yrittäjäpalkinnon maa- ja metsätalouden alalta saivat Anna-Maija ja Kauko Jylhä Kuivasjärveltä.

Matti Alamettälä hankki ensimmäisen kuorma-autonsa vuonna -52 meijeri-autoksi. Maitoa meijeriin hän kuljetti vuoteen -56 saakka, jolloin lasti vaihtui puutavaraksi. Siitä asti puutavarakuljetukset ovat olleet hänelle merkittävien työllistäjä.

Puutavaraa hänen autonsa ovat ajaneet enimmäkseen Rauma-Repolalle. Viime vuonna raakapuun kuljetuksissa sekä hakkeen ja purunkuljetuksissa oli Alamettälältä Rauma-Repolan sahalle neljä kuorma-autoa. Lisäksi yksi auto oli Kuivaston Sora Oy:n sorakuljetuksissa.

Kuljetusliike Matti Alamettälä Ky on vuosien mittaan kasvattanut toimintaansa yhden auton yksiköstä viiden

kuorma-auton ja 10 työntekijän yritykseksi.

Matti Alamettälä on toiminut ansiokkaasti alansa järjestötoiminnassa. Suomen Kuorma-autoliiton puutavarajaoston johtoryhmään hän on kuullut vuodesta -71. Hän on ollut perustamassa läänin puutavarajaostoa ja toiminut sen puheenjohtajana toistakymmentä vuotta.

Monipuolinen maaseutuyrittäjä

Maatalousyrittäjäpalkinnon saaneiden Anna-Maija ja Kauko Jylhän tila Parkanon Kuivasjärvellä on erinomainen esimerkki monipuolisesta maaseutuyrittämisestä. Vahvan maatalouden ohella he ovat harjoittaneet maaseudulle sopivia sivuelinkeinoja siitä pitäen, kun tila siirtyi heidän nimiinsä.

Anna-Maija ja Kauko Jylhän nimissä tila on ollut vuodesta -60. Tilan kokonaispinta-ala on nyt runsaat 160 hehtaaria, josta peltoa runsaat 20 hehtaaria.

Maito ja naudanliha ovat olleet tilan päätuotantona alusta lähtien. Lypsykarjaa on lisätty vuosien mittaan. Vuonna -81 tilalla otettiin käyttöön uusi, ajanmukainen navetta.

Jylhät ovat sivuelinkeinonaan kasvattaneet mm. broilereita. Tuotanto oli enimmillään 30.000 kappaletta ollen -60-luvulla Suomen suurimpia maaseutukasvattamoita. Broilereita kasvatettiin kymmenkunta vuotta, jonka jälkeen pidettiin kanalaa.

Turpeen jatkojalostaminen kukkamullaksi alkoi Jylhillä myös -60-lvun alussa. Tämä toiminta jatkuu edelleen. Kukkamultatuotanto on antanut töitä myös perheen ulkopuolisille.

Hirsihuiloita Kauko Jylhä on rakentanut avaimet käteen -periaatteella vuodesta -65 lähtien. Jylhä toimittaa valmiiden huviloiden lisäksi myös hirsikehikkoja huvilarakentajille. Hirsiveistämössä on Jylhällä ollut vierasta työvoimaa kesäisin.

LEA LUODETLAHTI

Yrittäjäpalkintojen saajat Maija ja Matti Alamettälä (kuvassa vas.) sekä Anna-Maija ja Kauko Jylhä.

**KULJETUSLIIKE
SAKARI MAJA**

39700 Parkano
puh. 933-82233

**Lähikauppa
Tuunainen**

39750 KUIVASJÄRVI, puh. 36 116

Näkymä kotini ikkunasta

Oli ilta. Kävelin ikkunan eteen ja istahdin sohvalle. Katsoin ikkunasta ulos. Huomasin taivaan olevan monivärisen. Arvelin, että nyt on iltaruskon aika. Koskikin suhisi omassa paikassaan ja kalat hyppivät innoissaan. Yht'äkkiä minulle tuli kummallinen olo, tuntui kuin olisin ollut merenneito keskellä aavaa merta.

Pian kuitenkin heräsin mietteistäni ja rupesin ihailemaan taivaan lintuja. Ne olivat kauniita. Niitä oli monivärisiä. Ne lensivät huolettomasti kohti kaukaisia kiviä. Kissa kalasteli kaloja, sillä se oli sen mielipuhua. Puut humisivat pelottavasti, mutta ajattelin, että ne juttelivat vain keskenään. Huomasin, että mies käveli rantaa kohti onkivapa kädessään. Miehellä oli punainen

sadetakki ja polven yläpuolella olevat saappaat. Hän heitti onkensa veteen ja hetken kuluttua nosti ison vonkaleen rannalle.

Hän heitti yhä uudelleen ja uudelleen. Hänellä oli pian koko ämpäri täynnä kaloja. Pian mies kuitenkin lähti pois. Oli tullut jo niin pimeä, etten erottanut muuta kuin kauniita tähtiä taivaalla ja kuun valaiseman kosken. Koski humisi kauniisti. Tuntui kuin se haluaisi kertoa minulle jotain. Taisin vähän nukahtaa, mutta ei se mitään, sillä virkosin heti. Paloin halusta päästä ulos salaperäiseen yöhön, mutta sitä en uskaltanut tehdä. Mitähän äiti-kin moisesta sanoisi? Pian kuulin isän huudon: "Hoi Marju! Tule nyt jo nukkumaan." Mikäpä siinä auttoi. Isää oli toteltava.

MARJU VIHELÄ
Keskustan ala-aste 5 b 11 v.

KIITÄMME ASIAKKAITAMME KULUNEESTA
VUODESTA SEKÄ TOIVOTAMME RAUHAL-
LISTA JOULUA JA HYVÄÄ UUTTA VUOTTA.

**W RAKENNUSLIIKE
VIITASALO KY**

39700 PARKANO, PUH. 933-81293

**PARKANON AUTOKESKUS
VÄINÖ VIITASALO KY**

Puh. (933) 81293

**Kello-Kulta
E.Syrjänen**

Puh. 82181

**OPTIKKO
SYRJÄNEN**

Parkano — Puh. 82181
Ikaalinen — Puh. 6520

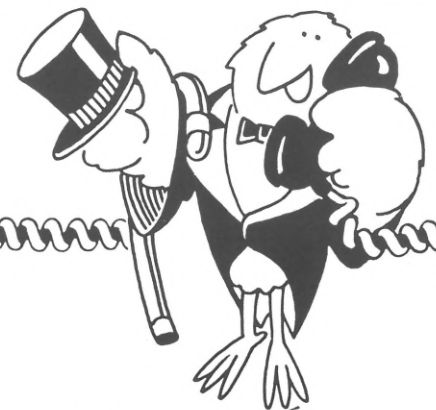
**SANELMAN
VAATEAITTA**

Parkano 82551

**PARKANON
KESKUS-
KEMIKALIO**

PARKANON KUMIKORJAAMO

PARKANO PUH. 82149

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**Ikaalisten-Parkanon
Puhelin Osakeyhtiö**

PARKANON APTEEKKI

PUH. 82022

Multien multa **Kekkilä**

- Kukkamulta
- Kestomulta

PARTURI-KAMPAAMO-SOLARIUM

Auli

puh. 83 151
Parkanontie 45—49
39700 Parkano

PUUTAVARA-ALAN ASIAANTUNTIJA
POHJOIS-SATAKUNNASSA

LEMPISEN PUU KY

39700 Parkano puh. 933-815 20
Telefax 933-816 74

HEISKA & KOSKINEN OY

34740 Luhalahti
(931) 717631

**Kun
pikkunälkä
yllättää**

PUISTOGRILLI

**Parkanontie 41
puh. 83740**

PARKANON TB-HUOLTO

J. Kuivanen

Puh. 933-82409

PENNI BENSAITRALTA
SUOMEN URHEILULLE.

PENNI BENSAITRALTA
SUOMEN URHEILULLE.

Elintarvikekioski JAAKKISKA

Jaakkola puh. 3903

- Kolari ja ruostevauriot
- Moottorikorjaukset
- Katsastusremontit
- Myös maataloustraktorit ja koneet

KONEKORJAAMO MARKUS RIIHIMÄKI

Jaakkola puh. 3903

Samara
Lada

Mitsubishi
Skoda

VALTUUTETTU HUOLTOKORJAAMO

- Huollot
- Takuuasiat
- Korjaukset
- Varaosat

PARKANON AUTOKORJAAMO

J. & J. KOSKINEN

Pentin teollisuusalue
puh. 81303

SAMARA

LADA

- UUDET AUTOT
- VAIHTOAUTOT
- VARAOSAT

PARKANON KONELA-AUTO

Pentin teollisuusalue puh. 810 00

MAALAUSLIIKE HANNU NUMMELA

puh. 83215

Tuo nyt autosi TALVIHUOLTOON.
Meiltä saat VARAOSAT JA TARVIKKEET
— AINA EDULLISESTI —

AUTO-LAHTINEN OY

39700 PARKANO, puh. 82507

FIAT JA
OPEL-
HUOLTO

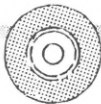

KUORMA-AUTOKULJETUKSIA

- SIIRTOLAVOJA
- NOSTURI
- PYÖRÄKUORMAAJA

JUHANI RAJALA

PARKANO puh. koti 933-813 93,
auto 949 231 422

- TAKSI
- 26 HENGEN BUSSI
- 50 HENGEN BUSSI

HANNU TURUNEN

Puh. 82203, autopuhelin 949 236640

OY SANTOO **TRADING LTD**

PARKANONTIE 76, 39700 PARKANO
Puh. (933) 81901

RAKENNUSPALVELU JOUKO LAIHIA KY

- PIIRUSTUKSET
 - SUUNNITTELUT
 - VALVONNAT
- PUH. 933-82423

PHILIPS — TUNTURI
JOULUA JUHLISTAMAAN
Alan vanhin erikoisliike paikkakunnalla
PYÖRÄ JA TV-HUOLTO KY
puh. 82185

**PARKANON
KEHRÄÄMÖ**

Lankatori puh. 82215
Lankasuuli puh. 82204

VAIHTOLAVA-, NOSTURI- JA JÄTEKULJETUKSET Parkanon Puhdistuspalvelu Esa Rikalainen ky

puh. 82349

- säiliöauto 949-232129
- nosturi, vaihtolava 949-231329

PARKANON BETONI KY

om. SIRKKA NIEMINEN
puh. **35125**

TRAKTORI- JA KAIVURIURAKOINTIA PENTTI KUUSIKKO

puh. 949 233639

PARTURI-KAMPAAMO YLINEN

Pankkitori, puh. 81060

KORARITYÖT • MAALAUKSET

PARKANON AUTOMAALAAMO KY

Parkano, puh. (933) 81278

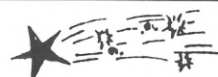
RINNEMAIKEN TILI KY

Keskuskatu 7
puh. 82555

TM-RAUTA OY

Myydään uutta ja vanhaa käyttörautaa

P. 933-82206
Autop. 949 233181

DENEB
music & wear

PARKANONTIE 41, puh. 933-83770

LIISAN KIOSKI

Keskusk. 2

· LÄMPÖ · VESI
· ILMASTOINTI

Esko Paavilainen Ky

Parkano, puh. 933-82200

HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA

Parkano, Kirkkok. 5

VOLVO JA NISSAN SOPIMUS- HUOLLOT

HUOLTAMO
Arvo Lanne Ky

Puh. 83166

Valmistamme mittatilaustyönä **KEITTIÖKALUSTEITA** **PUUSEPÄNLIKE** **ARI SOKKA**

Vaasankatu 12, p. 933-81637

OMPELIMO **T:mi MARJUT YLISALO**

Aureentie 36, Parkano

Soittele puh.82809

PARKANON PALAVALINTA

— Kankaat edullisesti pakoilta sekä paloina

Avoinna: ma—perj. 10—17
lau 9.00—13

Puh. 82252, kot. 85436

PARTURILIKE **ELISA RISTOLAINEN**

Puh. 81266

kesport **parkano**

Parkanontie 66, 39700 PARKANO
Puhelin (933) 838 40

TAIDE JA KEHYS

Puh. 81192

Korjaukset ja lavarakenteet

JUSSIN AUTOMYYNTI JA -KORJAAMO

Om. Juhani Kaartinaho Parkano
Puh. 933-33105

STIHL
RAKET

URHEILU- ja KONELIIKE
J. KYRÖNVIITA
PARKANO PUH. 1254

RENGAS-BETONI KY

Betonituotteita edullisesti
Velj. Kaunismäki

Puh. 81665 tai 35205

POIKKEA KAHVILLE ! **TERVEYSKESKUKSEN** **KANTTIINI**

Arja Ranta-aho

Saarelan
Metalli
Parkano, puh. 82831
Autopuh. 949 233881
Telefax 933-83787

USVA

**PARKANON
SIIVOUSPALVELU OY**
Puh. 933-83777

4WD pakettiauto + yhdistelmillä edullisesti ja kätevästi

- Tavarakuljetukset, muutot ym.
- H-autojen + traktorien siirrot
- Peräv. kantavuudet: 1,4 ja 2,8 ton,
sisälev. 1,77 m.

PARKANO puh. 81221
AUTOPUH. 949 233676

G. KORPINIEMI

*Kiittäen yhteistyöstä
ja Hyvää Joulua sekä
menestyksellistä vuotta 1990*

**KIINTEISTÖ-
MARKKINOINTI KY**

ESA OJANEN LKV 933-83290
Keskuskatu 4, 39700 Parkano

TAPIOLA-YHTIÖT WIITAMATKAT / Asioimisto:

Esa Ojanen,
Kirkkokatu 1
39700 Parkano,
Puh. 83290

TOIMISTOTUKKU

Ala-Kauhaluoma & Jokela
Parkanontie 90. Puh. 817 48

**Paikkakunnan konttorikoneiden ja
tarvikkeiden erikoisliike. Myös kotiin
ja kouluun.**

ELEKTRIA ON KAIKKI SÄHKÖSTÄ

ASiantunteva, TARPEESI
HUOMIOIVA SUUNNITTELU
LAADUKKAAT TUOTTEET
JA SÄHKÖTARVIKKEET
AMMATTITAITOINEN, HUO-
LELLINEN ASENNUSTYÖ!
KUNNOSSAPITO- SEKÄ
HUOLTOPALVELU!

**Sähköasennusliike
SUOMILAMMI**

Parkanontie 41 39700 PARKANO puh. 933-81600

ELEKTRIA

Kiitän kuluneesta

Vuodesta -89

Onnea Vuodelle -90

**PARKANON
OMPELU- JA KODINKONE KY**

933-
82294 TAI 83555

Lasten ja nuorten asusteiden
erikoisliike Parkanossa

JUNIORAPILE

Parkano, puh. 82676

VUOKRATAAN HENKILÖNOSTOLAVAA

Kiinteistöjen hoito
ja huoltotyöt
Saneeraukset

Sulkupuomi ja
lippusiima-
aitaukset

**Parkanon
PIKA-APU**

Reijo Riihimäki
autoon 949238979 kotiin 83226

SUOTOVESIEN
PUMPPAUKSET

**PARKANON
KOPIO JA KONTTORIKONE OY**

* Valokopiot * Nonisteet * Piirustusjäljennökset *
* Laskimet * Kirjoituskoneet * Leimasimet * Konttorikoneet *

SUUN.TSTO OLAVI KINNUNEN
Keskuskatu 4 Parkano Puh. 933-2980

Ikkunalasia määrittäen leikattuna,
nopeat toimitukset ja edulliset hinnat

PARKANON LASIPALVELU/KORUPEILI OY

Puh. 82842, Fax 83227

**SILMÄLASIEN JA PILOLINSSIEN
ERIKOISLIKE**

NISSEN NÄKEVÄT SILMÄT

HYTTISEN LIIKETALO 39700 PARKANO PUH. 933-811 4

**KODINKONEHUOLTO
JUKKA KIVIMÄKI**

39700 Parkano, puh. 933-811 85
Autopuhelin 949 236 284

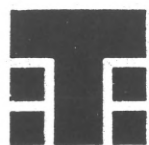
KONEPAJA KoPAR OY

PARKANO

Puusepänliike

PAJUNEN KY

39700 Parkano, puh. 933-82254

**RAIVALAN
KYLÄKAUPPA**

PUH. 53215

KEHYSTÄMISEN JA
TAITEILIJATARVIKKEIDEN
ERIKOISLIKE

Raamikko

Käenmäentie, Parkano
Puh. 933-82749

TYÖKALUT, KONEET YM. TARVIKKEET
KOTI- JA AMMATTIKÄYTTÖÖN
MYY:

PARKANON PIENTYÖKALU

Puh. 933-82939

KRUUNU-TURVE

A & J Nieminen

39660 LAPINNEVA

☎ 933-35 103

**MAALAUSLIIKE
ERKKI NIEMENMAA**

39700 Parkano, puh. 82589

— HINAUSPALVELU
— PAKETTIAUTOPALVELU

PAULI SYVÄNEN

Parkano, 933-82726 tai 949232270

ASENNUKSET JA SUUNNITTELUT HOITAA

PARKANON SÄHKÖTUOTE KY

39810 Linnankylä, puh. 933-34293

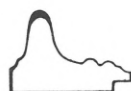
**KULJETUKSET
KTK**

LÄÄNIN KULJETUS OY

Parkano, Säästökulma, puh. 82090

**YLISKYLÄN ELINTARVIKE
SEIJAN KISKA**

P. 81172

LAATULISTOJEN VALMISTAJA

PARKANON LISTA OY

Puh. 82811 telex 22284

Kodinkoneiden ja kylmälaitteiden

**VALTUUTETTU HUOLTO,
VARAOSA JA TARVIKEMYYNTI**

**Parkanon KY
KODINKONEHUOLTO**

T. Mansikkaviita p. 82460 ja 949320247

Asemankatu 20, 39700 PARKANO

ELÄMÄNTAVAKSI AJAVAT.

Jos tarvitset

- rakennus- ja rakennepiirustuksia
- kustannusarvioita
- rantakaavoja
- tai kiinteistönvälittäjän palveluja
niin ota meihin yhteyttä

**INSINÖÖRI- JA KIINTEISTÖTOIMISTO
HAVANKA KY LKV (A)**

PARKANO, PUH. 933-82702

**VOLVO K-AUTO PALVELUPISTE
PARKANOSSA**

- ★ Raskaan kaluston korjaukset ja varaosat
- ★ Hydraulikkaletkut, liittimet ja komponentit
- ★ Laakerit ja laakeriyksiköt
- ★ Ajopiirturimittaukset
- ★ Päälle rakenteet

**PARKANON KONE
JA METALLI**

Riihiviita Ky
933-82750 949-234586

RAKENNUTTAJAT
Hankkeen toteuttaa

PARKANO STEEL KY

Teollisuuden alihankintaa

- RAKENTEET
- KONEISTUKSET

Lapinneva, puh. 933-35230

*Joulu tulee
Vaatehuoneen kautta!*

O T E M U O D I N M A A I L M A S T A

vaatehuone^K

Pihlajaviita

puh. 82227

- AUTOTARVIKKEET JA VARAOSAT
- HITSAUSVÄLINEET
- VOITELUAINET
- POLTTOÖLJY MYyntI
- TYÖKALUT YM. YM.

KUIVAS-MYYNTI KY

Av. ma—pe 16—18, la 9—12

Puh. 36288

Muina aikoina puh. 36255

ELINTARVIKKEITA
PIRKON KIOSKI

JOKAMIEHEN TAVARATALO VIINIKASSA
PARKANO AVOINNA: MA—PE 11—21
PUH. 83666 LA—SU 10—21

Leipomo puh. 82893 **Liike** puh. 83339
Tule viihtymään kahvilla **KONDITORIA-KAHVIO** puh. 81811
(Osuuspankkia vastapäätä)

S. VIITASALO KY

34102 ja 34200
Telefax 34285
Kihniö Linnankylä

Lämmintä Joulua

PARKANON LÄMPÖ OY

KOSTIN KORJAAMO

Kiviniitunkatu kp2

 933-82760

MARTTI NURMI

39700 PARKANO, PUH. (933) 82071

**SUUT MAKEAKSI
tikkari
MUSEOKUJAKAKSI**

KIITOKSET HYVÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ
RAUHALLISTA JOULUA

**HATAN
PUUTARHAPALVELU**
Satakunnankatu 22 PARKANO

PARKKU-*Arta*

Keskuskatu 4, Parkano puh. 81 300

**LAHJA- JA
LUONTAISTUOTELIIKE**

PARKANONTIE 41, PUH. 83275

Sepänkatu 4, Parkano, puh. (933) 81 100

**TERVETULOA EDULLISILLE
CARATIA -OSTOKSILLE**

**PARKANON
KELLOLIKE**
Kalliokoski & Maijala
puh. 82588

39700 Parkano puh. 933-2969

VAATTEITA
AIKUISILLE NAISILLE

vaate-soppi

Parkanontie 41, puh. 82697

**PARKANON
RAKENNUSSÄHKÖ OY**

Parkanontie 84. Puh. 933-81373

Mini
Market *Helena*

Parkano puh. 933-81640

LÄNSI-SUOMEN MAA- JA VESIRAKENNUS OY

39700 PARKANO

Toimiala maa- ja vesirakentaminen
(Esim. huvilarantojen kunnostukset).

Läh. Luojus 933-83330, autopuh. 949-233 885.

KÄYTTÖ- JA LAHJA- ESINEET PUUSTA

- kiulut
- haarikat
- kulhot
- tynnyrit
- leikkuulaudat
- puuautot

- saunaritilät
- kolpakot
- taloustarvikkeet
- leilit
- kellot
- naulakot
- leipälapiot ym.

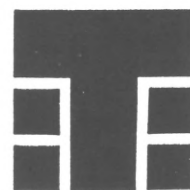
Valmistus ja myynti:

Puutyöliike Pelkonen

39660 Lapinneva, puh. 35139. Parkanosta Poriin n. 7 km.
Osoiteviitta KIULUVERSTAS.

— MYYMÄLÄAUTO — KYLÄKAUPPA

ANSSI RINTALA

Lapinneva

Puh. 933-35172

TOIVOTAMME
RAUHALLISTA JOULUA
JA HYVÄÄ UUTTA VUOTTA

Mainospalvelu Tarja Puolanne

puh. 81870

Riipisen Kukka ja
Hautauspalvelu Ky

9 HENGEN TAKSIA

SAATAVAN AJOON

MARTTILA

Kuivasjärvi 933-36 255, autopuh. 949-231610

AUTOMAALAAMO

P. Honkaluoma Ky

Jaakkola, puh. 3945, koti 81408

PELTISEPÄNLIKE

Alamettälä & Koivisto

Puh. 82027

Hyvää Joulua

toivottaa

AUTOILIIJA AULIS KUUSISALO

Parkano, puh. 82798

tai 949-231750

Huoltokorjaamo E. LEPISTÖ

Korjaamo Parkanon Varaosakeskus

Puh. 93380

**KAIKKI JOULUUN
HALPAAN
hamsteri-
HINTAAN**

hamsteri

**PARKANO TEOLLISUUSKATU 2 Puh. 81142
HAMSTERI PALVELEE PITKÄÄN.**

LEPPÄKOSKEN SÄHKÖSAKEYHTIÖ

Pääkonttori Ikaalisissa**86362**

Aluekonttori Parkanossa**82179**

Sähkövikailmoitukset
kaikkina vuorokaudenaikoina**86411**

Kuluttajan omien laitteiden vioista käännättävä
sähköasennusliikkeen puoleen.

LAPINNEVAN KYLÄKAUPPA

39660 Lapinneva, puh. 933-35113

TOIVOTAMME KAIKILLE PARKANON JOULUN LUKIJOILLE
HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!

RAUMA-REPOLA OY

Parkanon konepaja, 39700 Parkano

RAUHALLISTA JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA TOIVOTTAA

Kuljetusliike

MATTI ALAMETTÄLÄ KY

39700 PARKANO

YRITTÄJÄ PALVELUKSESSASI

KIITÄMME ASIAKKAITAMME KULUNEESTA VUODESTA JA TOIVOTAMME

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

TRANSPONT.

AGA

PARKANON JÄTEHUOLTO

OLAVI KAIJA KY Puh. 82426

MUISTA MONIPUOLISET ARTIKKELIMME

- POSLIINIT
- ERILAISET ASKARTELUTARV.
- KEHYSTYSPALVELU
- RUNSAS KORTTIVALIKOIMA
- LELUT BRIO, PLASTO ym.

EDULLISIN OSTOPAIKKA PARKANON PAPERI OY

Keskuskulma
puh. 81 812

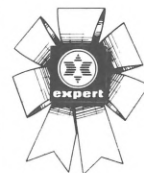
- Saat halvalla korkealaatuisia tuotteita
- Edulliset maksuehdot
- Ilmaisen kotiinkuljetuksen

• ASKO • ISKU • ARTEK • SOTKA •
MUURAME • JA 60 MUUTA VALMISTAJAA

SISUSTUSTALO TAMMELA

Teollisuustie 2 39700 PARKANO Puh. (933) 81331
Torikatu 15, 38700 Kankaanpää. Puh. (930) 81331
Soutajantie 4-6, 39500 Ikaalinen. Puh. (933) 87654

HYVÄÄ
JOULUA
TOIVOTTA

EXPERT. LAHJASSA LAADUN MERKKI!

RADIO JA TV
Rajala OY
PARKANO
Keskuskatu 8, puh. 81510

Meiltä saat Eiri-kuvat ylihuomiseksi.
Erikoisliikkeessä saat erikoispalvelun.

PARKANON KUVAAMO KY STUDIO ES

P. 82433

SAAT HYVÄN
MIELEN JOULUUSI

Se hyvä kotoinen
ruokakauppa
keskellä Parkanoa
Poikkeaa!

MestarinTori
KESKUSKATU 7, PARKANO 82031

PARKANON RAKENNUSTARVIKE

Pekka Seppälä Ky, Hahkamäenkatu, Parkano puh. 826 96

FYSIKAALINEN HOITOLAITOS

Parkanon ☎ 81498
KUNTOUTUSKULMA

Keskuskatu 7

ESSO
sinun ehdoillasi

PARKANO PAULA KUIVANEN

Keskuskatu 10, puh. 83395

HUOLLOT • PESUT • KORJAUKSET • RENGASTYÖT
POLTTOAINEET ITSEPALVELUNA JA PALVELUNA
MYÖS VALO- JA MOOTTORIPETROOLIT
KORTTIAUTOMAATTI BENSIINILLE JA DIESELILLE
TOYOTA HUOLTO JA VARAOSAT

**Kansityöt, tasohiontaa,
kampiakselihiontaa,
sylinterin poraukset**

**Moottori
KONEISTAMO
TOIVONEN KY**

Parkano puh. **813 23**

Jos on ongelmia kiinteistönhoidossa,
ota yhteys Pekkaan

Suoritamme:

siivoukset
nurmikon ajot, lumityöt
ulkoalueiden puhtaana pidon

**Kiinteistöpalvelu
P. Koskenmäki**

Puh. 933-82828
auto 949-630272

39700 Parkano
Puh. 83698, Parkanontie 90

**Valmistan oikea ja vasenkätisiä
kiväärin tukkeja.
Korjaan myös aseita.**

**SORVAUSTYÖT
LAAKERIT
LAAKERIYKSIKÖT**

**SORVAAMO
E. AALTO**

Puh. 949 620765
Parkanontie 90

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA**

RAKENNUSLIIKE HANNU RINNE OY

Vastaava mestari Pertti Tuuri, puh. 81044

MAALAUSLIIKE HANNU RINNE KY

Puh. 82665

RAUMA-REPOLA

METSÄOSASTO

Parkanon piiri
p. 83513

PARKANON SAHA

P. 83261

PINTAKÄSITTELYTAITOA JA TÄMÄN PÄIVÄN TEKNIKKAA

Parkanon maalaamo, puh. 933-81470
Pääkonttori, Helsinki puh. 90-15051

OY YLEINEN INSINÖÖRITOIMISTO

JUNA ON PAREMPI VAIHTOEHTO.

Nopea, täsmällinen, mukava. Valitse aikatauluusi sopiva. Junassa saat latautumisaikaa: Voit rentoutua tai työskennellä. Säästät itseäsi olennaiseen.

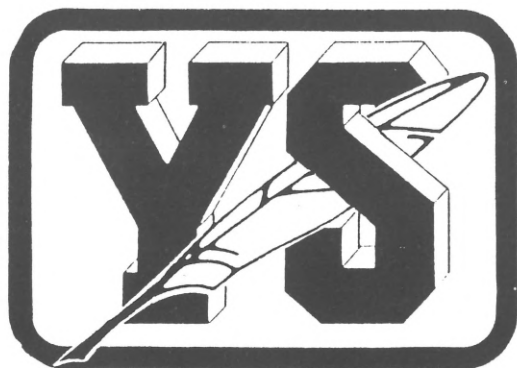
JUNA - VAIVATON TAPA MATKUSTAA

Kun matkustat paljon, aja vain asemalle. Useimmilla on hyvät pysäköintitilat, suurimmilla myös lämpöpaikkoja. Junalla ajat ruuhkatta keskustasta keskustaan.

MUKAVIN TIE PERILLE

Valitse
**Voimakas
Viestinviejä:**

YLÄ-SATAKUNTA

AIKALISÄ

palvelemme joka päivä
klo 9.00—21.00

TERVETULOA.

*Toivotamme asiakkaillemme ja
lukijoille*

*Rauhaisaa Joulua ja
Menestystä Vuodelle 1990*

V VAPPO OY

Parkanon
toimisto
puh. (933) 832 22

Turvetoimialan
Länsi-Suomi
Seinäjoki
puh. (964) 141 414

PP, PEH, PVC,
PVDF, PTFE
ABS ja NYLON

PAINEPUTKET

putkenosat, tangot ja levyt

nopeasti varastostamme

Pyydä hinnasto ja tarjous
asennuksesta tai laitevalmistuksesta.

**SKM TEOLLISUUS-
MUOVIT KY**

39700 Parkano, puh. 933-83733
Telex 22301 SKM SF
Telefax 933-83738

Lujitemuovitehdas: SF — 38800 Jämsjärvi
15700 Lahti, puh. 918-353920
64480 Skaftung, puh. 962-29121

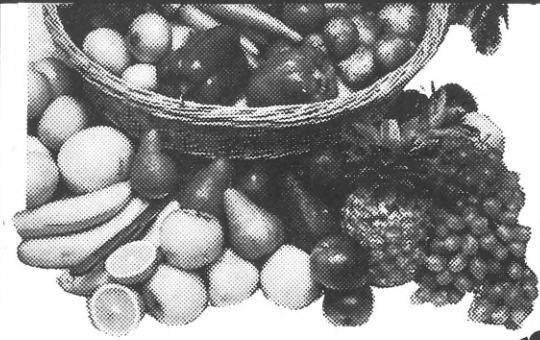

Sisällysluettelo

	Sivu	Sattumuksia sodassa ja sotasairaalassa (Lauri Sandholm)	22
		Lempeän yön tuulet (Reino Lehtisalo)	24
		Peukalokyytiläisiä räntäsateessa (Arvi A Koivisto)	25
		Reissulla Sri Lankalla, ja hattu kallellaan! Raili Mansikkamäki	26
		Nuoret kirjoittavat Nykyaikainen rikos (Lauri Ohra-aho)	28
		Parkanolaisen alkua (Anu Vatunen)	28
		Tallin joulu (Katja Kivijärvi)	29
		Koululaitoksemme kehityksen tarpeessa (Tommi Hirvi)	29
		Tappavat sanat (Petri M. Kyrönviita)	30
		Maan suurimman työnantajan palveluksessa (Leena Tuominen)	30
		Väinö Aleks Ryttilä, talonpoika ja luottamusmies (Pauli Ryttilä)	31
		Kairoskosken alueen kyläseura r.y. (Vilho Ylinen)	33
		Vanhustenhuolto murrosvaiheessa (Seppo Lehtovuori) 34	
		Tuokiokuvia taidekerhossa (Tellervo Harju)	35
		Tallinnasta Tenneseeseen (Antti Kuusinen)	36
		Näkymiä metsään (Olavi Laiho)	37
		Unelma onnesta (Anni Havunen)	38
		Lapset kirjoittavat	39—41
		Vuoden yrittäjät: Alamettälät ja Jylhät (Lea Luodetlahti)	41
Parkanon Joulun lukijalle (Liisa Soikkeli)	1		
Joulu on Jeesuksen syntymäjuhla (Salme Lähdekorpi) .	2		
Hyvät Parkanon Joulun lukijat (Jyrki Uotila)	3		
Puheenjohtajan palsta (Juhani Kuivanen)	4		
Tunnelmia viiden vuosikymmenen takaa (Jorma Riutta) 5			
Linja-auton kyydissä 1930-luvulla (Pentti Vataja)	7		
Parkanon Kuirinlahden talosta oli talvisodassa tulilinjalla 11 veljestä ja vävy! (Heikki Pentti)	8		
Runoja: Yksinäinen hiihtäjä (Anna-Liisa Periaho) ...	10		
Parkanon Joulu (Anna-Liisa Periaho)	10		
Jouluruno (Lauri Pessi)	10		
Mummon jouluaatto (Eini Hietikko)	11		
Siitä syntyy joulu (Anna-Liisa Periaho)	11		
Isänmaa (Eini Hietikko)	11		
Hiljaisuus (Eini Hietikko)	11		
”Kurjet” kerhossa harrastettiin (Toini Vainio)	12		
Karstookökö (Anni Havunen)	14		
Runonlausuja pulla suussa (Kaija Airila)	15		
Lähtö	16		
Nykyihmisen joulu (Reino Lehtisalo)	17		
Rata (Marita Viljamaa-Peltoniemi)	18		
Pieni poika polven takana (Kaija Airila)	19		
Arvausleikki ammatin valinnasta (Aili Sirola)	20		

TENNA

Tuoretta Halvalla!

Tennassa tavataan

OSTOAIKA

9-20

8-18

Hyvää Halvalla!

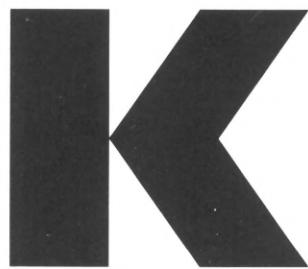

PARADISO

IN PARKANO

TEL. 82777

*Hyvää
Joulua
Toivottaa*

KESOIL

AutoMatti

CaféKesoil

**PARKANON
PORTTI**

KESKUSKATU 9

PUH. 82530

MUSTA PÖRSSI

KESKUSKATU 9 PUH. 81344

TAVARATALO

PEKKA

KESKUSKATU 9 PUH. 83133

**PAREMMAN
PALVELUN
TAVARA-
TALO**

Tule Joulu Kultainen

Lämpimät
LAHJAIDEAT
Ja kaikki
JOULUHERKUT
Satapirkasta
Tervetuloa
jouluostoksille!

MARKET
SATAPIRKKA

EDULLISTA
OSTOAIKAA

ma—pe 8.30—19
la 8—14

S-Market Satapirkkan
henkilökunta
toivottaa kaikille

*Hyvää ja
Rauhallista Joulua!*

TULE JOULUKAUPPAAN!

MEILLÄ SINUA PALVELEVAT
MM. SISUSTUKSEN JA KODIN-
KUNNOSTAMISEN ASIAANTUNTIJAT.

POIKKEA TALOSSA.

AIVAN PARKANON KESKUSTASSA.
PALVELEVA — EDULLINEN
RAUTA-MAATALOUSKAUPPA.

Parkanon

RAUTA-PEKKA

39700 PARKANO puh. vaihde 933-82222

